

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Slaven Bačić, Dušica Dulić,
Ivan Gregurić, vlč. Josip Pekanović
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Tomislav ŽigmanovV. D. DIREKTORICA
I ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bašić Palković (kultura)
Dušica Dulić (politika)
Zvonimir Perušić
Dražen Prčić (sport i zabava)
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
Mirko Kopunović (dopisništvo i korektura)
Julijana Kujundžić
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Rotografika« doo Subotica

List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Zajedništvo

Nogometna euforija »trese« Hrvatsku i njezinu dijasporu. Momci Slavena Bilića pobjeđuju i sve je u znaku crveno bijelih kockica. I baš večeras, ovoga petka 20. lipnja, Hrvatska će reprezentacija odmjeriti svoje snage s Turcima. Četvrtfinalna utakmica odigrat će se u Beču, glavnom gradu Austrije. Impresivno je vidjeti zajedništvo svih Hrvata i radost kojom se proslavljaju nogometni uspjesi. Tom zajedništvu dive se i ostali sudionici Europskog prvenstva, a naši su navijači najprepoznatljiviji na prvenstvu. Sve međusobne razmirice, nerazumijevanja i sukobi na trenutak kao da nestaju jer sad »svi trebaju biti kao jedan«.

Protekloga vikenda zajedništvo su živjeli i mladi u Srijemu i djeca u Subotici. U Župi sv. Klementa, pape i mučenika, u Hrtkovicima održan je drugi susret mladih srijemskog dijela Đakovačke i srijemske biskupije. Mladi iz srijemskih župa tijekom cijeloga dana družili su se s mladima iz Beogradske nadbiskupije, Subotičke biskupije i gostima iz Grkokatoličkog egzarchata. Susret, održan pod geslom: »Tko sam ja?«, potaknuo je mlade na traženje odgovora na ovo pitanje u svom unutarnjem životu, ali i na aktivnije sudjelovanje u životu zajednica iz kojih dolaze.

U Subotici je povodom završetka školske godine, u katedralnoj bazilici sv. Terezije Avilske, održana misa kojom su se djeca hrvatskih odjela zahvalila na protekloj školskoj godini. Ove godine su, po prvi put za školsku godinu koja je iza njih, zahvalile i učenice jedinog gimnazijskog razrednog odjela na hrvatskom jeziku. Istoga dana, na istome mjestu održala se i Zlatna harfa, 22. po redu, na kojoj su nastupili »mali« zborovi iz Žednika, Vajske, Sombora, Plavne, Male Bosne, Đurđina, Palića, Svetožara Miletića te iz subotičkih župa.

Tijekom tog subotnjeg dana subotička je katedrala kao i dvorište župe i župna crkva u Hrtkovicima bila prepuna mladosti, ljepote i pozitivne energije kojom su svi nazočni svjedočili svoju vjeru i zajedništvo. Ovi trenutci bliskosti čine se oazama ljubavi i dobrote u današnjem svijetu u kojemu je težnja za profitom i moći nepremostiva prepreka zajedništvu u koje se svi zaklinjemo.

J. D.

Milka Puzigaća vlasnica i direktorica novosadske agencije »Scan«

Što nam govore protekli izbori? 6-8

U subotičkoj Gimnaziji »Svetožar Marković«

Otvoren opći smjer na hrvatskom jeziku 15

U Subotici predstavljena knjiga »Minimum in maximis: Zapisi s ruba o nerubnome« Tomislava Žigmanova

Nadvladavanje manjinskog provincijalizma 28

Četvrtfinale Europskog nogometnog prvenstva

Hrvatska – Turska 43

UKRATKO

Sanader i predstavnici manjina postigli dogovor

Premijer Ivo Sanader u Saboru se sastao sa zastupnicima nacionalnih manjina koji su, nezadovoljni premijerovim izjavama o dvostrukom pravu glasa, bojkotirali aktualno prijedlog. Dogovoreno je da se na jesen otvori javna rasprava o izbornom zakonodavstvu, odnosno o dodatnom pravu glasa za pripadnike nacionalnih manjina, izvijestio je glasnogovornik Vlade Zlatko Mehun.

Pripadnici manjina su prethodno na sjednici svog kluba razmatrali Sanaderove izjave – da je u ovom trenutku neprihvatljivo uvođenje dvostrukog prava glasa – te ocijenili da je riječ o kršenju koalicijskog sporazuma. U sporazumu koji su u siječnju potpisali sa Sanaderom stoji da će partneri u prve dvije godine mandata razmotriti mogućnost da se pripadnicima nacionalnih manjina, uz opće, da i dodatno biračko pravo. Novinarima je tada objašnjeno kako bi se dodatno biračko pravo odnosilo na pripadnike tzv. malih manjina, do 1,5 posto udjela u stanovništvu, a zastupljenost Srba osiguravala bi se kroz opće biračko pravo, uz zajamčena tri zastupnika.

Sanader je, međutim, u posljednje vrijeme nekoliko puta izjavio kako mu je dvostruko pravo glasa za manjine neprihvatljivo, što su manjinski zastupnici protumačili kao kršenje koalicijskog sporazuma. Sastanak je trajao nešto više od pola sata, razjašnjeni su nesporazumi u komunikaciji i dogovoreno unapređenje komunikacije između Vlade i manjina, dodao je Mehun.

Sanader u Londonu

Središnji događaj jednodnevnog službenog boravka hrvatskog premijera Ive Sanadera u Londonu u srijedu bio je poslijepodnevni sastanak s britanskim kolegom Gordonom Brownom.

Glavna tema razgovora bilo je hrvatsko pristupanje Europskoj uniji nakon irskoga odbacivanja Lisabonskoga ugovora. Hrvatsko-britanski odnosi u uzlaznoj su liniji i očekuje se da će premijer obnoviti Ugovor o strateškom partnerstvu iz 2005. i za sljedeću godinu.

Premijer Sanader prije odlaska govorio je i o Hrvatskoj na ulazu u NATO i Europsku uniju u Londonskoj školi ekonomije, najuglednijoj svjetskoj instituciji za međunarodne odnose i politiku u svijetu.

Informiranje na manjinskim jezicima

Bez modela za održavanje

Pokrajinski tajnik za informiranje Milorad Đurić izjavio je da pretjerana liberalizacija i odvajanje medija od države ima određenih prednosti, ali može ugroziti multietnički karakter informiranja u Vojvodini. »Odvajanje države od medija bila je reakcija na devedesete godine i na cjelokupno iskustvo jednostranačkog sustava. Tada su mediji bili zloupotrijebljeni i podređeni režimu. U tom smislu, bilo je opravdano inzistirati na potpunom odvajanju države od medija, ali su se potom pojavili problemi«, rekao je Đurić prošloga tjedna na okruglom stolu u Novosadskoj novinarskoj školi. Prema njegovim riječima, postalo je jasno da pretjerano odvajanje medija od države nije univerzalan lijek za sve probleme. »Najopasniji problem, u ozračju u kojem je profit jedina mjera funkcioniranja medija, pitanje je hoće li mediji na manjinskim jezicima biti komercijalno održivi«, kazao je Đurić. Ocijenio je da je privatizacija elektronskih medija nerijetko dovodila do vrlo kaotičnog stanja, što se posebno odražavalo na medije koji emitiraju programe na više jezika. Đurić je kazao da još uvijek nema jasnog rješenja problema lokalnih medija koji su u javnom vlasništvu, zbog čega je Izvršno vijeće Vojvodine prekinulo privatizaciju dok ne pronađe model za održanje informiranja na jezicima nacionalnih manjina. Prema njegovim riječima, u lokalnim samoupravama nema dovoljno komercijalnog potencijala da svi elektronski mediji u gradovima i općinama prežive. »Mora se osigurati financijska potpora medijima koji program

emitiraju na jezicima manjina jer samo tako možemo graditi multietničko i multikulturalno društvo u Vojvodini«, kazao je Đurić.

Dodao je da Izvršno vijeće Vojvodine iz proračuna podržava 26 tiskanih medija na jezicima nacionalnih manjina i naveo da se 80 posto proračuna Tajništva za informiranje troši za podršku manjinskim medijima. Okrugli stol o informiranju na manjinskim jezicima organizirala je Novosadska novinarska škola uz potporu njemačke fondacije »Konrad Adenauer«.

Dan državnosti Republike Hrvatske

Hrvatski državni praznik slavi se 25. lipnja u spomen na isti datum 1991. godine, kada je Hrvatski sabor donio Deklaraciju o proglašenju suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske, te Ustavnu odluku o suverenosti i samostalnosti. Na temelju ovih odluka potaknut je postupak razdruživanja od drugih republika tadašnje

SFRJ, kao i postupak za međunarodno priznanje. Lipanjska deklaracija Hrvatskog sabora donijeta je na temelju referenduma održanog u svibnju 1991. godine, na kojemu se većina hrvatskih građana očitovala za državnu neovisnost Hrvatske. Dan državnosti je neradni dan u Republici Hrvatskoj.

Kuntiću verificiran drugi zastupnički mandat

Predsjedniku DSHV-a Petru Kuntiću je 11. lipnja, potvrđen njegov drugi zastupnički mandat u Skupštini Srbije. Prethodni je, zbog raspada Vlade, trajao svega godinu dana. Mandat je ostvaren na temelju izborne suradnje DSHV-a i Demokratske stranke. Kuntić ističe da će raditi na unapređenju položaja hrvatske manjine te na učinkovosti poljoprivredne proizvodnje u Srbiji.

Petar Kuntić bio je među 250 zastupnika kojima je u Skupštini Srbije potvrdila mandat. Skupštinske većine za izbor najvažnijih držav-

nih dužnosnika nije bilo, no on je uvjeren da će novu vladu formirati proeuropske stranke i koalicija okupljena oko SPS-a.

»Ako bude proeuropska vlada, građani će već u roku od godinu dana osjetiti da se živi bolje«, kaže on.

Uz mogućnost da sudjeluje u donošenju važnih odluka, za Kuntića je važna i nazočnost predstavnika hrvatske manjine u najvažnijem skupštinskom tijelu u Srbiji jer se time stvara ozračje u kojemu hrvatska pripadnost neće imati negativnu konotaciju.

Proslavljen rođendan biskupa Ivana Antunovića

Prvi preporoditelj bačkih Hrvata

U Subotici je jučer, 19. lipnja, svečano obilježen dan rođenja biskupa *Ivana Antunovića*, jedan od četiri službena blagdana hrvatske zajednice u Srbiji. Tim povodom u crkvi sv. Roka služena je sveta misa, nakon čega je priređen domjenak u dvorani župe sv. Roka. Blagdan je obilježen u organizaciji Hrvatskog nacionalnog vijeća i Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« iz Subotice.

Ivan Antunović (Kunbaja, 19. lipnja 1815. – Kalača, 13. siječnja 1888.) je bio bački hrvatski pisac i kaločanski biskup. Bio je prvi preporoditelj bačkih Hrvata. Najznačajnija je osoba nacionalnog organiziranja Hrvata u Ugarskoj 1870-ih i 1880-ih, kada je bilo vrlo teško vreme za nemađare, jer su ugarske vlasti provodile intenzivnu mađarizaciju u Ugarskoj, ali i u samoj Hrvatskoj (*Khuen Hedervary*) u dijelu koji je bio pod ugarskim dijelom Austro-Ugarske Monarhije. Budući da su ugarske vlasti bile zazorne i na sami spomen hrvatskog imena – nakon ugušenja mađarske revolucije i *Jelačića*, a ohrabrene nakon Austro-mađarske nagodbe iz 1867., Antunović je morao pristupiti s nekim po vlasti neprovokativnim imenom (sukladno prijašnjoj odluci sa sastanka bunjevačkih starješina 1868. kojim bi pokrenuo nacionalnu samosvijest kod ugarskih Hrvata. Hrvatima je prijetila potpuna asimilacija, odnosno mađarizacija, koja je uvelike zahvatila inteligenciju i više društvene slojeve bunjevačkih Hrvata, čije su vođe to otvoreno rekle na sastanku s Antunovićem 1869. organiziranom radi planiranja preporodnih akcija i borbe protiv mađarizacije. Budući da su tako ugarski Hrvati ostali bez jake gospodarske osnove, borba za nacionalnu afirmaciju je ostala na nacionalno svjesnim Hrvatima u Katoličkoj crkvi. Ivan Antunović, kao biskup, bio je najutjecajnija osoba koja je tu mogla nešto učiniti. Stoga je Antunović pristupio okupljanju

podunavskih Hrvata pod bunjevačkim i šokačkim imenom, smanjivši tako usitnjenost kod Hrvata, koja je nastala zbog samooznačavanja pod brojnim raznim pokrajinskim i podnacional-

Ivan Antunović

nim imenima, kao što su – Bošnjaci, Bunjevci, Dalmatinci/Dalmatini, Iliri, Raci, Šokci i Toti. Pokretačem je »Bunjevačko-šokačkih novina« i »Bunjevačko-šokačke vile«, koje su izlazile od 1870. do 1872. godine kao prvo preporodno glasilo u bačkih Hrvata. Pisao je romane i pripovjetke, a autor je i »Rasprave o podunavskih i potisanskih Bunjevcih i Šokcih u pogledu narodnom, vjerskom, umnom i gospodarskom, programsko djelo« iz 1882.

Hoće li biti licitacije?

Općinski sud u Subotici odredio je privremenu mjeru i zabranio Općini Subotica održavanje licitacije za zakup poljoprivrednog zemljišta. Ova privremena mjera je donesena na prijedlog poverioca »Pan vita – Nova Brazda« iz Đurđina, AD Kelebija, AD »Ljutovo« iz Ljutova, »Zadruga Čantavir iz Čantavira, »Aleksandrovo-Bikovo« i »Ravnica« iz Bajmoka koji su se žalili da općinska odluka o raspisivanju licitacije nije u skladu sa zakonom jer ograničava zakup zemljišta do 100 hektara. Po riječima dogradonačelnika Općine Subotica Pere Horvackog na rješenje Općinskog suda

uručena je žalba i očekuje se da će se Sud o njoj očitovati do 20. lipnja 2008. i da će licitacija početi u zakazano vrijeme 23. lipnja. Saglasnost za raspisivanje licitacije dobivena je od Ministarstva poljoprivrede i kako kaže Horvacki odluka o raspisivanju licitacije o zakupu zemljišta je usklađena sa zakonom. Udruga poljoprivrednika »Subotica« iz Subotice poduprla je žalbu Općine i na sastanku s poljoprivrednicima zainteresiranim za licitaciju, koji su već uplatili određeni postotak, odlučeno je da će se i oni žaliti na rješenje općinskog suda.

UKRATKO

Bosna i Hercegovina potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju s EU-om

Bosna i Hercegovina je 16. lipnja u Luxemburgu potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju s Europskom Unijom. Ispred BiH sporazum je potpisao predsjedavajući Vijeća ministara Nikola Špirić, a ispred EU-a Olli Rehn, povjerenik za proširenje EU-a te Dimitrij Rupel, ministar vanjskih poslova Slovenije. Ovo je prvi ugovorni odnos s Europskom Unijom i potvrda statusa potencijalnog kandidata za članstvo. U Luksemburgu je ocijenjeno da je ovo veliki dan za BiH i njezinu europsku budućnost.

Predsjedavajući Špirić naglasio je kako se radi o važnom danu za BiH. »Građani BiH su čekali jako dugo na ovaj trenutak. Otvorena su vrata europske budućnosti za našu zemlju. Drago mi je da vidim da ćemo zajedno raditi na boljoj budućnosti i prosperitetu BiH«, rekao je Špirić, obećavši da će BiH ispuniti sve potrebne uvjete. On je dodao da će vlasti BiH raditi na unaprijeđenju života ljudi i zahvalio se vodstvu EU-a na podršci koju su dali. Predsjedavajući Predsjedništva BiH Haris Silajdžić je rekao da građani BiH od pridruživanja EU-u očekuju sigurnost i stabilnost, bolju ekonomiju i obrazovanje i uopće bolji život. »Očekujemo više demokracije, više vladavine zakona, koja je važna i za BiH i za zemlje u regiji, posebno kad se radi o presudama Međunarodnog suda pravde, kojima nije dana pažnja koju zaslužuju«, rekao je Silajdžić.

Rupel je prilikom potpisivanja SSP-a s BiH rekao da je to jedan od najvažnijih trenutaka za EU u ovoj godini. »Tijekom svog predsjedanja EU-om uspjeli smo postići važne stvari, a jedna od njih je i potpisivanje SSP-a s najvažnijim zemljama zapadnog Balkana. Danas potpisujemo sporazum s našim prijateljima iz BiH. Ovo je od velikog značaja jer nam je bilo potrebno puno da dođemo do ovoga«, rekao je Rupel.

Visoki predstavnik Javier Solana kazao je da je zbog potpisivanja SSP-a s BiH »danas sretan dan za sve članice EU-a«. »BiH nam je bila u srcu i u našem svakodnevnom radu«, naglasio je Solana uz čestitke liderima i građanima BiH.

A. Beus

Milka Puzigaća, vlasnica i direktorica novosadske agencije »Scan«

Što nam govore protekli izbori?

*Istraživanje, koje smo uradili u ožujku pokazivalo je kako bi skoro četiri petine punoljetnih građana Vojvodine na referendumu glasovalo za ulazak u Europsku Uniju * Republički izbori su višestruko nepravedni.*

Oni favoriziraju isključivo velike stranke koje funkcioniraju na prostoru cijele države

Razgovor vodila: Dijana Prčić

Milka Puzigaća vlasnica je i direktorica novosadske agencije »Scan«, jedne od najstarijih agencija koja se bavi istraživanjem javnog mnijenja na prostoru bivše Jugoslavije. Po struci je politologinja, sociologinja i pravnica, a za sebe voli reći kako je prvenstveno politologinja. Sve ove vještine i stručna znanja neophodno je dobro poznavati kako bi se ovaj posao radio najkvalitetnije moguće, ističe Puzigaća za naš list, koju je dnevni list »Blic« proglasio za jednu od stotinu najmoćnijih i najuspješnijih žena u Srbiji.

U intervjuu za »Hrvatsku riječ« Milka Puzigaća govori o proteklom izborima, predizbornoj kampanji koja im je prethodila, kao i o eventualnoj poslijebirornoj kombinatorici. Analizirajući rezultate izbora komentira stavove Vojvodana, a osvrće se i na to kako su glasovale manjine.

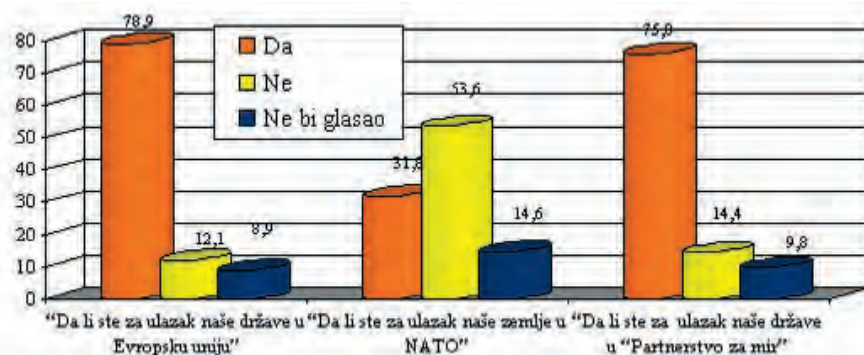
Kakva je, po Vašem mišljenju, bila predizborna kampanja i u kojoj je mjeri ona utjecala na odluke birača?

U uvjetima kada imate značajnu političku opredijeljenost građana, kampanje teško proizvede promjene u izbornom izjašnjenju, ali je njihov utjecaj veoma značajan u motiviranju birača pojedinih opcija da izađu na izbore, ili da demotiviraju birače suprotstavljene opcije. Kada je politička podijeljenost ovakva kakva je kod nas, borba političkih aktera za svaki postotak može biti presudna za izborni rezultat i njihovo mjesto na piramidi vlasti. Politička opredijeljenost naših građana kreće se između 70 i 75 posto, i u toj visokoj podijeljenosti može se zapaziti vidljiva dinamika unutar dvaju dijelova biračkog tijela. U jednom se dijelu nalaze birači koji preferiraju SRS, SPS, PUPS, NS i DSS, a u drugom se prepoznaju birači DS, LSV, LDP, G17 Plus, stranaka manjinskih naroda itd. Veća je pokretljivost birača unutar svakog od ovih blokova, nego što je između blokova. Samo ova činjenica je već sama po sebi vrlo značajna za kampanje. Međutim, svibanjski su izbori imali još vrlo važnih karakteristika. Oni su uslijedili u vrlo kratkom roku poslije predsjedničkih izbora, koji su dali sva obilježja i karakter kampanja svibanjskih izbora. Napravljena je referendum-ska atmosfera u kojoj je bilo važno pozvati svoje pristaše da izađu na izbore i obeshrabrili druge da ne izađu. Karakterističan je primjer kampanje koalicije DSS-NS koja je očigledno imala za cilj predstaviti sebe kao nositelja politike koju je zagovarala boreći se sa SRS-om za primat te politike unutar potencijala ovih stranaka, a s druge strane je bila prepoznatljiva namjera demotivirati birače koalicije Za europsku Srbiju, stavljajući u središte svoje kampanje

jednog od partnera te koalicije, lidera LSV. S obzirom da su svibanjski izbori bili izbori za sva predstavnička tijela i kako nisu bile napravljene identične koalicije za sve razine, to je opterećivalo kampanje pojedinih opcija, ali je sasvim sigurno da je kampanja DSS-NS u velikoj mjeri pomogla LSV-u, njenom lideru i koaliciji okupljenoj oko ove stranke za lokalne i pokrajinske izbore. Bilo je problema i u drugim kampanjama, ali za ovu prigodu bih još željela istaknuti kako su kampanje, naročito u Vojvodini, u danim uvjetima bile vrlo komplicirane i opterećene republičkim izborima. I mislim kako je još jedan akcent također

Za ovih osamnaest godina višestranačkog života imali smo priliku na toliko izbora vidjeti kako to izgleda u različitim varijantama.

Izbori na svim razinama imaju i dobre i loše strane. Dobra strana je to što izbori istovremeno na svim razinama državu znatno manje koštaju. Međutim, ima i jedna druga korisna stvar koja se uočava, naročito uspoređujući izbore 2004. i 2008. I u jednoj i u drugoj godini održani su lokalni i pokrajinski izbori. Izlaznost na lokalnim i pokrajinskim izborima 2004. bila je značajno manja od ovih koji su održani na svim razinama. Tada je prosječna izlaznost na lokalnim izborima u cijeloj Srbiji bila svega

veoma važan: neposredno prije raspisivanja izbora promijenjen je zakon kojim se reguliraju lokalni izbori, gradonačelnici se na ovim izborima nisu birali neposredno, ali su kampanje u nekim sredinama, na primjer u Beogradu, bile potpuno liderske – gradonačelničke. I na kraju, ne bih propustila i ovu prigodu spomenuti i ulogu medija u kampanjama, osobito TV s nacionalnim frekvencijama za koje su izbori na svim razinama bili dovoljno komplicirani, pa su građani, s iznimkom Beogradana, ostali bez više informacija o lokalnim i pokrajinskim izborima.

Kakve je konkretne posljedice imala činjenica da su se izbori na svim trima razinama održavali u istom danu?

Nije prvi put da se istovremeno održavaju izbori na više razina. Ranije smo imali praksu da su pokrajinski i lokalni izbori održavani istovremeno sa saveznom i izborima za predsjednika savezne države, kako god se ona zvala, primjerice 1996. i u rujnu 2000. Republički izbori su nekako padali sami ili s izborima za predsjednika Republike. Iako su 2004. godine bili predsjednički, lokalni i pokrajinski izbori, oni su održani odvojeno, predsjednički u lipnju a lokalni i pokrajinski u rujnu.

oko 38 posto, s tim što ima općina i gradova u kojima je izlaznost bila i ispod 30 posto, kao što je Niš s najmanjim brojem građana koji su izašli glasovati, sa svega 28 posto. U Vojvodini je izlaznost bila uglavnom veća nego što je prosjek za Srbiju, pa je na primjer na lokalnim izborima te godine u Novom Sadu glasovalo skoro 50 posto Novosađana. U usporedbi s parlamentarnim izborima koji su održani u prosincu 2003. kada je izlaznost bila 58 posto, ili s izborima od ove godine, izlaznost na lokalnim izborima je bila značajno manja. Međutim, prilikom bilo kakvog preuranjenog zaključivanja, željela bih naglasiti kako je na izborima za predsjednika Srbije u lipnju te 2004. godine, održanim samo nekoliko mjeseci prije lokalnih i pokrajinskih, izlaznost u prvom krugu bila svega 46 posto. Što je, također, u usporedbi s ovogodišnjim predsjedničkim izborima značajno manje. Moguće je da su se okolnosti značajno promijenile, pa i zainteresiranost građana za izbore. Ali, u svakom slučaju, veća izlaznost na izborima omogućava sudjelovanje većeg broja građana u izboru svojih lokalnih i pokrajinskih skupština, što te rezultate izbora čini nekako pravednijim.

Loša strana zajedno održanih izbora na svim

razinama proizvodi glasovanje po inerciji, što bi bilo manje prisutno da su lokalni i pokrajinski izbori odvojeni. Tako se ne zna za koga se glasuje, čemu je pridonio i zakon o proporcionalnom izboru vijećnika za skupštine općina i gradova, a sada i vraćanje izbora gradonačelnika u skupštinama. Loše strane glasovanja po inerciji osobito su vidljive u sredinama gdje postoje regionalne stranke, što je u Vojvodini posebno značajno.

Jesu li Vas iznenadili rezultati izbora, s obzirom na neočekivani pad radikala i veliki uspjeh koalicije Za europsku Srbiju, budući da istraživanja koja smo imali prilike najviše čuti iz medija, nisu predviđjela ovakav ishod?

Mi smo se na ovim izborima posebno fokusirali na lokalne i pokrajinske izbore. Nekako iz iskustva znamo kako u uvjetima kada imate istovremeno različite izbore, a izražene tenzije da nam lokalna istraživanja suptilnije ukazuju na neke trendove. Slične situacije su bile 1996. i 2000. godine. Stjecao se dojam da su, na primjer 1996. godine, Novosađani glasovali drugačije za lokalnu skupštinu a drugačije za Skupštinu Jugoslavije, a u stvari različiti su ih razlozi vodili. Lokalno su glasovali u skladu sa svojim potrebama, a globalno u skladu sa strahovima. Kada smo 2000. u istraživanju u Srijemu, gdje je izlaznost uvijek najveća u državi, zabilježili kako DOS pobjeđuje, bilo je potpuno jasno da će pobijediti u cijeloj državi. Iskustvo nauči da morate znati pratiti maksimum, optimum i minimum svake opcije. U našim istraživanjima u Vojvodini potpuno je bilo jasno kako će, na primjer, LDP bolje proći na republičkim izborima nego na lokalnim i vojvodanskim. Njihovo biračko tijelo i biračko tijelo LSV-a u Vojvodini bilo je potpuno povezano, koliko LSV dobije više toliko će LDP na lokalnu i Vojvodinu dobiti manje. Što znači, očekivali smo da jedan dio birača ne podržava koaliciju LSV-a s DS-G17 Plus i na republičkim izborima glasuje za LDP. Također smo zabilježili da će Mađarska koalicija proći lošije nego što oni očekuju, osobito u sredinama gdje su na vlasti, i to se biračko tijelo do samih izbora značajno lomilo i bilo je i momentana kad je to bilo na ivici cenzusa. Zabilježili smo kako će u Novom Sadu *Maja Gojković* uzeti između 7 i 8 posto. I konačno, zabilježili smo značajnu prednost koalicije oko DS-a u odnosu na SRS.

Da zaključim jednostavnim odgovorom na Vaše pitanje, nismo bili ni najmanje iznenađeni na ovim izborima.

Koji je, po Vašem mišljenju, razlog za toliki uspjeh Demokratske stranke, odnosno koalicije okupljene oko nje?

Već sam na početku rekla kako je još na predsjedničkim izborima stvorena referendumsko atmosfera u kojoj je osnovno pitanje bilo – treba li Srbija ići u Europsku Uniju ili ne? Zbog ovakve atmosfere nekako su se sve strane trudile pokazati kako su svi za to, ali neke uz jedno »ali«. To »ali« je bilo dovoljno da građani koji su u velikoj većini za ulazak Srbije u Europsku Uniju izadu i glasuju za koaliciju okupljenu oko Demokratske stranke. Istovremeno, značajan broj birača suprotne opcije je također za ulazak zemlje u Europsku Uniju što je pridonijelo da jedan broj njihovih birača ne izađe na izbore. Naše istraživanje, koje smo uradili u ožujku za potrebe Pokrajinskog tajništva za informiranje, pokazivalo je kako bi skoro četiri petine punoljetnih građana Vojvodine na referendumu gla-

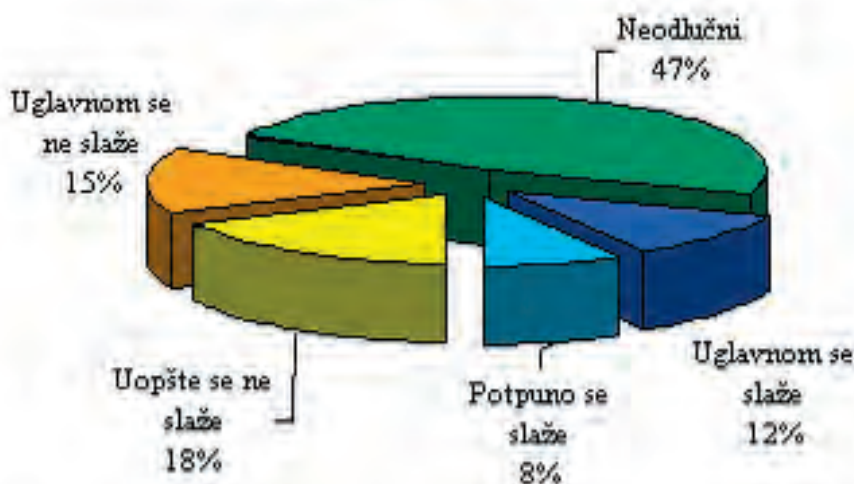
sovalo za ulazak u Europsku Uniju. Koalicija oko DS-a uspjela se nametnuti kao nositelj politike europskih integracije i ostvarila je dobar rezultat na izborima.

Što se desilo s radikalnim glasačima? Je li moguće da su po prvi put ostali kod kuće, ili su možda prešli u neki drugi tabor?

Podsjetit ću Vas na nekoliko situacija koje ne idu u prilog Vaše konstatacije o mogućnosti da su birači SRS-a po prvi put ostali kod kuće. Od republičkih i predsjedničkih izbora 1997. godine biračko tijelo SRS-a je jedno od najdinamičnijih. Na tim izborima, koji su se desili poslije velikog uspjeha Koalicije zajedno i

danskom istraživanju, gdje se ranije računalo kako SRS ima najveći potencijal, od ukupnog broja glasača SRS njih oko 56 posto je za EU. Tek svaki treći glasač ove stranke ne misli da je budućnost Srbije u Europskoj Uniji. Ima još jedan značajan moment koji je važan. Središte kampanje i SRS-a i DSS-a bilo je Kosovo i Metohija, međutim, svega 29 posto građana koji glasaju za SRS misle kako će Srbija uspjeti zadržati Kosovo u svom sastavu. Sličan je stav i kod glasača DSS-a. Znači, dominantne poruke u kampanji ovih stranaka nisu bile uvjerljive za njihove vlastite birače. I eto to se desilo na izborima.

"Novi Ustav Srbije je na pravi način regulisao nadležnosti Vojvodine"

Koalicije Vojvodina na lokalnim izborima, SRS i njen predsjednički kandidat su ostvarili veliki uspjeh. Sjetit ćete se četiri kruga izbora na kraju 1997. i početkom 1998. godine, kada se vodila velika borba između kandidata SPS-a i SRS-a za predsjedničku poziciju. Dvije godine kasnije na izborima za republičku skupštinu u prosincu 2000. SRS je osvojio svega 26 mandata. Tada je krenuo veliki bum DSS-a, koji je od svibnja te godine s 4 posto narastao nekoliko puta i ubrzo napustio koaliciju DOS. Na izborima 2003. SRS uspijeva povratiti značajan dio svojih birača, ali već na predsjedničkim izborima, pola godine kasnije, samo od početka predsjedničke kampanje, od travnja do kraja svibnja, bilježi se pad sigurnosti izlaznosti birača ove stranke za 16 posto, što je proizvelo i poraz na predsjedničkim izborima i to na maloj izlaznosti od 49 posto u drugom krugu. Na tim izborima, kampanje svih stranaka bile su uperene protiv kandidata SRS-a i, otprilike, poruka je glasila: »Izaberete li njega, eto nama sankcija i nema europskih integracija«. Ishod je bio takav da je zabilježen veliki pad sigurnosti izlaznosti birača ove stranke. Na lokalnim izborima u rujnu 2004. izlaznost je bila svega 38 posto i jasno je kako su ostali kod kuće mnogi, pa i dio birača koji su na prethodnim izborima glasovali za SRS ili za njihovog predsjedničkog kandidata. Četiri godine kasnije, u referendumskoj atmosferi za ulazak u EU ili ne, značajnu prednost ostvarila je koalicija koja zagovara europske integracije. Maloprije sam rekla kako je velika većina građana Vojvodine, ali i građana Srbije, za ulazak Srbije u Europsku Uniju. U vojvo-

Što očekujete od poslijeizborne kombinatorike i kakvu bi vladu Srbija mogla dobiti?

Možda ja nisam dobra sugovornica za ovu temu. Moja razmišljanja su drugačija od onoga što se ovih dana može čuti. Najčešće konstatacije su kako Srbija mora hitno dobiti vladu. Podržavam to samo ukoliko Srbija dobije stabilnu vladu koja korektno može obavljati svoj posao u korist građana. Ali, ako će se ta vlada, s obzirom na malu većinu koju može osigurati bilo koja opcija, se patiti u povodu svake odluke koju treba donijeti, moglo bi to biti mučno upravo za građane Srbije. Zato je moj dojam da bi za državu i njene građane ipak možda bili najkorisniji izbori u rujnu, a raspored snaga sasvim bi sigurno bio drugačiji. Na pitanje jednog Vašeg kolege nekoliko mjeseci prije raspisivanja izbora – što očekujem na predstojećim izborima, moj je odgovor bio: izbore. Iskreno, moj je dojam da smo sada ušli u fazu za koju su izbori najkorisniji.

Činjenica je da se SPS sa svojim partnerima nalazi na poziciji odlučivanja. Koji je pregovarač bliži ovoj koaliciji i je li potpisivanje koalicijskog sporazuma sa SRS-om i DSS/NS-om na lokalnim izborima u Beogradu njihov konačan izbor?

Obrnut ću odgovor na ovu pitanje na sljedeći način. Imam dojam da je dio SPS-a u Vojvodini bliži koaliciji oko DS-a, nego sa SRS-om i DSS/NS-om. Naravno, za ovu konstataciju nemam niti jedan argument, to je jednostavno moj dojam i čini mi se kako se u samom SPS-u više lome koplja nego što su to pregovori s drugim potencijalnim partnerima. Tu stranku

po prirodi stvari tek očekuju reforme i zato se ne bih usudila konstatirati bilo što, što bi se nazvalo konačnim izborom te stranke.

Postoji li mogućnost ponavljanja republičkih izbora i kakvi bi rezultati tih eventualnih izbora bili?

Sve dok se ne napravi vlada, u ovakvim okolnostima ponavljanje izbora nije nemoguće. Već sam rekla kako mislim da bi to i bilo najpravednije. Građanima je sada daleko jasnije za kakvu bi potencijalnu varijantu vlade otišao njegov glas. Mislim kako bi ishod tih eventualnih izbora bio daleko lagodniji za onog tko bi bio u poziciji imati najviše mogućnosti formirati vladu.

Kako su glasovale manjine u Vojvodini? Daju li one u većini svoj glas svojim manjinskim predstavnicima, ili ne odlučuju na taj način?

Na ovim izborima manjine su imale samo izbor glasovati za Mađarsku koaliciju, ili za neku od triju romskih partija. Mađarska koalicija je dobila oko 75 tisuća glasova, što je manje nego što je dobio predsjednički kandidat ove koalicije na predsjedničkim izborima i značajno manje nego što ima punoljetnih Mađara. Ova

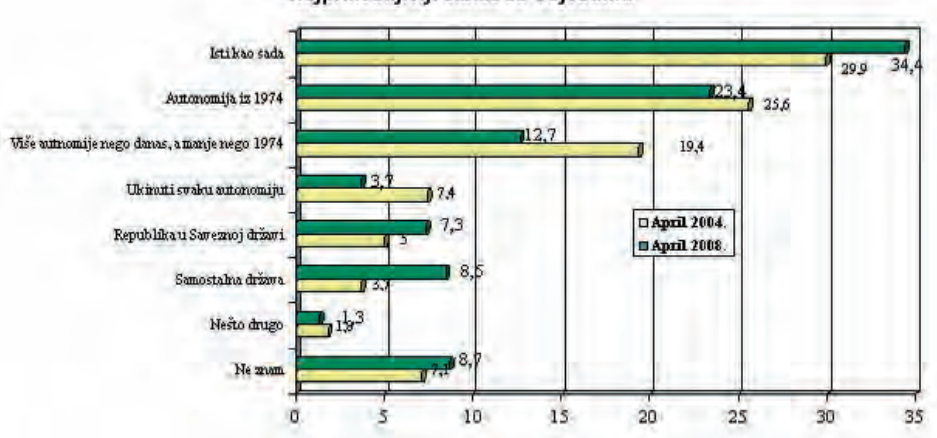
specifičnost. Istovremeno se na jednoj listi glasalovalo za stranke koje su na jednim izborima u jednoj koaliciji a na drugim izborima u drugoj, dok su za lokalne izbore u nekoj trećoj opciji. Tako je na primjer LSV na republičkim izborima bila u koaliciji sa DS-G17+-SPO..., na pokrajinskim izborima u koaliciji s grupom vojvodanskih stranaka, a na lokalnim izborima i sa SPO koji je na pokrajinskim izborima bio u koaliciji sa DS-G17+. Vrlo komplicirano i za birače, ali i za stranke, koje su u istom momentu i koalicioni partneri za jedno predstavničko tijelo i politički protivnici za drugo, a onda opet koalicioni partneri za treće. I sve to još na dvije liste za vojvodanske izbore.

Na rezultate pokrajinskih izbora su u značajnoj meri utjecali republički izbori i činjenica da je glavno pitanje svih izbora bilo hoćemo li u Europsku Uniju, a manje sve drugo.

Vi ste radili istraživanja o tome koliko su Vojvodani zadovoljni statusom pokrajine. Kakvi su rezultati istraživanja?

Stavove građana o ovlastima Vojvodine pratim punih dvadeset godina i za sve to vrijeme zabilježili smo kako su stavovi Vojvodana posljedično povezani sa situacijom u zemlji ili

Najprihvatljiviji status za Vojvodinu

koalicija je imala manji sinergijski efekt od njihovih očekivanja i njihovi su se potencijalni glasovi rasuli na koaliciju Za europsku Srbiju, Vojvodinu i mjesto ovisno o razini izbora, na Zajedno za Vojvodinu na lokalnim i pokrajinskim izborima, te na LDP. Slično su glasovali i pripadnici drugih naroda, s tim što oni na republičkim izborima nisu imali svoje nacionalne predstavnike. Romske su partije na ove izbore, na žalost, izašle u tri partije što je, za razliku od prošlih parlamentarnih izbora, dovelo do toga da niti jedna nije uspjela prijeći prirodni prag pa su tako ostali bez svog predstavnika u parlamentu, a imali su dva.

Kako komentirate pokrajinske izbore u Vojvodini i što su oni pokazali?

Izbori u Vojvodini se organiziraju po kombiniranom principu. Polovica od 120 poslanika bira se po proporcionalnom principu, gdje je Vojvodina jedna izborna jedinica, a druga se polovica bira po većinskom principu gdje se osigurava da svaka općina ima bar po jednog zastupnika, s tim što veći gradovi imaju više izbornih jedinica, a najviše ima Novi Sad – sedam.

Pokrajinski izbori su ove godine bili u potpunosti sjeni republičkih izbora. Ovi izbori su pokraj činjenice da se organiziraju po kombiniranom sistemu imali još jednu interesantnu

događajima u okruženju. Ako je u okruženju postojala opasnost po mir, Vojvodani su se povlačili u svojim zahtjevima za većim ovlastima Vojvodine. Onog momenta kad su procijenili kako je situacija u zemlji i okruženju stabilna, oni su jasnije iskazivali svoje nezadovoljstvo i isticali potrebu za većim ovlastima Vojvodine. Slična je situacija s razumijevanjem vojvodanskih potreba kod vlasti u Beogradu. Kada vlada pokaže više razumijevanja za vojvodanske specifičnosti, zahtjevi su manji. Kada se vidi da nema razumijevanja, stavovi o potrebi većih ovlasti Vojvodine su prisutniji. U međuvremenu su ovlasti Vojvodine regulirane novim Ustavom, koji je promijenjen na referendumu kojeg su Vojvodani u značajnom broju bojkotali. Danas tek svaki peti građanin Vojvodine misli kako je Ustav na pravi način regulirao ovlasti Vojvodine, svaki treći misli kako on ne tretira na zadovoljavajući način njihove potrebe, dok je skoro polovica neodlučna. Danas oko 52 posto Vojvodana misli kako Vojvodina treba imati veće ovlasti i to tako što bi 23 posto željelo autonomiju kakvu je Vojvodina imala po Ustavu iz 1974. godine, 13 posto veću od današnje ali manju nego po Ustavu iz 1974., sedam posto građana Vojvodine vidi Vojvodinu kao republiku u Srbiji, dok oko 8 posto njih priželjkuje Vojvodinu kao samostalnu državu.

Interesantno je kako je ovaj posljednji stav značajnije prisutan u vojvodanskim selima nego u gradovima, što je potpuna novina i sasvim sigurno govori o procesima kroz koje su prošla vojvodanska sela.

Stekao se dojam kako je prosječnom biraču komplicirano za pokrajinu glasovati na dva listića, dok je na lokalnu problem što se gradonačelnici ne biraju izravno, već sve ovisi o stranačkoj kombinaciji. Koji je, po Vašem mišljenju, najbolji izborni sustav za lokalne i pokrajinske izbore?

Kombiniran izborni sustav za vojvodanski parlament sam po sebi nije kompliciran toliko, koliko ga je učinila kompliciranim činjenica da se glasovalo na svim razinama, a da su stranke za sve te razine pravile različite koalicije. On je daleko pravedniji od načina za izbor zastupnika u republički parlament koji je proporcionalan i cijela Srbija je jedna izborna jedinica. U takvim okolnostima ne znate tko je vaš zastupnik, pa kad stranke rasporede mandate ispadne kako više od polovice sastava parlamenta čine Beograđani, kako je to bilo u prošlom sazivu. Republički izbori su višestruko nepravedni. Oni favoriziraju isključivo velike stranke koje funkcioniraju na prostoru cijele države. Ovu nepravednost posebno osjećaju stranke regionalnog karaktera, kakvih je najviše u Vojvodini, ali i u drugim dijelovima Srbije. U vojvodanskom parlamentu je izvjesno kako će sjediti 60 zastupnika iz 45 vojvodanskih gradova i općina. Kako će biti raspoređeno preostalih 60, tek ćemo vidjeti i za sada sigurno znamo iz kojih su stranaka. Ipak, mislim kako treba tragati za što pravednijim izbornim sustavom koji bi što više odgovarajuće odražavao volju građana i vojvodansku raznolikost.

Kada su lokalni izbori u pitanju, mislim da je proporcionalni način izbora vijećnika, na isti način kako se bira i državni parlament, potpuno neodgovarajući i neprimjeren lokalnim sredinama. Tu sam bez ikakve dvojbe za većinske izbore, kao što sam i za većinske izbora za gradonačelnika.

Kako u bližoj budućnosti vidite političku scenu u Srbiji? Može li se očekivati ukрупnjavanje stranaka?

Poslije ovih izbora ne očekujem neka značajnija ukрупnjavanja. Ulazak nekih stranaka u parlament preko koalicija, odgađa procese ukрупnjavanja ili nestajanja stranaka koje nemaju šanse samostalno se na izborima izboriti za mandate. Neke bi stranke na ovim izborima, da su išle same, osvojile više mandata nego što će im preostati kada ih rasporede svojim koalicijskim partnerima. U takvoj situaciji je danas, na primjer, SPS, koji je na prošlim izborima osvojio 16 mandata samostalno. Na ovim izborima, osobito poslije uspješnih predsjedničkih izbora, oni bi osvojili bar toliko mandata, ali po koalicijskom sporazumu njima ostaje četiri mandata manje nego što su imali. U sličnoj poziciji je i DS, ali su brojke veće. Kada rasporede mandate na G17 Plus, LSV, Sandžačku demokratsku partiju i SPO, ispada kako će svi u koalicijama profitirati izuzev onih koji su najviše nosili koaliciju. Kada stranke osvoje mandate i uđu u parlament, teško će u dogledno vrijeme razmišljati o varijanti ukрупnjavanja. Ovaj proces će sačekati još neko vrijeme.

Mislite li da je Srbija ovim izborima trasirala svoj europski put?

Da, svakako. Tko god napravi vladu, morat će razmišljati o tome.

Petar Lađević, direktor Službe za ljudska i manjinska prava, u intervjuu za beogradski Danas

Mnogo se truća o govoru mržnje

Zbog stavova iznesenih u intervjuu beogradskom listu Danas, skupina od 31 nevladine organizacije zatražila je ostavku direktora Službe za ljudska i manjinska prava Petra Lađevića. U obrazloženju se, među ostalim, kaže kako je Lađević pokazao »osnovno nepoznavanje međunarodnih konvencija koje je Srbija ratificirala i mehanizama za zaštitu ljudskih prava«. Taj intervju, koji je objavljen 12. lipnja, prenosimo u cijelosti.

»Srbiji nije potrebno ministarstvo za ljudska i manjinska prava, jer ne znam čime bi se ono bavilo. Ministarstvo znači vlast, a koja je to vlast u sferi ljudskih i manjinskih prava? Najviše garancija u oblasti tih prava daju Ustav i Zakon o zaštiti sloboda i prava nacionalnih manjina, gdje se eksplicitno kaže kako nacionalne manjine ostvaruju svoja prava u sferi kulture, službene uporabe jezika i pisma, medija na materinjem jeziku i u zaštiti identiteta. Zar ne postoje u svim tim segmentima posebna ministarstva? Srbiji je potrebna stručna služba koja bi obavljala koordinaciju među drugim ministarstvima i vijećima nacionalnih manjina. Uostalom, recite mi jednu zemlju u EU koja ima ministarstvo za ljudska i manjinska prava«, poručuje na početku razgovora za Danas direktor državne Službe za ljudska i manjinska prava **Petar Lađević**, odgovarajući na pitanje – bi li u novoj vladi Srbije trebalo postojati ministarstvo za ljudska prava, što je bio slučaj do raspada SiCG, svibnja 2006.

Kako ocjenjujete stanje ljudskih i manjinskih prava u Srbiji?

To nigdje u svijetu nije zadovoljavajuće, pa niti u Srbiji.

Složit ćete se da je ovdje ipak specifičnija situacija nego u većini drugih zemalja?

Srbija jest specifična i to, prije svega, unutar zakonodavnog okvira, jer Srbija poštuje kolektivna prava nacionalnih manjina, što ne postoji u zakonodavstvima drugih europskih zemalja. Prema tome, Srbija je iskoračila dalje u području ljudskih i manjinskih prava u institucionalnom okviru, ali moramo završiti zakonsko reguliranje te oblasti. Imamo nepodijeljeno odlične ocjene u dijelu Ustava koji se time bavi.

Međutim, nemamo zakon o načinu izbora nacionalnih vijeća i o njihovim ovlastima. Krajnje je vrijeme da se ti zakoni donesu.

Zbog čega nakon dvije godine rada to još niste uradili?

Jedan od nacrtu je uradila Služba i dobili smo pristojne ocjene Vijeća Europe. O nekim nacrtima je raspravljano u Ministarstvu za lokalnu samoupravu. Služba predlaže Vladi zakonska rješenja. Politički problemi su, međutim, spriječili razmatranje i usvajanje tog zakona.

Jedan od osnovnih prigovora, koje predstavnici EU upućuju Srbiji, upravo je nedovoljno dobro stanje u području manjinskih prava.

Gdje to piše? Pokažite mi izvještaj u kojem to tako piše. Dapače. Mi nemamo obvezu prema međunarodnoj zajednici to pitanje riješiti, već je to naša državna obveza.

Zbog čega do sada niste reagirali na djelovanje skupina krajnje desnice u Srbiji, koje mnogi smatraju profašističkim?

Fašistička organizacija se po Ustavu ne može registrirati.

Uzmimo za primjer organizaciju Obraz.

Nigdje nisam vidio da su oni registrirani kao fašistička organizacija.

Njihovo se djelovanje često kao takvo tumači.

Najrazličitije organizacije najrazličitije djeluju. Imamo takozvane demokratske stranke, gdje je nacizam vrlo prisutan u iskazima pojedinih političara. Omakne im se, ne znaju što govore. **Zašto ne reagirate na te slučajeve?**

Zašto bi se reagiralo na sve? Poštujem slobodu riječi.

Je li sloboda riječi – diskriminacija po nacionalnoj, vjerskoj i seksualnoj pripadnosti?

To je posebna oblast – što je to sloboda riječi? Ovdje se mnogo truća, osobito u medijima, o nekakvom govoru mržnje. Sve može biti govor mržnje.

Ne mislite da je ta vrsta relativiziranja opasna za društvo kakvo je srpsko?

A zašto vi dijelite društvo? To je, kao, opasno u našem društvu, a nije u Francuskoj?

Petar Lađević

Živimo u poslijeratnom društvu.

Pa i Francuska živi u stanju poslije Drugog svjetskog rata. Netrpeljivost je nešto drugo u odnosu na poziv na nasilje koje podliježe sankcijama kaznenog djela. Svatko ima pravo reći što misli. Jezični iskaz ne može biti sankcioniran. Ovdje odustajemo od načela liberalne demokracije uvodeći cenzuru i verbalni delikt, jer se to nekome ne sviđa.

Gdje je razlika između diskriminacije i slobode govora?

Kod nas se netko proglašava fašistom, a netko drugi demokratom, iako to nitko nije provjerio. Pogledajte grafite po zidovima u nekim drugim zemljama, na primjer u Njemačkoj. Oni vrve od govora mržnje. To se ne može opravdati, ali ne može se sloboda omogućavati parcijalno. Ljudski je neprihvatljiva diskriminacija po bilo kojoj osnovi, ali mislim da za sankcioniranje nije dovoljan samo iskaz. Sudovi i policija moraju raditi svoj posao.

A što je onda posao Službe za ljudska i manjinska prava, ako vi odbijate reagirati?

U uredbi piše da predstavnici nacionalnih manjina iznose svoje prijedloge za poboljšanje položaja i onda se odlučuje o nekim stvarima koje su zakonski zajamčene.

Zašto niste reagirali na odluku da se stranaka nacionalnih manjina propiše isti cenzus za sudjelovanje na izborima kao što je slučaj kod većinskih stranaka?

Zato što je to sudska odluka.

Snežana Čongradin

Primjedbe nevladinih organizacija

Služba za ljudska i manjinska prava kasni u iniciranju donošenja i izmjene domaćih propisa iz područja ljudskih i manjinskih prava. Najočitiji primjer jest kontinuirani nedostatak zakonodavstva o izboru i ovlastima vijeća nacionalnih manjina, koji već nepune dvije godine nemaju zakonsku osnovu za svoje funkcioniranje. Služba ne radi na planu institucionalnog jačanja državnih tijela mjerodavnih za područje ljudskih i manjinskih prava, kao i tijela manjinskih samouprava. Službu karakterizira odsustvo njene javne reakcije u povodu pitanja važnih za ljudska i manjinska prava. Primjeri su brojni. Također, Služba je ignorirala javnu raspravu u povodu procesa privatizacije medija, koja u velikoj mjeri ugrožava ostvarivanje prava na informiranje na manjinskim jezicima.

Vlč. Ivica Čatić, župnik župe Presvetog Trojstva u Srijemskim Karlovcima

Utemeljiti centar za kulturu mira

*Smatra se da su naše orgulje u crkvi Presvetog Trojstva najstarije u Vojvodini * Kapela Mira je veoma zapušten objekt. Na njoj su za ovu godinu predviđeni građevinski radovi od temelja do krova **

*Na moj zahtjev razmišljali smo utemeljiti centar za kulturu, da objekt ne bude samo u turističke svrhe, nego da bude i centar za kulturu mira * Naša župa je mala. Smatra se kako ima do 1000 župljanja*

Razgovarala: Dijana Prčić

Župa Presvetog Trojstva u Srijemskim Karlovcima jedna je od manjih vjerskih zajednica, koja ujedno može biti primjer onim većima kako se treba organizirati. Župna crkva u središtu glavnog karlovačkog trga spomenik je kulture prve kategorije. Iza njenih monumentalnih baroknih vrata kriju se jedne od najstarijih orgulja u Vojvodini, čija se restauracija upravo privodi kraju. Neposredno pokraj crkve nalazi se župni ured star preko 200 godina. Pod župu potpada i Kapela Gospe od Mira, objekt poznat diljem svijeta, mjesto gdje je potpisan Karlovački mir koji je označio kraj Velikog bečkog rata. Obnavljanje Kapele, kao i njeno obogaćivanje raznim sadržajima tek se iščekuje. U intervjuu za Hrvatsku riječ dr. sc. vlč. Ivica Čatić, župnik ove župe, govori o ovim projektima, o svojoj župi i župljanima.

HR: Malo je poznato da se jedne od najstarijih orgulja u Vojvodini nalaze u vašoj župi, u crkvi Presvetog Trojstva. O kakvim je orguljama riječ, u kakvom se stanju one nalaze i kako je došlo do njihove obnove?

Smatra se da su naše orgulje najstarije u Vojvodini. Iz zapisnika Kanonskih vizitacija, o čemu je izašla knjiga Državnog arhiva iz Osijeka, imamo svjedočanstvo da su 1768. godine postojale orgulje na koru, nabavljene za 230 forinti. Zapuštene su unatrag nekih desetak godina, krpljene su i nisu bile u uporabi. Dobrotom bivšeg ministra vjera Milana Radulovića, koji je bio u posjetu Karlovcima, dobili smo značajnu donaciju od 10.000 eura. Kako to nije bilo dovoljno, još smo 2000 eura dobili od Općine Srijemski Karlovci. Popravak orgulja se upravo završava. Kolaudaciju, svečano uvođenje orgulja, planirali smo za deveti mjesec. Očekujemo da će doći netko iz Ministarstva, iz Općine, i došao bi Vladin povjerenik za orgulje iz Hrvatske prof. Armano. On drži seminare za štimanje i restauraciju orgulja, koje je i naš restaurator Đerđ Mandić pohađao.

HR: Osim najstarijih orgulja u Vojvodini, i ulazna vrata vaše crkve su nadaleko čuvena. Recite nam nešto o tome.

Kažu kako su ulazna vrata na našoj crkvi svojevremeno bila najkićenija, najraskošnija vrata u »Sriemu«.

Tako stoji u Monografiji karlovačke crkve, povjesničara umjetnosti *Vojislava Matića*.

HR: Čuvena Kapela Gospe od Mira, u kojoj je kraj Velikog bečkog rata imao završnu epizodu, također potpada pod vašu župu. Nakon višegodišnjeg zapostavljanja ove baštine od svjetskog značaja, počela je i njena obnova. Tko je zaslužan za to?

Kapela Mira je veoma zapušten objekt, ne samo objekt, nego i institucija, mogli bi smo reći. Na njoj su za ovu godinu predviđeni građevinski radovi od temelja do krova. To podrazumijeva zamjenu krova, obijanje zidova, izolaciju... Mi smo za Kapelu od Pokrajine dobili 260.000 eura, a od Vlade Hrvatske 130.000 eura. Dar Pokrajine bi trebao pokriti građevinske radove, a dodatno bismo uradili i ogradu, te električne sustave, gromobran, videonadzor, rasvjetu. Rok za izvođenje ovih radova je do konca godine. Naša nadanja i planovi su: za sljedeću godinu uraditi opremanje interijera, točnije popravak orgulja, nove klupe, restauraciju oltara. Kapela bi izgledala kao i prije, samo bi trebala biti obnovljena.

HR: Na koji se način Republika Hrvatska svojom donacijom uključila u ovaj projekt obnove Kapele?

S gradonačelnikom Srijemskih Karlovaca *Milenkom Filipovićem* imali smo planove u svezi s Kapelom, našli smo se i razgovarali. Razlog tomu je njezin internacionalni potencijal, kako s povijesne, kulturne strane, tako i s turističke, radi promocije Karlovaca i Pokrajine Vojvodine tj. cijele Republike Srbije na međunarodnom planu. Za Kapelu Mira zna se u cijelom svijetu. Kada se na Google utipka »Chapel off Peace« izide mnogo napisa o Kapeli. U Americi i na svim kontinentima zna se kako je ovdje sklopljen mir i da je za uspomenu na taj mir sagrađena kapela. Složili smo se kako je to ono što bi ovo mjesto trebalo znati iskoristiti za svoju promociju. Gradonačelnik je lobirao da se iz Pokrajine dobiju sredstva za obnovu, a ja sam s druge strane, kao župnik, upravitelj tog objekta, poslao dopise veleposlanstvima zemalja potpisnica, Ministarstvu kulture Srbije i predsjedniku Hrvatske. Budući da to ne spada u ovlasti predsjednika, on je to prebacio na Vladu RH, pa su se tako oni odazvali.

20. lipnja 2008.

Zaređen u Đakovu

Dr. sc. vlč. Ivica Čatić, svećenik Đakovačke i srijemske biskupije, za svećenika je zaređen 1997. u Đakovu. Nakon toga godinu dana bio je župni vikar u Petrovaradinu u župi Uzvišenja sv. Križa. U rujnu 1998. odlazi na poslijediplomski studij biblijske teologije na Sveučilište Gregoriana, u Rim. Po povratku u Đakovo, u lipnju 2004. postaje pomoćnikom rektora crkve u samostanu Milosrdnih sestara sv. Križa i u tom razdoblju dovršava doktorsku disertaciju na temu »Jeruzalem u Evanđelju po Mateju«. Godine 2006. imenovan je župnikom u Srijemskim Karlovcima. Kao župnik slobodno vrijeme koristi za studij Svetog pisma.

HR: Mogu li se, uz ove velike radove, možda očekivati još neki projekti u vašoj župi?

Ovo je prva etapa radova na Kape- li. Iduće će se godine tražiti sredstva za drugu etapu radova, koji podrazumijevaju rekonstrukciju kuće domara, čuvara kapele i gradnju dokompleksa, koji dosad nije postojao. Taj bi kompleks podrazumijevao caffe, za smještaj turista

koji dođu, jedan manji amfiteatar za godišnje manifestacije, te suvenirnicu. Na moj zahtjev razmišljali smo utemeljiti centar za kulturu, da objekt ne bude samo u turističke svrhe, nego da bude i centar za kulturu mira. Tako nam tek predstoji kompletiranje donacija, osoblja, programa i umrežavanje s postojećim organizacijama sa sličnim afinitetima. Taj projekt planiramo za iduću godinu. O tematici mira

možete pročitati na mojoj internet stranici www.kapela-mira.com, koja trenutačno nije u funkciji. Kulturni centar imao bi sekcije s tematikom o miru. Kao prvo, imali bismo studijske dane na visokoj razini, gdje očekujemo angažman veleposlanika. Oni bi animirali svoje intelektualce, te bi pokušali organizirati godišnje ili dvogodišnje studijske dane. To bi bio mir na globalnom planu, politika, pravo, filozofija. Zatim, druga bi sekcija bila mir na osobnom planu. Želja mi je doći do nekog psihologa koji bi povremeno držao predavanja, pa bismo izdali neku njegovu brošuru. Drugi dio mira na osobnom planu bila bi duhovnost mira. Za to već pripremam materijal. Treća bi sekcija bila biblijska duhovnost, tj. mali institut koji bi imao ekumensku konotaciju. To su planovi za budućnost.

HR: Kakvu suradnju imate s lokalnom samoupravom?

Jako dobru. Suradnja s gradonačelnikom prelazi one osnovne zahtjeve koje zakoni i običaji nameću.

Kapela Gospe od Mira

Centar

Razmišljali smo utemeljiti centar za kulturu, da objekt ne bude samo u turističke svrhe, nego da bude i centar za kulturu mira. Tako nam tek predstoji kompletiranje donacija, osoblja, programa i umrežavanje s postojećim organizacijama sa sličnim afinitetima. Taj projekt planiramo za iduću godinu.

Upravo zbog suradnje oko Kapele Mira, jer tu vidimo potencijal na kome treba raditi, susrećemo se i radimo na više stvari nego što bi zakon zahtijevao. Idemo u pozitivu razvijajući ovaj projekt i to je nešto čime smo zadovoljni.

HR: Kako je organiziran vjeronauk u

vašoj općini, koliko je mladih u crkvi, i postoje li neki dodatni sadržaji za njih?

Naša župa je mala. Smatra se kako ima do 1000 župljanja. Redovito imamo liturgijske službe. U našem mjestu ima oko 10 posto Hrvata, tako da bi ih trebalo biti do 1200. Imamo 30-ak djece vjeroučenika, s tim što ne idu svi na vjeronauk.

koji se ne osjećaju Nijemcima, pristupaju tome društvu i doprinose mu na razne načine. To je lijepa gesta, jer ako je negdje nešto zaživjelo nema razloga da se ljudi ne okupe. Oni su se i deklarirali kao otvoreno društvo.

HR: Na koji su se način događaji 90-ih

druga gibanja i nitko te teme ne načinje. Spomene se nekada kako nas je bilo više, ali to su samo priče. Ja nisam pravio istraživanja. Nema-mo crkvenu knjigu u kojoj se tako nešto službeno vodi. Iz tih razloga na temelju neslužbenih podataka ne govorim o tome koliko ih se iselilo. Otišli su oni koji su zadnji došli nakon Drugog svjetskog rata,

nja koji su kulminirali 90-ih i zbog toga što su se ljudi dali teoretski indoktrinirati, premalo poznavaju-ći svoju vjeru. Dali su se indoktrinirati da je taj rat bio vjerski, ili su razne konfrontacije i sukobe tumačili religioznim motivima. To dakako nije istina. Lijepo je rekao jedan pravoslavni svećenik iz Bosne: »Vjerski rat nije mogao biti, jer tamo gdje ima rata, Boga nema«. To mnogima nije jasno, jer ne poznaju svoju vjeru osim s razine običaja, tradicije i znakova identifikacije. Vjera u svojoj srži uči čovjeka kritičkom sagledavanju njegovih granica koje je do sada postavljao. Tako bi trebalo autentično biti i u naviještanju i u prihvaćanju vjere. Tu je uloga Crkve ako se radi o autentičnom kršćanstvu, drugačije biti ne može. Ja se u ovom mjestu ne osjećam ograničeno, mislim da se lijepo živi.

HR: Kakvu suradnju imate sa Srpskom pravoslavnom crkvom, s obzirom da je središte Karlovačke mitropolije upravo ovdje u Srijemskim Karlovcima?

Tendencija gleda u pozitivnom smjeru. Prvo što bi se konkretnije trebalo dogoditi je koncert duhovne glazbe početkom kolovoza, u okviru ljetne škole u Karlovačkoj gimnaziji. U sklopu toga profesor glazbe s Bogoslovijske napravio je program zapadne duhovne glazbe, te smatra kako je najzgodnije to izvesti u katoličkom ambijentu. To je projekt u kojem bismo se našli u jednom od naših objekata. Kad se bude organizirao ekumenski dio u Kapeli, namjera mi je pozvati predstavnike Srpske pravoslavne crkve, što sam i spomenuo vladiki. Načelno je već odgovorio pozitivno, pa očekujemo da će sudjelovati.

HR: Čitaju li Karlovčani »Hrvatsku riječ«?

Moram reći da se slabo čita. Dobivali smo je dok smo bili pod donacijom. Sada više tu donaciju nemamo. Ljudi se ne interesiraju, kao niti za vjerski tisak. Imamo samo jedan službeni župni primjerak »Glasa koncila«, kao i liturgijski časopis »Živo vrelo«. Samo nekoliko osoba dođu i posude taj primjerak. Predlažem da se napravi neka promocija ovdje u Karlovcima, nešto slično kao što je Radio Marija radila ispred crkve, dijeleći letke na svom štandu. Dodite, mi ćemo vas rado ugostiti. ■

Žao mi je što djeca ostanu bez pouke, ali iz raznoraznih kompromisa unutar obitelji te stvari otpadaju. Imamo raznih druženja i aktivnosti. Mali smo, ali smo živahni.

HR: Uvijek se kulturni život vjernika odvijao uz duhovni. Postoji li neko kulturno-umjetničko društvo s kojim surađujete?

Dio naše župe je angažiran u Njemačkoj udruzi za dobrosusjedske odnose »Karlowitz«. Društvo nije isključivo za Nijemce, ali oni koji se osjećaju Nijemcima, mahom članovi naše župe, uključeni su u to društvo. Imamo lijepu suradnju. Nisu imali prostor gdje se okupiti, pa sam im ustupio prostorije gdje mi imamo vjeronauk da se okupe kada je loše vrijeme. Bilo je inicijative za osnutkom i hrvatskog kulturno-umjetničkog društva, ali ta je inicijativa propala. Naši župljani

Gdje je rat, Boga nema!

Lijepo je rekao jedan pravoslavni svećenik iz Bosne: »Vjerski rat nije mogao biti, jer tamo gdje ima rata, Boga nema«. To mnogima nije jasno, jer ne poznaju svoju vjeru osim s razine običaja, tradicije i znakova identifikacije.

odrazili na vašu župu s obzirom da su vojvođanski Hrvati osjetili najgore posljedice upravo ovdje u Srijemu? Kakva je struktura stanovništva nakon tih događaja i u kojoj se mjeri ona promijenila?

Ja sam ovdje došao prije dvije godine, tako da mi je teško govoriti o tome, o tim godinama samo sam čuo. Vlč. Marko Kljajić u svojoj knjizi »Kako je umirao moj narod« iznio je popis o tome. Ne volim o tim vremenima govoriti, jer sam došao u vrijeme kad se to počelo zaboravljati. Čovjek se da u neka

kažu da je puno Bosanaca i Hercegovaca otišlo. Oni su inače biološki najvitalniji, imaju više djece od domaćih starosjedilaca. Teško je o ovome precizno govoriti.

HR: Kako vidite suživot različitih naroda i kultura u budućnosti na ovim prostorima i koji doprinos Crkva može dati u tome?

Crkva inače ima poslanje kada se radi o univerzalizaciji pojedinačnih nazora na život. Naš je prostor specifičan upravo zbog tih događa-

U susret žetvenim svečanostima »Dužijanca 2008.«

Dužijanca – biser ovoga podneblja

Novina će biti održavanje i dječje dužijance u sklopu centralne manifestacije žetvenih svečanosti, kaže predsjednik Organizacijskog odbora ovogodišnje Dužijance Davor Dulić

Davor Dulić

Srpanj je pred nama, a to znači da će uslijediti i brojne manifestacije kojima će se predstaviti sadržaji Dužijance, najstarijeg kulturnog događaja bunjevačkih Hrvata. Već 11. srpnja slijedi otvorenje XXIII. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu, a dan poslije, 12. srpnja, bit će održano »Takmičenje risara« na Verušiću.

Ove godine žetvene svečanosti sadrže preko trideset događanja, a o predstojećoj Dužijanci i kulturnim događajima ove višeznačne manifestacije koji slijede, razgovarali smo s predsjednikom Organizacijskog odbora »Dužijance 2008.« *Davorom Dulićem.*

NOVINA-DJEČJADUŽIJANCA: »Dužijanca je biser ovoga podneblja i naroda koji je iznjedrio ove žetvene svečanosti. Dužijanca i sada, već kao velika, gradska manifestacija, čuva običaje i tradiciju. Velika je ljepota sadržaja Dužijance, običaja vezanih uz rad, kao i duhovna dubina običaja zahvale Bogu za plodove žita. Dužijanca je izrasla iz obiteljske u javnu, crkvenu i gradsku manifestaciju. Imamo svjetski biser za pokazati. Ove godine, novina će biti održavanje i dječje dužijance u sklopu centralne manifestacije žetvenih svečanosti«, kaže Davor Dulić i ističe kako nije riječ o dijeljenju na stare i mlade, niti o stvaranju »paralelne« Dužijance.

»To neće biti nekakva 'dvojna' Dužijanca. Činjenica je da mi živimo u 21. stoljeću, a vidite, primjerice, danas se u Europi na raznim etno-manifestacijama velika pažnja posvećuje djeci, jer su oni, naravno, ti, koji će nastaviti održavati i živjeti te manifestacije koje su vezane za očuvanje običaja i tradicije. Činjenica je kako smo do sada imali malo djece na centralnoj proslavi Dužijance u Subotici. Obično je sudjelovalo do stotinu djece i to iz subotičkog vrtića 'Marija Petković' i iz folklornog ansambla Hrvatskog kulturnog centra 'Bunjevačko kolo'. Trebamo više pažnje posvetiti djeci, dakle, da djeca na centralnoj manifestaciji Dužijance ne sudjeluju samo u svečanoj povorci. To je jedno, a kao drugo, zašto ne okupiti djecu iz svih hrvatskih društava? Organizacijski odbor 'Dužijance 2008.' odlučio je napraviti i dječju dužijancu, a cilj je dati djeci prostora kako bi oni na svoj način, prigodan njihovom uzrastu, emotivnim, fizičkim i psihičkim mogućnostima napravili jedan 'svoj svijet', koji će se naravno zasnivati na tradiciji ovih žetvenih svečanosti. Točno je da dječja dužijanca nema etnološko uporište, ali zasigurno ima pedagoško uporište.«

OČUVATI NUTARNJA ZNAČENJA I PORUKE DUŽIJANCE: Poznato je kako se u Europi održavaju brojni etno-festivali kojima se promovira kulturno naslijeđe, te kako se u Europi s puno pažnje vodi briga o tim festivalima. U svijetu je poznata i praksa povezivanja kulture i turizma, a na pitanje je li Dužijanca dobra mogućnost za šire promoviranje kulture ovdašnjih Hrvata, Davor Dulić odgovara kako je Dužijanca svake godine velika prilika za promociju naše kulture.

»U inozemstvu se ulažu velika energija i sredstva kako bi se etno-manifestacije sačuvale i razvijale. Dužijanca je najkompleksnija folklorna manifestacija za koju znam, a proputovao sam pet kontinenata i vidio sam doista puno etno-manifestacija. Imamo bogatu tradiciju, a u svijetu se to čuva kao blago, čak i kad je u manjem obujmu. Dužijanca je svake godine odlična prilika za promociju naše kulture«, kaže Davor Dulić, a na pitanje o mogućnosti turističke ponude u sklopu Dužijance, Dulić napominje kako su svugdje u svijetu među segmentima etno-festivala i – glazbena i gastronomska ponuda, kao i prodaja suvenira-rukotvorina.

»Naša Dužijanca se organizira za ljude kojima su ove svečanosti blagdan, koji žive za žetvene svečanosti, kao i za posjetitelje koji to žele vidjeti i doživjeti. Program će ove godine biti nastavljen i nakon tradicionalne predaje kruha gradonačelniku. Program će biti nastavljen glazbenom i gastronomskom ponudom na središnjem subotičkom trgu. Također, jedan od segmenata ovogodišnje Dužijance će biti nastupi izvođača suvremene glazbe, a ta će se dešavanja odvijati u kasnijim večernjim satima, koji se po terminima neće preklapati s drugim programima. Sigurno je da će se nakon održane Skupštine risara, prilikom centralne manifestacije, te gala koncerta folklornih skupina, na pogodnoj lokaciji održati i rock koncert grupe '4 asa', u kojoj nastupaju *Rajko Dujmić*, ex 'Novi fosili', *Vlado Kalember*, ex 'Srebrna krila', *Alen Islamović*, ex 'Bijelo dugme' i *Jurica Pađen*, ex 'Aerodrom'. Dužijanca će očuvati svoja nutarnja značenja i poruke, a dio vanjšine će biti prilagođen suvremenim potrebama sudionika i posjetitelja.«

Z. Sarić

»Takmičenje risara«

»Pripreme za održavanje 'Takmičenja risara' su u završnoj fazi. Ova manifestacija u okviru Dužijance bit će održana na Verušiću. Domaćin će biti Josip Kujundžić sa suprugom. Na čelu tima koji organizira natjecanje risara je Miroslav Kiš. Očekujemo velik posjet, a turističku ponudu ćemo pokušati širiti. Ti prateći sadržaji neće narušiti originalnost ove tradicionalne manifestacije, ali će pridonijeti zanimljivosti. Na kosidbi će biti i ugostiteljske ponude za posjetitelje, kao i etno-štandovi na kojima će biti izložene rukotvorine od šlinga do slame. Novina je što će navečer, na Risarskom kolu, biti održan i koncert poznatog slavonskog pjevača Šime Jovanovca«, kaže predsjednik HKK »Bunjevačko kolo« Ivan Stipić.

Regionalni centar za razvoj MSPP sudionik projekta »Jadranska suradnja za industrijski razvoj«

Primjer dobre regionalne suradnje

Partneri iz naše regije u mogućnosti su identificirati konkurentske prednosti i ocijeniti najbolji način stavljanja raspoloživih resursa u funkciju. Sve je to važno kako bi se ostvarila racionalnost u poslovanju naših poduzeća, te vodilo računa o zaštiti životnog okoliša i zadovoljavanju potreba stanovništva, zaključeno je na radnom sastanku u povodu predstavljanja projekta

Projekt koji nosi naziv »Jadranska suradnja za industrijski razvoj« – »ACInD«, u sklopu INTERREG programa, Regionalnom centru za razvoj malog i srednjeg poduzetništva i poduzeća – »SMER« Subotica omogućio je suradnju s međunarodno značajnim poduzećima, budući da od studenoga 2007. godine sudjeluje u provođenju ovog projekta.

Vodeći talijanski partner je regija Emilia Romagna, ali je »SMER« ostvario suradnju i s drugim talijanskim regijama, kao i s razvojnim agencijama, među kojima se ističu: »Alma Mons« iz Novog Sada, »Nerda« iz Bosne i Hercegovine, »Teuleda« iz Albanije, te s Hrvatskom udrugom poslodavaca iz Zagreba.

CILJEVI: Opći cilj »Jadranske suradnje« je doprinos jačanju industrijskih područja koja će se provoditi kroz prekograničnu suradnju. Aktivnosti na projektu koje je, prošlog tjedna, predstavio predsjednik Regionalnog centra za razvoj MSPP u Subotici *Branko Malagurski*, obuhvaćaju: razvijanje studija izvodljivosti i pilot projekata u okviru inovacija, djelotvornog upravljanja energijom, te upravljanja i zaštite životnog okoliša industrijskih područja, kao i razmjenu primjera dobre prakse među partnerima. Kao specifične ciljeve »SMER« je izabrao izradu studija izvodljivosti u području klastera i u području energetske efikasnosti.

Malagurski je rekao kako su se partneri iz Hrvatske orijentirali na izradu studija izvodljivosti u području ICT za industrijsku zonu Kukuzovac, te za Tehnološki park u Splitu, u cilju jačanja konkurentnosti, privlačenja domaćih i inozemnih investitora, te otvaranja novih radnih mjesta, dok su sudionici projekta iz Bosne i Hercegovine orijentirani na

malog i srednjeg poduzetništva i poduzeća iz Subotice u okviru programa 'Adriatica – INTERREG III A', trenutačno se nalazi u drugoj fazi projekta 'ACInD' i sada očekujemo od talijanskih partnera prijenos njihovih iskustava. Također, očekujemo da nam dostave 12 svojih projekata, koje ćemo zatim ponuditi domaćim poduzećima na temelju kojih će ona raditi svoje

nik Regionalnog centra za razvoj MSPP.

»Zemlje, odnosno partneri iz naše regije u mogućnosti su identificirati konkurentske prednosti svojih područja, te ocijeniti najbolji način stavljanja raspoloživih resursa u funkciju. Sve je to potrebno i u interesu je gospodarstva i stanovništva. Time će naša poduzeća racionalnije poslovati, voditi više računa o zaštiti životnog okoliša i zadovoljavanju

područje inkubacijskih centara. Također, talijanski partneri su primjer dobre prakse, oni osiguravaju transfer znanja u području zaštite životnog okoliša, djelotvornog upravljanja energijom, tj. energetske efikasnosti, te međunarodne klasterizacije.

PRIJENOS ISKUSTAVA: »Regionalni centar za razvoj

projekte. Iz ovakve suradnje s partnerima iz Italije vidi se kako je cilj 'Jadranske suradnje' prijenos iskustava iz drugih zemalja, koje su već prošle uspostavljanje klastera, zatim iskustva iz uspostavljanja industrijskih zona kakve bismo mi htjeli formirati kod nas i koje su, s aspekta iskorištenja energije, daleko ispred nas«, rekao je predsjed-

Što je klaster?

Pod klasterom podrazumijevamo skupinu industrija i organizacija koje su povezane u odnosima kupovine i prodaje ili koji dijele istu infrastrukturu, klijente ili bazu vještina i čije veze poboljšavaju konkurentsku prednost sudionika.

potreba stanovništva na optimalan i kvalitetan način«, rečeno je na radnom doručku priređenom za novinare.

Projekt »Jadranska suradnja za industrijski razvoj« traje 12 mjeseci. Projektom upravlja Europska agencija za rekonstrukciju i razvoj, a cjelokupan proračun projekta, koji u cijelosti financira Europska Unija, iznosi 1,5 milijuna eura.

M. Tucakov

Procjene pred žetvu

Bit će dovoljno krušnog žita

Na sjednici Izvršnog vijeća AP Vojvodine održanoj 11. lipnja, kojom je predsjedavao mr. *Bojan Pajtić*, usvojilo je Informaciju o proljetnoj sjetvi i pripremama za ovogodišnju žetvu. Tim povodom Izvršno vijeće je konstatairalo da je protekle jeseni pšenicom posijano oko 236 tisuće hektara oranica, umjesto planiranih 310 tisuća. Od toga su poljoprivredna poduzeća posijala oko 84 tisuće, a individualni poljoprivredni proizvođači oko 152 tisuće hektara.

Naime, u posljednjih 25 godina, to su najmanje površine posijane pšenicom, a u optimalnom listopadskom roku posijano je samo oko 225 hiljada hektara. Stručnjaci procjenjuju da će, ukoliko se nastave stabilne vremenske prilike, prosječan prinos biti od 3,7 tona po hektaru, a samim tim da će ovogodišnja ukupna proizvodnja biti oko 874.000 tona krušnog žita. Poslije žetve na tržištu bi se trebalo naći oko 600 tisuća tona merkantilne pšenice, i oko 100 tisuća prirodne sjemenske pšenice, dok bi se preostale količine pšenice skladištile ili su već prodane. To bi prema procjenama stručnjaka trebalo zadovoljiti potrebe domaćeg tržišta, rečeno je na sjednici Pokrajinske vlade.

H. R.

U subotičkoj Gimnaziji »Svetožar Marković«

Otvoren opći smjer na hrvatskom jeziku

Gimnazija »Svetožar Marković« u školskoj 2008./2009. godini otvara odjel općeg smjera na hrvatskom nastavnom jeziku za 30 učenika, priopćilo je u ponedjeljak Hrvatsko nacionalno vijeće. Kako se u priopćenju dodaje, zainteresirani se mogu javiti u ured HNV-a na telefonski broj 024/556-898 od 9 do 14 sati.

Članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za obrazovanje *Stanislava Stantić-Prčić* ističe pogodnost novootvorenog smjera u gimnaziji: »Bit općeg smjera je da on svojim nastavnim planom podjednako obuhvaća predmete iz društvenih i prirodnih znanosti, te učenicima pruža mogućnost da budu dobro pripremljeni za studij na fakultetu bilo kojeg profila. To može biti jako korisno za one

koji još nisu donijeli jasnu odluku o svom budućem profesionalnom opredjeljenju«, kaže *Stanislava Stantić-Prčić*.

Kvalifikacijski ispiti za upis u srednju školu održani su u srijedu i četvrtak, a idućeg tjedna (25. i 26. lipnja) slijedi popunjavanje tzv. liste želja. Broj djece koja se ove godine žele upisati u hrvatski gimnazijski odjel još nije poznat, a znat će se 5. srpnja kada će biti objavljen konačan raspored daka po srednjim školama.

Predsjednica udruge »Naša djeca« *Nevenka Tumbas* kaže kako, prema podacima prikupljenim na terenu, postoji solidan broj zainteresiranih za hrvatski odjel u Gimnaziji. Oni koji zakasne ili su neodlučni imaju priliku dijete upisati u drugom upisnom roku, ali i na samom početku godine. »Opći

Zainteresiranih ima...

Mirjana Križan iz Tavankuta majka je Marka, koji se nada kako će od jeseni sjediti u klupama novoformiranog gimnazijskog odjela na hrvatskom jeziku: »On je sam izrazio želju upisati se u gimnaziju na hrvatskom jeziku, a mi smo ga svakako podržali. Nije imao priliku ići u hrvatski odjel u osnovnoj školi, budući da je stariji. Drago nam je što postoji ovakva mogućnost, jer 'ono što je naše – naše je'. A opći smjer je svakako plus, jer će moći više naučiti«, kaže ova majka.

I roditelj *Vlado Tumbas* izražava zadovoljstvo što će njegova kći *Antonija* ove godine moći upisati gimnaziju na hrvatskom jeziku. »Nadamo se da će se i drugi roditelji i njihova djeca odlučiti za isto. U svakom slučaju, sretni smo što naša kći ne mora ići u školu na jeziku koji joj nije materinji«, kaže ovaj roditelj.

Lazo Cvijin, otac je *Vedrane*, koja se također planirati upisati u hrvatski gimnazijski odjel: »Kao nacionalna manjina mi moramo izgrađivati sve ono što je normalno za druge manjine. To moramo isticati ne samo pred većinskim narodom, već i kod samih pripadnika našeg naroda, s obzirom na nedovoljno izgrađenu svijest o pravu da se njihovo dijete školuje na materinjem jeziku. Svjesni smo kako nije lako biti manjina. Okruženje vrši svoj utjecaj, pa je tako velik dio vezan za odgoj – na nama roditeljima«, kaže Lazo Cvijin.

smjer odgovara i onima koji su željeli upisati društveno-jezični i onima koji su htjeli prirodno-matematički smjer. Formiranje odjela općeg tipa, što je praksa i kod većine drugih manjina u Vojvodini, pruža i mogućnost da broj djece u odjelu bude veći«, kaže ona. »Njegovanje tradicije i folklorra nije dovoljno, moramo imati i obrazovanje na svojem jeziku. Bez standardnog hrvatskog jezika koji se uči u školama, doživjet ćemo asimilaciju«, kaže *Nevenka Tumbas*.

Podsjetimo, nastava na hrvatskom jeziku u Gimnaziji »Svetožar Marković« u Subotici uvedena je prošle godine, a u prvi razred društveno-jezičnog smjera upisano je 16 učenika.

D. B. P.

Ogledni projekt Pokrajinskog tajništva za obrazovanje i kulturu

Dvojezična nastava u vojvođanskim školama

U Izvršnom vijeću AP Vojvodine u utorak je predstavljen projekt Pokrajinskog tajništva za obrazovanje i kulturu pod nazivom »Ogledni program bilingvalnog rada u osnovnim i srednjim školama u AP Vojvodini«.

»Nastojimo dalje unaprijediti obrazovanje u Vojvodini i očuvati značaj multikulturalizma«, istaknuo je resorni tajnik dr. *Zoltán Jeges*. »Uvesti bilingvalne škole, od vrtića do srednjih škola, znači uvesti nastavu na službenim jezicima Europske Unije, ali i na jezicima nacionalnih zajednica koje žive u Vojvodini. Jezici naših nacionalnih zajednica postali su službeni jezici u Europskoj Uniji, što pruža dodatnu perspektivu«, rekao je *Jeges*.

Pomoćnica pokrajinskog tajnika za obrazovanje *Danica Stefanović* istaknula je kako projekt mladima omogućava uključivanje u programe europskih standarda, prema kojima, pokraj materinjeg, treba znati bar još dva jezika, čime se otvaraju nove mogućnosti obrazovanja i surad-

nje s institucijama i obrazovnim sustavom drugih zemalja. Bilingvalni program uvodi se kao ogledni trogodišnji program rada u osnovnim (od šestog razreda) i srednjim školama (od drugog razreda), s minimalno 25-30 posto tjedne nastave koja se organizira na drugom jeziku, objasnila je *Stefanović*. Prema njezinim riječima, već dvadeset škola u Vojvodini prijavilo se za ovakav vid nastave. Testiranje će početi u rujnu, a zainteresiranost je iskazana za nastavu na mađarskom i slovačkom jeziku.

Na konferenciji je rečeno kako je bitno, u realizaciji dvojezične nastave, dobro uraditi metodiku nastave na stranom jeziku, odnosno osigurati odgovarajuće udžbenike i prateće nastavne materijale, koji trebaju olakšati izvođenje nastave na stranom jeziku.

U cjelokupan proces uključene su i institucije zemalja na čijim će se jezicima nastava izvoditi, poput Britanskog vijeća, Goethe instituta, Francuskog kulturnog centra, kao i veleposlanstava država čiji su jezici i planirani za prvi bilingvalni ogled u Vojvodini. ■

Stanko i Matilda Prčić

Šest desetljeća bračne zajednice

Vjenčali su se davne 1948. godine u subotičkoj katedrali, dijeleći život sve do današnjih dana

Napisao: Dražen Prčić

Početkom idućeg mjeseca, na dan 4. srpnja, bračni par *Stanko i Matilda Prčić* proslavit će poštovanja vrijednu obljetnicu zajedničkog života. Istoga datuma, ali davne 1948. godine, vjenčali su se u katedrali sv. Terezije Avilske u Subotici i do današnjih dana proživjeli punih 60 godina u braku. Zanimljivu priču

o njihovom životu ispričao nam je u svom domu jednog prijepodneva čika Stanko, još uvijek vitalni 84-godišnjak, dodajući i brojne zanimljivosti iz osobne poslovne karijere jednog od većih gradskih eksperata za tekstilnu robu.

IMENDAN SVETE ANE: »Buduću suprugu Matildu, rođenu Kovačević, inače svoju vršnjaki-

nju – budući da smo oboje rođeni 1924. godine, upoznao sam 1943. godine na imendanu naše zajedničke prijateljice *Ane Vuković*«, otkriva čika Stanko i odmah nastavlja: »Od tada započinje naša priča. No, do vjenčanja 1948. imalo je proći punih pet godina, kada su se konačno stekli uvjeti za započinjanje zajedničkog bračnog života. A bilo je to tek u vrijeme kada sam dobio sigurno zaposlenje i stalna, redovita primanja od kojih smo mogli osigurati egzistenciju. Inače, na tren bih se vratio malo unatrag, u vrijeme prije svjetskog rata, u 1938. godinu, kada sam sa samo 14 godina dobio prvo namještenje kao tekstilni učenik u tvrtki 'Dve Bunjeve', koju su držali *Mirko Tumbas* i *Stipan Kujundžić*. Nakon dvije godine položio sam stručni ispit, po završetku Trgovačke škole bio promaknut u zvanje trgovačkog pomoćnika i sve do 1944. godine radio kao trgovac. Po oslobođenju grada, iste godine, postavljen sam na mjesto intendanta Vojne bolnice u Subotici, koja se nalazila u zgradi nekadašnjeg Pravnog fakulteta. Konačnim završetkom rata u istom je prostoru formiran Dom ratnih vojnih invalida u kojemu sam ostao na mjestu ekonoma sve do 1947. godine, kada sam i konačno demobiliziran iz vojne službe. U civilu sam se odmah odlučio vratiti svojoj tekstilnoj struci i dobio sam namještenje u 'Grateksu', velikoj društvenoj tvrtki za promet tekstilom, isprva u skladištu, a ubrzo sam prešao na mjesto poslovođe. Stalni posao donio je određenu materijalnu sigurnost i priliku da

skupa s mojom Matildom zasnujem bračnu zajednicu. Ali, samo tri mjeseca pred naše zakazano vjenčanje dobio sam otkaz zbog lažnih optužbi za kulaštvo i pripadnost križarima. Žalio sam se najvišim instancama i nekoliko se mjeseci borio dok nisam uspio pobiti neistinitost optužujućih navoda i ishoditi povratak na radno mjesto. Unatoč svemu vjenčali smo se u našoj katedrali i zaputili se u Zagreb na svadbeno putovanje.

Odsjeli smo šest dana u Esplanadi, i svakodnevno obilazili glavni grad Hrvatske i tijekom tih gradskih šetnja uspio sam realizirati i jedan odličan trgovački biznis. Kupujući povoljno srebrninu od Židova koji su se iseljavali u inozemstvo, a koja je bila izložena u izlozima brojnih gradskih trgovina, na povratku u Suboticu istu sam uspio prodati po realnim tržišnim cijenama i u znatnoj mjeri pokriti troškove našeg bračnog putovanja«, nasmijao se čika Stanko i nastavio: »I tako je započeo naš bračni život u koji je, svojim rođenjem 1950. godine ušao i naš sin jedinac, *Marinko*.«

POSLOVNA KARIJERA: »Tijekom sljedećih godina uslijedio je dinamičan razvoj moje poslovne karijere, obilježene brojnim promjenama radnih mjesta. Iz 'Grateksa', u kojemu sam radio sve do 1951. godine, prešao sam u društvenu tvrtku 'Tekstil na veliko', isprva na mjesto trgovca, ali već nakon pola godina bio sam promaknut na mjesto šefa nabave i glavnog komercijalista. Osnovni razlog poslovnog transfera ogledao

se u znatno višoj plaći, zahvaljujući kojoj smo supruga Matilda i ja, iste godine, po prvi puta bili u prilici otići na godišnji odmor, na ljetovanje u Opatiju. Četiri iduće godine, prirodom posla, proputovao sam cijelu tadašnju Jugoslaviju i uspio uspostaviti odlične poslovne veze, a 1955. godine opet sam promijenio radnu sredinu, prihvaćajući poziv iz 'Željezničara', gdje je započinjala proizvodnja tzv. civilne konfekcije. Dvije sam godine radio

kao poslovođa velike trgovine u središtu grada, a potom sam postavljen za šefa nabave i prodaje u direkciji tvrtke. U 'Željezničaru' sam radio punih sedam godina, do konca 1964. godine, a od 1. siječnja

1965. dobio sam novu, atraktivnu poslovnu ponudu iz slovenske tvrtke 'Toper' i sljedećih 20 godina obavljao posao njihovog glavnog zastupnika za teritorij Vojvodine. Za ovu glasovitu tvrtku iz Celja

radio sam sve do mirovine, a skupa sa mnom u njoj se zaposlio i moj sin Marinko, koji je po mom umirovljenju posve preuzeo cjelokupan posao. Unatoč službenom umirovljenju i dalje sam ostao aktivan u poslu u kojemu sam bio cijeli svoj život i 1990. godine, odlučili smo zaploviti u vode privatnog biznisa, osnivajući obiteljsku tvrtku 'Fideks'. Svoj službeni start tvrtka je imala tek dvije godine kasnije i od tada pa sve do danas aktivno radi na poslovnom polju trgovine kvalitetnim tekstilnim proizvodima i ekskluzivnim zastupništvima nekoliko robnih brandova. Sve do 2006. godine aktivno sam radio u našoj tvrtki, a onda sam se zbog slabijeg zdravstvenog stanja odlučio povući u potpunu mirovinu. Na koncu mogu reći kako sam se za tekstil odlučio ponajviše zbog čistoće i elegancije, ali i zbog urođenog smisla za estetiku iskazanog u osobnom afinitetu prema lijepom oblačenju. Kad sam god imao priliku i mogućnosti, uvijek sam birao engleske štofove za odijela koja sam šivao po mjeri«, nasmijao se čika Stanko završavajući svoju priču. Na rastanku, poželjeli smo, njemu i njegovoj supruzi Matildi, dobro zdravlje uz želju za sljedeći veliki bračni jubilej. ■

Fideks

Ime naše tvrtke sadrži početna slova imena moje troje unučadi Filipa, Ive i Dunje (FID) uz uobičajenu kraticu za eksport (EKS).

Proslavljeni bračni jubileji

Dvadeset i sedam bračnih parova proslavilo je 15. lipnja u subotičkoj župi Sv. Roka tzv. »okrugle« obilježnice svojega braka. Misno slavlje predslavio je župnik ove župe mr. *Andrija Anišić*.

Među bračnim parovima »jubilarcima« bili su i *Stipan i Ruža Sudarević* koji su Bogu zahvalili za 68 godina bračne ljubavi i vjernosti, 52 godine bračne ljubavi proslavili su *Nikola i Kata Kulundžić* dok su *Marijan i Jelena Tumbas* zahvalili za svoj zlatni jubilej tj. 50. obljetnicu braka.

Obraćajući se »jubilarcima«, župnik Anišić u propovijedi je istaknuo kako svojom nazočnosti svjedoče da je bračna ljubav lijepa a bračna vjernost, iako teška, moguća. »Želio bih da danas shvatite kako ste veliki u Božjim očima i kako ste potrebni ovom društvu, ali bez Boga sve je to nemoguće«, zaključio je župnik Andrija.

Ljepoti misnoga slavlja doprinio je i Subotički tamburaški orkestar, župni zbor

kao i župni dječji zbor koji je slavljenicima čestitao njihove jubileje pjesmom »Djeca ljubavi« s kojom su nastupili na ovogodišnjoj »Zlatnoj harfi«. Poslije mise slavljeničko ozračje nastavljeno je u dvorištu župe.

Željka Zelić

Obilježena 130. obljetnica od osnutka »Pučke kasine 1878.«

Vratiti sjaj udrugi

»Pučka kasina je jedan dragulj, izrazito velik, izrazito vrijedan. Moramo sačuvati svoj dragulj, očistiti ga, vratiti mu njegov pravi sjaj i predati ga pokoljenjima«, rekao je predsjednik Josip Ivanković

Svečanom akademijom u Velikoj vijećnici Gradske kuće u srijedu, 11. lipnja, obilježena je 130. obljetnica od osnutka i 10. obljetnica reosnutka Pučke kasine 1878., najstarije udruge bunjevačkih Hrvata u Subotici. Pučka kasina je djelovala do 1947., kada su je ukinule tadašnje vlasti. Godine 1998. udrugu je na starim temeljima i s novim, vremenu prilagođenim ciljevima, obnovila skupina entuzijasta.

Citirajući riječi preporoditelja *Mije Mandića* – »Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari« (izrečenim u povodu proslave 50 godina Pučke kasine), predsjednik *Josip Ivanković* je u svojem govoru ocijenio kako su »naši preci osnivanjem Pučke kasine, prije 130 godina, i njenim radom, pokazali da su složni, sposobniji i mudriji od nas danas«.

Ivanković je podsjetio da je udruga tijekom svoje bogate povijesti odgojila velikane koji su iza sebe ostavili značajna djela. »Pučka kasina je jedan dragulj, izrazito velik, izrazito vrijedan. Mnogi ga žele prisvojiti sebi, a ako u tom ne uspiju – makar umanjiti njegovu vrijednost. U bliskoj prošlosti ovaj je dragulj bačen u blato, u kojem je oštećen i značajno je izgubio svoj sjaj. Moramo sačuvati svoj dragulj,

Svečana akademija: predavanje je održao povjesničar Krešimir Bušić

očistiti ga, vratiti mu njegov pravi sjaj i predati ga pokoljenjima«, poručio je Ivanković.

O društvenom i povijesnom kontekstu u kojem je Pučka kasina nastajala i radila govorio je povjesničar *Krešimir Bušić*, s Instituta »Ivo Pilar« u Vukovaru. Bušić je u svojem izlaganju naglasio da je

Pučka kasina okupljanjem i prosvjećivanjem naroda preuzela na sebe dužnost voditi tzv. prvi bunjevački preporod. Između ostalog, objavila je par značajnih knjiga, ali i organizirala prvo veliko okupljanje – prelo, 1879. godine. »Nije slučajno da je počelo s prelom, zato što pjesma, ples, 'bili šlajer' ne okuplja samo one umne glave, nego sve glave«, kazao je Bušić.

Na rad Pučke kasine u proteklih deset godina osvrnuo se tajnik *Ljudevit Vujković Lamić* istaknuvši kako je udruga od reosnutka u prosjeku organizirala 12 programa godišnje – književnih promocija, tribina, stručnih predavanja... Pučka kasina je bila nakladnikom više knjiga i monografija, a zaslužna je što je u Subotici 2004. izvedena opera »Dužijanca« dr. *Josipa Andrića*, o 50-oj obljetnici od njezina nastanka. Vujković Lamić je naveo da je udruga uspostavila i razvila dobru suradnju s hrvatskim

udrugama u Bajskom trokutu, te pokrenula svoj list »Glasnik Pučke kasine 1878.«, koji izlazi pet godina unatrag i dosad su objavljeno 58 brojeva. S druge strane, kao aktualne probleme u radu Vujković Lamić je naveo lošu financijsku situaciju, mali broj članova te nedostatak prostorija za rad.

U okviru akademije nastupio je Katedralni zbor »Albe Vidaković« pod ravnanjem s. *Mirjam Pandžić*, kao i tamburaški ansambl »Ravnica«.

Svečanosti su, između ostalih, nazočili predstavnici Generalnog konzulata Republike Hrvatske, Subotičke biskupije, Hrvatsko bunjevačko-šokačke stranke i Bunjevačke matice.

Obilježavanje dviju značajnih obljetnica Pučke kasine 1878. nastavljeno je nakon akademije u VIP cafeu »Bukowsky«, gdje je priređena i omanja prigodna izložba.

D. B. P.

20. lipnja 2008.

Katedralni zbor »Albe Vidaković«

Obilježena obljetnica deportacije subotičkih Židova

Oko četiri tisuće subotičkih Židova deportirano je iz Subotice prije 64 godine na put do logora smrti. Predsjednik subotičke Židovske općine *Róbert Szabados* ocijenio je da smo danas ponovno suočeni s nabujalim antisemitizmom koji je najvidljiviji u nakladničkoj djelatnosti i na Internet stranicama. On je 16. lipnja, prigodom obilježavanja 64. godišnjice deportacije subotičkih Židova, opomenuo javnost da ove pojave moraju biti zaustavljene.

»Zato što dva ili tri puta ponovljena laž postaje istina, koju poslije ljudi primaju i spominju kao činjenicu. Kad se radi o vlasti, mislim da je sada takvo stanje da trenutčno zbog demokratskog prefiksa imamo situaciju da su knjižare prepune antisemitskih knjiga, koje na najcrnji način iznose neistine i laži o Židovima. Pod izgovorom slobode govora i pisane riječi, one se provlače, a vlast ne reagira. Iako mislim da instrumenti reakcije postoje«.

Szabados je rekao i da stradanje i zločini nisu bili slučajnost već način postupaka ili ne-postupaka sustava vlasti, kao i da su produbljivanje predrasuda i podmetanje laži doveli do sustavnog uništavanja Židova u Europi.

Zamjenik gradonačelnika *Pero Horvacki* rekao je da se danas prisjećamo žrtava besmislenog rata:

»Ovakvo nešto ne smije se više nikada dogoditi. Zato se svake godine podsjećamo toga, i šaljemo poruku svijetu - svi narodi svijeta imaju isto pravo na život, vjeru, kulturu i rad. Niti jedna nacija, bila ona brojnija ili ne, ne smije biti nadređena niti podređena u bilo kom dijelu života. Svaka od njih treba imati mogućnost dati puni doprinos«.

Subotičanka *Đerđi Karadžić* bila je beba kada je u jednom od teretnih vagona, s roditeljima napustila Suboticu, a njena je obitelj preživjela samo zahvaljujući sreći. Umjesto u zloglasnom Auschwitzu, završili su na prinudnom radu u Austriji:

»Prije 64 godine, imala sam pet mjeseci i deset dana. Onda su nas ubacili u stočne vagone u Subotici, a u Bácsalmásu je bi sabirni centar za ovu regiju. Na svakom stočnom vagonu je pisalo – 'Za 40 ljudi ili 8 konja'. U svakom od vagona bilo je 80 ljudi, a u jednom pored tih 80 ljudi i moja dječja kolica. Nakon pet dana provedenih u vagonima, 20 ih je otišlo izravno u Auschwitz, što se kasnije doznalo. Drugih 20 vagona je odvezeno u Austriju na rad na jednom poljoprivrednom imanju. Nakon godine dana provedenih u Theresienstadtu u Češkoj, oslobođeni smo«.

Vijence na spomenike u ulici Pála Pappa i u dvorištu Sinagoge, položila su izaslanstva generalnih konzulata republike Mađarske i Hrvatske, Sjeverno-bačkog okruga, Grada Subotice, nacionalnih vijeća Hrvata i Mađara, komunista Subotice i Centra »Tito«, Saveza židovskih općina i židovskih općina iz Novog Sada i Subotice.

L. I. – S. J.

Skupna izložba mladih »likovnjaka«

U povodu završetka školske godine, u Hrvatskoj čitaonici je prošloga petka priređena izložba radova članova dječje sekcije Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo«. Voditeljica sekcije *Senka Rožumberski* je ovom prigodom rekla da se rad sekcije tijekom godine bazirao na razvijanju stvaralačkih sposobnosti putem upoznavanja i rada s likovnim i kompozicijskim elementima. Od tehnika, kako se moglo vidjeti na izlo-

ženim radovima, mladi su koristili: pastel (suhi i voštani), akvarel, tuš i pero, kao i grafičke tehnike – kartontisak i gratuš.

Izložbu je otvorio dopredsjednik Likovnog odjela *Rudolf Sedlar* iz Čantavira, zaželjevši mladim likovnjacima još puno uspjeha u radu.

Inače, tijekom godine članovi sekcije su imali priredbu u povodu Božića, te sudjelovali na Uskrsnoj izložbi u HKC »Bunjevačko kolo«.

D. B. P.

SVI NA PALIĆ!

163. PALIČKO LJETO 21. LIPNJA 2008.

Pozivamo vas da skupa pozdravimo ljeto i budemo sudionicima otvorenja 163. kupališne sezone na Paliću.

Sve ljubitelje Palića očekuje zanimljiv zabavni i sportsko-rekreacijski program do kasnih večernjih sati:

163 KOTLIĆA NA MUŠKOM ŠTRANDU – sve koji vole kuhati, očekuje kulinarska fešta, novi oblik stare tajne kulinarstva. Biramo najoriginalniji recept – najviši kulinarski domet, najoriginalnije i najveselije društvo, najljepše aranžiran stol.

ULTRA MARATON – Veliki park Palić

TUNING STYLING SOUND duž obale – izložba neobičnih automobila u pratnji glazbe i hostesa.

Dolazak vlaka **ROMANTIKA** s gostima iz Beograda.

Ljetna pozornica – u okviru **ETNO FESTA**, u večernjim satima **koncert Vlatka Stefanovskog**.

U susret ljetu častite sebe, svoju obitelj i drage prijatelje izletom u prirodi!

**PRIJAVITE SE I DOĐITE!
ČEKA VAS NEZABORAVNO DRUŽENJE!**

Demokrate većina u lokalnom parlamentu

Nemanja Delić iz DS-a novi predsjednik Skupštine

SOMBOR – Na konstitutivnoj sjednici lokalnog parlamenta održanoj u utorak, 10. lipnja, za novog predsjednika SO Sombor izabran je *Nemanja Delić*, vijećnik Demokratske stranke. Za Delića je glasovalo 38 od ukupno 61 vijećnika, dok je njegov protukandidat *Nebojša Berić* iz Srpske radikalne stranke dobio 23 glasa. Za zamjenika predsjednika SO

Statutom i Poslovnikom o radu Skupštine Općine.

Nakon izbora i kratkog sastanka verifikacijske komisije, vijećnici su potpisali svečanu izjavu, čime je i službeno počeo mandat novih izabranih predstavnika građana.

Najbrojniju listu u SO Sombor ima Demokratska stranka s 26 vijećnika, među kojima su i predstavnici DSHV-a Mata Matarić,

Nastojat ćemo uvesti hrvatski jezik u Općinu, uvesti nastavu na hrvatskom jeziku, nastojat ćemo integrirati sve ljude koji to žele, a nisu većinski narod, u zajednicu koja se zove Općina i pomoći ćemo demokratskim snagama pripremiti se za odlazak u Europu. Statistički podaci govore da ima 8 posto Hrvata u Općini Sombor i iz zakona proističe da nam Općina mora osigurati redovitu uporabu hrvatskog jezika kao službenog, pokraj srpskog i mađarskog – koji su već u uporabi.

Adam Tubić
vijećnik DSHV-a iz Bačkog Brega

Nastojat ću da se u Bačkom Bregu, mjestu iz kojega dolazim, otvore radna mjesta u stranoj tvrtki. Želja i volja su velike, ali vrijeme će pokazati kako će se ovaj plan i projekt realizirati. Postoji jedan objekt koji pripada mjesnoj zajednici, ali se nalazi na zemljištu čiji je vlasnik željeznica. Nastojat ćemo ovdje otvoriti neki mali pogon. Veliki problem u Bačkom Bregu su vodovodni zdenči. Imamo dva stara zdenca, ali jedan je »propeškario«, te se mještani sela opskrbljuju vodom iz jednog zdenca. O ovom problemu je obaviješten predsjednik Općine i u Općini su nam dali garanciju i preuzeli odgovornost na sebe.

Snežana Periškić
vijećnik DSHV-a iz Bačkog Monoštoru

U suradnji s Demokratskom strankom zalagat ćemo se za izgrad-

Adam Tubić

nju infrastrukture u Bačkom Monoštoru. Radovi na crkvi se već privode kraju i bilo bi dobro kada bi DSHV mogao priskočiti materijalno u pomoć. Bila sam članica komisije za vodovod i kanalizaciju i prije nego što sam imenovana za vijećnika i na tom ću polju dati sve od sebe, a svakako se treba pobrinuti i za osnovnu školu u Bačkom Monoštoru, gdje su radovi započeli prije nekoliko godina i polako se privode kraju. Ponosni smo što smo među prvima u Zapadno-bačkom okrugu uveli hrvatski jezik kao izborni predmet, kojeg pohađa doista lijep broj učenika, a ponosni smo i na naš međunarodni festival hrane i muzike »Bodrog fest«.

Z. G.

Vjećnici DSHV-a: Snežana Periškić i Mata Matarić

Sombor izabran je *Zoran Miler* iz Bačkog Monoštoru, također vijećnik Demokratske stranke. Za tajnika SO Sombor postavljena je *Vera Baljak*, diplomirana pravica iz Sombora.

Nakon izbora Nemanja Delić se zahvalio vijećnicima na ukazanom povjerenju i prisegao da će dužnost predsjednika obavljati u skladu s Ustavom Republike Srbije, Zakonom o lokalnoj samoupravi,

Snežana Periškić i Adam Tubić. Za njima slijedi SRS s 23 vijećnika, DSS s 5, Mađarska koalicija s 4 i koalicija »Pokrenimo Sombor zajedno«, koju čine G17 plus, SPO i LSV s 3 vijećnika.

Mata Matarić
predsjednik DSHV podružnice Sombor

Nas troje smo izabrani voljom naroda i preko Demokratske stranke smo ušli u općinsku Skupštinu.

Visoko priznanje predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića dr. Milošu Miloševiću

Odličje za admirala

Predsjednik Republike Hrvatske *Stjepan Mesić* dodijelit će u povodu Dana državnosti dr. *Milošu Miloševiću* Hrvatsku državnu nagradu Red Danice Hrvatske s lentom i likom Katarine Zrinske.

To je najviše priznanje za civilne osobe koje su se iskazale u širenju ugleda Republike Hrvatske u zemlji i inozemstvu, građenju dobrih odnosa država, te u svojoj profesiji.

Odličje se dodjeljuje na inicijativu Hrvatskog građanskog društva Crne Gore, uz potporu Dubrovačko-neretvan-

Zatočenik Boke

Dr. Miloš Milošević, zatočenik Boke i po znanstvenom radu i po pjesničkoj vokaciji, rođen je 4. svibnja 1920. godine u Splitu gdje završava osnovno obrazovanje i dva razreda klasične gimnazije. Na Cetinju nastavlja realnu gimnaziju, a u Subotici 1938. godine maturira. Pravni fakultet studira u Subotici i Padovi, a diplomu nostrificira u maju 1947. godine u Beogradu. Na Filozofskom fakultetu u Beogradu diplomira na romanskoj grupi 1948. godine.

ske županije, županice *Mire Buconić* i dožupana *Miše Galjufa*, te Udruge dragovoljaca hrvatske ratne mornarice – podružnica Dubrovnik i njenog predsjednika *Želimira Čizmića*.

Dr. *Miloš Milošević* je znanstvenik svjetskog glasa, admiral Bokeljske mornarice, veliki humanist i jedan od posljednjih hrvatskih polihistora, čovjek zbog kojeg taj pojam pišemo velikim slovom, poštovan od svih sugrađana u Boki i svih naroda u Crnoj Gori.

T. Popović

Večer šokačke riječi u Osijeku

Duša u riječi, Baču u čast

»Šokačka grana« iz Osijeka organizirala šokačku književnu večer »Baču u čast« *
Poezija bačkih Šokaca pokazala kako se u Podunavlju »još uvijek divani šokački«

U povodu obilježavanja 320. obljetnice doseljavanja velike skupine Šokaca iz Soli u Bač, a u okviru zajedničkog projekta institucija kulture Hrvata-Šokaca iz bačkog Podunavlja »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688.-2008.«, osim dviju središnjih manifestacija: prve, održane 31. svibnja i 1. lipnja u Tuzli; i druge, koja će biti održana 4. i 5. listopada u Baču, predviđen je i niz manifestacija lokalnog i regionalnog ranga u Bačkoj, Slavoniji i BiH. Jedna od njih održana je 11. lipnja u Osijeku. Udruga urbanih Šokaca »Šokačka grana« organizirala je u svojim prostorijama književnu večer »Baču u čast«. Osim stihova najistaknutijih pjesnika bačkog Podunavlja, ovu večer oplemenile su pjesme kantautorice *Božane Vidaković* iz Sonte, pjesme ženske pjevačke skupine »Šokice« i muške pjevačke skupine »Šokci«, uz pratnju samičara *Franje Verića* i gajdaša *Tomislava Livaže*, te svirka i pjesma tamburaškog sastava »Šokačka duša«.

KNJIŽEVNA VEČER: Književnu večer otvorila je predsjednica »Šokačke grane« mr. sc. *Vera Erl*. Pozdravila je dužnosnicu odjela za društvene djelatnosti poglavarstva Osječko-baranjske županije dr. *Jasminu Lovrinčević*, voditeljicu odsjeka za kulturu osječkoga gradskoga poglavarstva dipl. oec. *Ljerku Hedl*, voditelja područnoga ureda HMI u Vukovaru *Silviju Jergovića*, gvardijana franjevačkog samostana sv. Petra i Pavla u Tuzli fra. *Zdravka Anđića*, tajnika Hrvatskog kulturnog društva »Napredak« župe Soli, prof. *Jurja Novosela*, predstavnicu udruge »Hrvatska žena« iz Tuzle *Nadu Madžarević*, župnika Bača i Plavne vlč. *Josipa Štefkovića*, vlč. *Ivicu Jurića* iz Osijeka, *Matu Batorovića* iz Iloka i druge goste. Ljubitelji lijepe riječi i duboke misli do posljednjega su mjesta ispunili prostor u kojemu je književna večer održana. »Hvala i našoj županiji, hvala i ovom

gradu, gradu koji je uvijek imao razumijevanja za sve naše potrebe, koji nas je uvijek podržavao i to ne samo »Šokačku granu«, podržavao je i sve naše aktivnosti, osobito aktivnosti vezane za Vojvodinu, Suboticu, Sombor, Sontu, Bač i da ne navodim sva ona mjesta s kojima surađujemo. Konačno, pozdravljam sve Hrvate, sve Šoke i Bunjevce, sve one kojima je potrebna ne samo pomoć, nego i ona domaća, topla, ljudska riječ, ona zajednička, hrvatska riječ«, rekla je, između ostaloga, gospođa Erl, a potom predstavila sudionike

najpravi, starovirski Šokac, Šokac tvrda dlana a mekana srca, Šokac iroš, Šokac bečar, Šokac koji će i zapivat i zaigrat i fičnit i podviknit i za lipom snašom oko bacit, al će friško i bricu za svoje vadit... ne dajte se zavest mojim jakim glasom, nisam ja baš tako rdav, a nisam ni bisan. Duša mi je široka ko va ravnica i svi možete stat u nju. Puno vas je ošlo koikud, pa i zaboravilo divanit vako lipo, ko što divanimo mi paori. U divanu sve ništa vučete na gospocki, vaj naš starovirski ste zaboravili ščim ste se najili bila kruva, pa mi se

bav prema domovini i rodu šokačkomu, a Antun Kovač je svojim prepoznatljivim kozerskim stilom uspio do suza nasmijati nazočne. U završnici pjesničkoga dijela, *Božana Vidaković* je pročitala svoje stihove posvećene onima koje voli svom svojom dušom, dušom širokom poput njezine ravnice, o kojoj tako rado i često pjeva. I mislim da nije ni potrebno reći kako ovi pjesnici pišu i govore starom šokačkom ikavicom, neknjiževnim dijalektom hrvatskog jezika. Na koncu, burnim pljeskom je pozdravljena i pjesnikinja iz Tuzle *Nada Madžarević*, koja se predstavila čitanjem svojih pjesama. Svojim skladnim pjevanjem između pjesničkih točaka za dinamiku programa pobrinuli su se »Šokice«, »Šokci«, *Franjo Verić*, *Tomislav Livaja* i »Šokačka duša«. Zapažen je bio i vlč. *Josip Štefković*, koji je na neposredan način, svima blizak i razumljiv, nazočnima izložio prošlost Bača. O povijesti franjevac Bosne Srebrene govorio je fra *Zdravko Anđić* i zahvalio Bogu što i pokraj svih povijesnih vjetrova koji su šibali ovaj puk i danas živi sjećanje na pretke i danas nije zaboravljena njihova praiskonska ikavica. Na samom kraju, sve koji sudje-

večeri: pjesnike Podunavlja *Ivana Andrašića* i *Božanu Vidaković* iz Sonte, *Stanku Čoban* iz Bača, *Josipa Dumendžića* iz Bođana i *Antuna Kovača* iz Sombora.

PJESNIČKE RIJEČI: Na samom početku pjesničkoga dijela večeri čuli smo »Molitvu« *Stanke Čoban* i pjesmu »Šokadija«, koju je otpjevala njezina autorica, članica KPZH »Šokadija« iz Sonte *Božana Vidaković*. *Ivan Andrašić* se nazočnima obratio riječima: »Rode moj šokački, ako imaš vrimenta za zazjavat, poslušaj mi malo. Vako štogoda ne može niko ni kazat, ni natrukovat, može samo

ismijavate kad kažem da niko ide i ništa nosi... sad i mi paori znadem i pisat i trukovat, pa čete nas, vada, malo lakše razumit. Ako ne razumite, pročitate još nekoliko put. Ako ni onda ne razumite, ne kate više ni čitat... ajd, uzdravlje!«, a nakon uvodne riječi, pročitao je i nekoliko svojih pjesama. Osobit dojam na nazočne ostavila je premijerno pročitana angažirana pjesma »Kažite«. Uslijedila je još jedna glazbena numeracija *Božane Vidaković*, autorska pjesma »Svirajte mi tamburaši«.

U elegičnim stihovima *Josipa Dumendžića* prevladavala je lju-

luju u projektu obilježavanja 320. obljetnice doseljavanja Šokaca iz Soli u Bač, fra. *Zdravko* je biranim riječima pozdravio i uručio im zahvalnice. »Proživjeli smo svašta, a danas na djelu pokazujemo kako nismo zaboravili svoje korijenje. Tisuću sam puta rekao kako narod koji želi imati budućnost, nikako ne smije zaboraviti svoju prošlost, ne smije zaboraviti tko je i što je. Dokle god budemo imali snage i vjere u Boga i božju providnost, vjerujem da ćemo ostati duhom bogat narod«, kaže za Hrvatsku riječ fra. *Zdravko Anđić*.

K. P.

Godišnji koncert KUD-a »Palona« u Plavni

»Matoš« predstavio šokačke pjesme i plesove

U subotu, 14. lipnja, na Godišnjem koncertu KUD-a »Palona« u Plavni nastupio je HKUPD »Matoš« kao gost. Društva su prikazala doista lijepe i dobro uvježbane točke koje su oduševile brojnu publiku na ljetnoj bini u dvorištu Osnovne škole »Ivo Lola Ribar« u Plavni. U programu su sudjelovali: KUD »Palona« iz Plavne s plesovima iz istočne Srbije, KUD »Dunavac« iz Bačkog Novog Sela s plesovima iz centralne i istočne Srbije, Folklorna sekcija OŠ »Ivo Lola Ribar« iz Plavne s plesovima iz Vojvodine, a posebice se istaknuo dječji zbor OŠ s pjesmama iz Vojvodine pod vodstvom nastavnice glazbene kulture *Nermine Košutić*.

HKUPD »Matoš« predstavio je dio programa svoje zajednice. Ovoga puta nastupile su mlada i

starija skupina folklorista sa starim šokačkim pjesmama i plesovima iz Plavne i okolice, uz pratnju tambu-

raškog sastava. Publika je nagradila sve izvedbe burnim pljeskom, a posebno je se dojmila prekrasna narodna nošnja, koju mnogi nisu imali prigodu (dugo) ni vidjeti.

Inače, društvo »Matoš« postaje sve zanimljivije u ovoj regiji i uspješno obnavlja svoj kulturni identitet. Pozitivne promjene, koje su uslijedile zadnjih godina, omogućile su kulturnu obnovu i afirmaciju hrvatske zajednice. Njegujući svoju kulturnu baštinu članovi »Matoša« pokazuju i zanimanje za kulturne modele svih zajednica, a tako dokazuju da ne žive jedni pokraj drugih, nego jedni s drugima.

Z. Pelajić

Motomobil 2008.

U Osijeku je prošloga vikenda, od 12. do 15. lipnja, na sajamskom prostoru Pampas održan 12. sajam automobila i automobilske industrije pod nazivom »Motomobil 2008.«. U dvama

je direktoru Sajma *Domagoju Hajdukoviću* i dogradonačelnici *Biljani Borzan* darovala ključeve nove Toyote-Corolle.

Ljubitelji oktana, brzina i adrenalina imali su prigodu vidjeti već

paviljonima i na više od 3 tisuće četvornih metara otvorenog prostora, posjetiteljima je predstavljeno 50-ak marki automobila, ali i motocikla, skutera, bicikla i ostalih prometalna, te cijela paleta prateće industrije, od rezervnih dijelova do auto-kozmetike. Pokrovitelji sajma su Osječko-baranjska županija i Grad Osijek, a partneri su Allianz-osiguranje ta Integra-Dundović, zastupnik Toyote, koja

poznate ali i nove modele i svatko je, sukladno ukusu, ali i džepu, mogao odabrati limenoga ljubimca od 10 pa do 100 tisuća eura, a ostali su mogli uživati u događanjima. Posjetiteljima Sajma omogućeno je i praćenje događanja na EURO 2008. u Austriji i Švicarskoj, jer otvorenje se desilo baš onoga nadnevka kada smo »razbili« Nijemce.

S. Žebić

Gosti »Zvuka bačke ravnice« na Radio Bačkoj

»Plavanjski bečari« na radijskim valovima

U prošlom broju »Hrvatske riječi« pročitati smo da je emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« na valovima Radio Bačke, 5. lipnja emitirana već 150. put. U međuvremenu je emitirana i prva emisija poslije jubilarne, koja je također vrijedna pozornosti. Naime, posve je razumljivo da je i dalje otvoreno nekoliko pitanja rada ove vrlo značajne emisije: pitanje financiranja, proširenja programa i uredništva, postizanje veće kvalitete programa. U ovoj emisiji ugodno me je iznenadilo, a vjerujem i mnoge druge slušatelje, gostovanje uživo u ovoj emisiji tamburaškog sastava HKUPD »Matoš« iz Plavne.

Emisija je emitirana u četvrtak, 12. lipnja 2008. godine, bila je vrlo učinkovita, poučna i optimistična. U svakom slučaju, tomu je pridonijelo i predstavljanje tamburaškog sastava »Plavanjski bečari«, odjela HKUPD »Matoš« iz Plavne. Slušajući emisiju, sjetio sam se izjave predsjednika HNV-a *Branka Horvata* u intervjuu u 150. emisiji »Zvuci bačke ravnice«, koju je završio riječima: »HNV neće staviti točku na ovo područje djelovanja, sve dok sva mjesta u kojima žive Hrvati ne budu medijski pokrivena. U tom smislu i vaša emisija svima daje primjer za ugled«. Doista lijepo rečeno, a ozbiljnim i sustavnim radom i ostvarljivo.

Z. Pelajić

Gostovanje u Vrbanji

SONTA – U subotu 21. lipnja, folklorci KPZH »Šokadija« gostovat će u Vrbanji, Republika Hrvatska. Sončani će sudjelovati na »Raspjevanju Cvelferiji«, tradicionalnoj trodnevnoj folklorno-kulturnoj manifestaciji, kojoj je cilj očuvati i promovirati slavonske (cvelferske) plesove i običaje. Na ovoj manifestaciji, osim KUD-ova iz cvelferskih sela, nastupaju i njihovi gosti iz Hrvatske i inozemstva. U prvom danu manifestacije, 19. lipnja, bit će otvorena izložba »Od tkanja do štafira« i izložba radova *Ive Cosića Bukvinog*, a u Domu kulture, uz polusatni nastup domaćeg KUD-a »Posavac«, dramskim će se programom predstaviti gostujući KUD »Mosor« iz Gata. Drugog dana predviđeni su nastupi dječjih KUD-ova Cvelferije i koncert *Miroslava Škore*. U subotu 21. lipnja, u središnjoj manifestaciji vidjet ćemo mimohod 11 društava s područja Cvelferije, gostujućih »Mosor« iz Gata i »Šokadija« iz Sonte, te jahača i konjskih zaprega. Odmah nakon mimohoda predviđeni su nastupi KUD-ova i večera za sudionike i goste u Domu kulture Vrbanja.

I. Andrašić

20. lipnja 2008.

Crkva Rastanka svetih
apostola

Vezati Srijem za Podunavlje, pa čak i za Panonsko more, to je nekako logično, podrazumijeva se, ali Srijem i Podravina, priznat ćete, to već spada u znanstvenu fantastiku. Ali, sve je moguće, pa je tako Novigrad Podravski ove nedjelje bio srce Srijema i prognanih Srijemaca koji su tu našli novi dom, a na poticaj prognanih Nikinčana, tu se okupljaju za blagdan Svetog Antuna od 1998. godine. Nije to ni slučajno, jer sv. je Antun Padovanski nebeski zaštitnik župe u Nikincima a crkveni su god uvijek slavili 13. lipnja. Ove su godine na najbolji način obilježili 10. obljetnicu toga lijepoga običaja, a slučaj je htio da su utemeljili ogranak Zajednice prognanih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata i to 10. po redu, za županije kopriivničku, varaždinsku i bjelovarsku.

JUBILARNA OBLJETNICA: Snašli su se Srijemci u Podravini, pa se Novigradom u nedjelju orila pjesma i srijemska i podravska od ranoga jutra. Sudionici skupa okupili su se na svetoj misi, a lokalni je župnik, vlč. *Josip Brglec*, upravitelj župe Rastanka svetih apostola u Novigradu Podravskom, pri koncu svečane euharistije toplo pozdravio sve nazočne Srijemce, Bačvane, ali

i druge prognane Hrvate, jer tu su utočište našli i brojni Hrvati iz Bosne i Hercegovine. »Naravno, ponosan sam na sve te vjernike koji su novi dom našli u Podravini, jer i sam sam prošao golgotu izbjeglištva i progonstva, kada sam skupa s mojim župljanima prognan iz Jasenovca 1991. godine. Vrijedni su to i marljivi ljudi, dobri vjernici i katolici, a ponosan sam jer sam služio i svetu misu na današnji dan prije 10 godina. Obilazim njihove obitelji i njihove domove u prigodi blagoslova kuća i oni svoj vjerski život žive kroz svete sakramente.

Zbor HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina

Na blagdan Svetog Antuna u Novigradu Podravskom

Srijem u Podravini

Nažalost, dijelimo sudbinu, rekao bih, cijele Hrvatske, jer krštenja je upola manje nego ukopa. Ovdje sam već 15 godina i krštenja je od 20 do 30 godišnje, ali je ukopa od 50 do 60. Vidljivo je to i po blagoslovu kuća, jer prije sam znao običi i 760 domova, a danas tek 710, ali tako je diljem Hrvatske.

A snašao se i *Josip Špehar*, predsjednik novoosnovanog ogranka i predsjednik Udruge Nikinčana. Jubilarnoj obljetnici nazočili su prognani Nikinčani diljem Hrvatske, ali i prijatelji poput Gibarčana, Beščana, Hrtkovčana, Golubinčana, Slankamenaca, te zbor župe sv. Jurja iz Petrovaradina, odnosno njihovog HKUD-a »Jelačić«, i, naravno, načelnik općine *Mladen Mader*, župan *Darko Koren*, predstavnici Koprivnice i »Podravke« i predstavnici krovne udruge, Zajednice prognanih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, sa sjedištem u Zagrebu.

»Rođen sam u Platičevu ali sam svim srcem Nikinčanin, kaže Josip Špehar, a evo stjecajem okolnosti, danas san Podravec. Zamijenio sam 'što' za 'kaj' i ne vidim baš neku razliku, a mi Srijemci možemo popiti isto kao i Podravci. No, šalu na stranu, želim zahvaliti svim tim divnim ljudima, vlč. Brglecu, načelniku Maderu, županu Korenu, Podravci i Koprivnici posebice, jer čitav ovaj kraj živi na njihovoj slavi. Puno hvala i svim mojim Srijemcima, osobito Petrovaradinu, zatim Gibarčanima, s kojima imamo desettljetne odno-

se, pa i Mitrovčanima, Rumljani- ma, Golubinčanima, Beščanima, Hrtkovčanima, Slankamencima, i bojim se nabrajati da nekoga ne izostavim.«

BOGAT PROGRAM: Pripremljen je bogat program za obilježavanje jubilarne 10. obljetnice. Obilježili su blagdan sveca, kojega su štovali i u rodnim Nikincima, sv. Antuna Padovanskog, svečanom euharistijom u župnoj crkvi u Novigradu, a program je nastavljen u ŠD »Drava«, klubu koji je »spušten« rang niže, ali borit će se za I. županijsku ligu. Obećao je to i župan Koren, promuklim glasom, ali ne zbog nazeba, već zbog frenetičnog navijanja nedavno u Klagenfurtu. Nastavljeno je zajedničkom objedom, a na stolu je bilo raznih slastica, od čobanca do janjetine i odojka, rakije, vina i »Karlovačkog«, do kolača, srijemskih i podravskih, ali da prste poližeš. Tamburaši iz Koprivnice usijali su žice na tamburama, a sve je završeno malonogometnim tromečom ekipa domaćina, Zrinski-Nikinci, ŠD »Drava« i NK »Gibarac 95«, kojega su osvojili Gibarčani, te koncertom zbora iz Petrovaradina.

Zadovoljan je bio i župan Darko Koren, osobito općinski načelnik Mladen Mader, a najzadovoljniji organizator – Josip Špehar. I pravi Srijemci su izrazili zadovoljstvo. Predsjednik HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina *Josip Pokas*, zahvalio je Podravicima na pozivu i pohvalio se novim odorama članova zbora, te pozvao domaćine da im uzvrate posjet za blagdan Gospe Snježne, odnosno Gospe Tekijske, 5. kolovoza. Naglasio je i kako za blagdan Petrova imaju redoviti godišnji koncert zbora u auli župne crkve sv. Jurja u Petrovaradinu. »To će biti veličajno, naglasila je *Vesna Kesić-Krsmanović*, ravnateljica zbora, koja to radi već 3,5 godine. Njeguemo glazbenu i kulturnu baštinu hrvatske manjine u Vojvodini, radujemo se svakom nastupu diljem Vojvodine i Srbije a posebice diljem Hrvatske, a osim klasičnih numera imamo i kompozicije *Ilije Okrugića-Srijemca*, publicista i pjesnika, svećenika i opata, koji je službovao, živio i umro u Petrovaradinu.«

Slavko Žebić

Započela berba višanja

Bogat rod

An te i Mila Vidaković mještani su Tavankuta i uspješni poduzetnici, koji su se, unatoč brojnim obvezama, odlučili okušati i u voćarstvu, točnije u uzgoju višanja.

Došli su na ideju iskoristiti svoje zemljište i podignuti voćnjak višanja, koje, kako smatraju, nisu toliko zahtjevne glede održavanja, u usporedbi s drugim voćarskim kulturama.

Naravno, u svojoj su namjeri uspjeli i trenutačno imaju najveći zasad višanja u Tavankutu. Na površini od petnaest hektara prostiru se redovi mladih voćaka, kojima je punih pet godina, a na dar su, po drugi put, dobili bogat rod krupnih crvenih višanja. U voćnjaku su zasadene tri sorte višanja, od kojih su dvije konzumne i jedna industrijska. Posao s višnjama, kako kažu, nije previše zahtjevan. Počinje u proljeće, kada je na redu prva rezidba, potom prskanje voćaka, te ostali poslovi, u kojima pomaže i jedan stalno zaposleni radnik. Sezona poslova završava berbom, koja je ovih dana u punom jeku.

Voćnjak je obilato rodio, što od proizvođača iziskuje složenu organizaciju posla, kako bi berba protekla što brže i efikasnije. Međutim, prema Antinim riječima, ovogodišnju berbu, između ostalog, otežali su i nepovoljni vremenski uvjeti. »Prošle smo godine mogli brati u kontinuitetu, a sada zbog česte kiše ne možemo sastaviti dva dana berbe. Najranija sorta je naglo sazrela i trebalo ju je brzo brati, a vremenske nam prilike to nisu dopuštale, te su višnje počele propadati, što za nas automatski predstavlja gubitak«, kaže Ante.

Osim kiše, početak berbe narušavali su i nepoželjni gosti – čvorci. Iako oni uvijek rado navraćaju i slade se višnjama, Ante i njegovi radnici uspjeli su ih otjerati danonoćnim dežurstvima, tijekom kojih

su primjenjivali različite metode zastrašivanja, od petardi do plastičnih kanti na kojima se izvodila, nimalo milozvučna glazba.

Još jedna od bitnih stavki berbe, koja je ujedno i razlogom što se ljudi teško odlučuju za sadnju višanja, jest problem radne snage. Ante je, zbog kratkog vremenskog roka berbe, morao potražiti veći broj radnika, te potrebe ovogodišnje berbe nisu mogli pokriti samo Tavankučani, već je stiglo i pojačanje s više od stotinu radnika u dvama autobusima iz Tornjoša, Pačira i Moravice. Među njima je i nekoliko svršenih osnovnoškolaca, koji koriste vrijeme prije upisa u srednju školu, kako bi zaradili za džeparac. Sudeći po njihovim osmijesima na licima, rad im ne pada teško, a dobrom raspoloženju pridonosi i glazba s radija postavljenog nedaleko, kraj voćke, kako bi se što bolje čulo, a samim tim i bolje bralo.

Radni dan započinje u šest ujutro, dok za Antu i još nekoliko radnika, koji svakodnevno rade sve potrebne pripreme – osim berbe, to su i nabava ambalaže, utovar, prijevoz, skladištenje i prodaja – skoro i ne postoje trenutci odmora. »Nakon berbe, višnje moramo odmah skladištiti u hladnjače, zbog mogućih padalina, a ubrzo je moramo i prodati, jer ne može dugo ostati svježa, kao neke druge vrste voća«, kaže Ante, dodajući kako je na našim prostorima proizvodnja višanja deficitarna, te ne postoji konkurencija među proizvođačima. Tražnja je velika, osobito otkako se u posljednjih nekoliko godina voće izvozi na rusko tržište, koje pretežno kupuje konzumne sorte višanja, dok se industrijske sorte prodaju tvornicama koje se bave preradom voća.

Marija Matković

20. lipnja 2008.

Novi snovi

Uloženi trud i napor uvijek daju dobre rezultate, u što su se uvjerali i Mila i Ante, koji ne kriju zadovoljstvo postignutim rezultatima glede prodaje. Međutim, ne skrivaju niti onu drugu stranu zadovoljstva koju voćnjak može dati, a to su trenuci opuštanja, kada pogled na bijelo prostranstvo procvjetalih voćaka, izaziva osjećaj spokoja i spoznaju da će sutrašnjica donijeti nove snove i neke nove životne radosti.

Ante i Mila Vidaković

Liga mladosti osnovnih škola Subotice

Furiozni »Matko«

Iako najmlađi po godinama, stolnotenisači OŠ »Matko Vuković« uvjerljivo su osvojili naslov

U konkurenciji 9 osnovnoškolskih stolnoteniskih momčadi, koje su se tijekom cijele školske godine natjecale u Ligi mladosti osnovnih škola Subotice, prvo je mjesto nadmoćno osvojila momčad OŠ »Matko Vuković« iz Subotice. Nakon 18 odigranih prvenstvenih kola jesenskog i proljetnog dijela, »Matko« je zabilježio stopostotni učinak, točnije 16 pobjeda uz set količnik 96-14. U pojedinačnoj konkurenciji najuspješniji natjecatelj je bio *Luka Gabrić*, učenik 5 razreda pobjedničke škole, sa 62 boda iz 22 odigrane partije, a ukupnoj momčadskoj pobjedi u velikoj su mjeri pridonijeli i ostali stolnotenisači: *Sande Orčić* (kapetan), *Luka Bačić*, *Tomislav Čavrgov*, *Mario Saulić*, *Ivan Čavrgov* i *Marko Gabrić*. Kuriozitet ovog velikog i lijepog sportskog uspjeha je okolnost da je momčad »Matka« uvjerljivo najmlađa po godinama (učenici od 4. – 6. razreda), što cjelokupnom rezultatu daje još veću važnost. Drugo mjesto osvojila je momčad OŠ »Jovan Mikić«, a treće OŠ »Kizur Istvan«.

D. P.

Susret vjernika Srijemskog Vikarijata

Mladi u Hrtkovcima

*Pitanje: »Tko sam ja?« mora imati odgovor, a on se nalazi u unutarnjem životu čovjeka. Kroz priču i primjere potak-
nuo je mlade da se još više aktiviraju u svojim zajednicama u Srijemu*

Misu je predvodio đakovački i srijemski biskup mons. *Marin Srakić* uz koncelebraciju pomoćnog biskupa i generalnog vikara za Srijem mons. *Đure Gašparovića* i desetak srijemskih svećenika, koji su došli s mladima iz svojih župa.

U propovijedi se biskup osvrnuo na temu koja danas zaoкупlja sve nas, pa i mlade. »Čovjek nikad nije sam i napušten. Krist je uvijek uz njega. Tko je mladi čovjek danas, i tko je za njega Krist, je li on za njega put kojim će ići, dok nam drugi često nude laž, je li odabir mladog čovjeka Istina, i je li život mladog čovjeka ispunjen istinskim životom?« – zapitao je biskup u propovijedi.

Domaćin susreta mladih bio je hrtkovački župnik vlč. *Ivica Živković*. Susret je organizirao povjerenik za mlade Srijemskog vikarijata vlč. *Ivica Damjanović*, zajedno s mladim animatorima i mladima iz župe u Hrtkovcima. Idući susret mladih održat će se 2009. god. u Maradiku.

I. Radoš

U subotu, 14. lipnja, u župi Sv. Klement papa i mučenik u Hrtkovcima pod geslom: »Tko sam ja?« (Mk 8,29) održan je drugi susret mladih srijemskog dijela Đakovačke i srijemske biskupije. Pokraj 250 mladih iz srijemskih župa, skupu su bile nazočne grupe mladih iz Beogradske nadbiskupije, Subotičke biskupije i mladi grkokatoličkog egzarhata. Tijekom dana, pokraj druženja i sportskih aktivnosti, predavanje je imao *Stjepan Lice*, diplomirani pravnik i tajnik Pravnog fakulteta u Zagrebu i duhovni pisac, koji je mladima tumačio što znači svjedočiti vlastiti život. Pitanje: »Tko sam ja?« mora imati odgovor, a on se nalazi u unutarnjem životu čovjeka. Kroz priču i primjere potak-
nuo je mlade da se još više aktiviraju u svojim zajednicama u Srijemu.

Svakako, vrhunac susreta mladih dogodio se na misi u 18 h. Župna crkva u Hrtkovcima bila je prepuna mladosti, ljepote, pozitivne energije.

Kristina Šnajder (Nikinci): Bila sam na više susreta mladih. Ovaj mi je posebno drag, jer se događa u našem Srijemu. Drago mi je upoznati mlade iz drugih župa i družiti se s njima. Zanimljiv mi je program i lijepo je vidjeti kako smo se svi uključili, i kako je svatko u nekoj radionici ili sportu, a posebno mi se svidjela misa i puna crkva mladih.

Petar Žuljević (Golubinci): Volim ovakve susrete. Potaknu me na još veći angažman u župi i Srijemu. Mogao sam i drugačije provesti ovaj subotni dan, ali baš je dobro da sam danas ovdje. Upoznao sam puno mladih, a puno je i druženja i smijeha. Nemam osjećaj da je danas ovdje nekomu dosadno – svi se nečim bave. Radujem se idućem susretu mladih u Srijemu.

U Subotici predstavljena knjiga »Minimum in maximis: Zapisi s ruba o nerubnome« Tomislava Žigmanova

Nadvladavanje manjinskog provincijalizma

Diskurs u ovoj knjizi, kako je ocijenio filozof Alpár Losonc, predstavlja hrabro i definitivno nadvladavanje manjinskog provincijalizma

Organizaciji Hrvatskog akademskog društva, u četvrtak 12. lipnja, u čitaonici Gradske knjižnice u Subotici predstavljena je knjiga eseja »Minimum in maximis: Zapisi s ruba o nerubnome«, publicista i književnika Tomislava Žigmanova. Riječ je o knjizi filozofskih eseja koja je objavljena prošle godine u nakladi izdavačke kuće AGM iz Zagreba. Njezin autor je dobitnik nagrade »Zvane Črnja« za najbolju knjigu eseja 2007. godine u Hrvatskoj. Književnu večer otvorio je direktor nakladničke kuće AGM Bože Čović. »Sama tema o manjinama upućuje na to otkuda autor odlazi, ali način na koji je obrađuje apsolutno je europski način. To je ono što, recimo, čini svijet kada kaže Mittel Europa. Vrlo često to ponavljamo bez promišljanja, o tome neki govore, a da nemaju ni svijest o čemu je zapravo riječ. Ova knjiga budi potrebu da promišljamo što je to što nas čini Mittel Europljanima, i da vidimo koji je naš doprinos tome. Ako svoje postupke prepoznamo kao nešto što čini prirodu potrebnog poimanja života i življenja, to bi nas trebalo činiti sretnim«, rekao je Čović.

Urednica knjige Grozdana Cvitan istaknula je kako se pitanja kojima se autor bavi u ovom trenutku mogu objaviti svugdje u Europi. »To mi je bilo silno drago jer mi se uvijek činilo kako je pitanje središta – pitanje neke silne važnosti. Ja bih voljela da, između ostalog, Antonio Skármeta (pisac hrvatskog podrijetla, prim. ur.) iz Čilea dobije Nobelovu nagradu, što nije nemoguće, i tako pokažemo kako nikad ne znamo otkud će doći doista neke veličine«, rekla je Grozdana Cvitan.

Germanistica Snežana Ilić iz Zrenjanina je izrazila žaljenje što jedna ovakva knjiga, nakon Zagreba i Subotice, bar za sada neće doživjeti predstavljanje u Beogradu. Prema njezinom mišljenju, to bi značilo početak jedne nove ere

u srbijanskoj kulturnoj politici – ere otvorenosti, inkluzivnosti i novog razumijevanja između većinske i manjinskih kultura. Govoreći o sadržaju knjige, Ilićeva je istaknula sljedeće: »Etabilirani stavovi i uobičajeni pogledi na stvari koji izazivaju radoznalost autora i koji bude kod njega skepsu i opiranje, brojni su i raznovrsni. Počevši od destrukcije metafizike unutar

to izmaštanog kulturnog i političkog prostora, mehanizama moći u čije su zupce uhvaćene i manjinske kulture i manjinski pisci, pa do krize ekumenskog dijaloga i duha, poraznih razarajućih društvenih pojava, sve do vječnih tema kao što su vrijeme, strah, ljubav ili utočište.«

Filozof Alpár Losonc iz Temerina ocijenio je kako je u Žigmanovljevoj knjizi pozicija ma-

S predstavljanja knjige: Slaven Bačić, Dragan Prole, Alpár Losonc, Tomislav Žigmanov, Snežana Ilić, Grozdana Cvitan i Bože Čović

suvremenih filozofskih stajališta, preko recepcije multikulturalnosti kao tek jedne od političkih teorija koje premrežavaju suvremenu političku praksu, preko teme Srednje Europe kao različi-

njinskog čovjeka shvaćena u širem kontekstu. »Ovdje znate gdje se nalazite, znate locirati kontekst ovih eseja, a istodobno ovi konkretni, partikularni, za neke parohijalni, momenti, sjajno se povezuju s univerzalnim pretpostavkama«, rekao je Losonc, dodavši kako takav manjinski diskurs predstavlja hrabro i definitivno nadvladavanje manjinskog provincijalizma.

O knjizi je govorio i filozof Dragan Prole iz Novog Sada: »Poruka ove knjige bila bi jedna vrsta nezadovoljstva načinom na koji funkcioniraju naše zajednice, načinom na koji smo mi zajedno i potrebom da se uspostavi neki humaniji i primjereniji način zajedničkog obitavanja«, rekao je, među ostalim, Dragan Prole.

D. B. P.

Žigmanov: Drago mi je što sam prepoznat

»Iskustva ruba često je teško, a neki puta gotovo nemoguće priopćiti onima koji nisu rub. Potrebna je velika empatija središta, onih izvan, da bi se pozicija manjinskog čovjeka, manjinske kulture, ruba, razumjela, jer stvari su u nekim bitnim elementima drukčije. U tom smislu, meni je drago što sam promišljajući jedan dio tih fenomena s pozicije ruba, bio prepoznat kao razumljiv i onima koji su izvan ruba, i bio vrjednovan na način da je ova knjiga došla iz Hrvatske s jednom određenom nagradom«, rekao je ovom prigodom autor knjige Tomislav Žigmanov.

Osječko ljeto kulture

Tradicionalno Osječko ljeto kulture ove se godine održava od 25. lipnja do 15. srpnja. Ponudit će četrdeset različitih kulturnih zbivanja u povijesnoj gradskoj jezgri Tvrđi. Ulaz je besplatan. Priredba je posvećena 500. obljetnici rođenja trojice hrvatskih velikana – *Marina Držića*, *Petra Zoranića* i *Nikole Šubića Zrinskog*. Premijerno će biti izvedena Držićeva drama »Grižula«.

Bit će prikazan i dokumentarni film »Marin Držić – od tartare do urote«. Zadarsko Kazalište lutaka izvest će Zoranićeve »Planine«. Predviđeno je i održavanje razgovora nekoliko hrvatskih povjesničara o Zrinskom te predstavljanje zbornika »Povijest obitelji Zrinski«. Nastupit će i osječki HNK, zagrebačka kazališta Kerempuh, Gavella, Teatar ITD i Exit te sisačko Gradsko kazalište.

U glazbenom dijelu programa nastupit će Panonska filharmonija iz Pečuha, Akademski zbor osječke Umjetničke akademije i osječko Hrvatsko pjevačko društvo »Lipa«. Gradsko kazalište komedija iz Zagreba izvest će mjuzikl »Briljantin«.

Loach i Paskaljević dobitnici »Lifke«

Prestizna nagrada »Aleksandar Lifka«, koju Festival europskog filma Palić dodjeljuje za doprinos europskoj kinematografiji, ove godine bit će uručena redateljima *Kenu Loachu* i *Goranu Paskaljeviću*, priopćili su organizatori festivala.

Loach je jedan od slavnijih engleskih redatelja, koji je bio višestruko nagrađivan za svoja ostvarenja »Kes«, »Zemlja i sloboda«, »Vjetar koji njiše ječam«, »Ovo je slobodan svijet«.

S druge strane, Goran Paskaljević je jedan od najznačajnijih domaćih redatelja, koji je već nakon prvog dugometražnog igranog filma »Čuvar plaže u zimskom periodu« 1976. godine, privukao pozornost svjetske javnosti. Ove je godine odlikovan najvišim ordenom koji dodjeljuje Republika Francuska, »Ordenom umjetnosti i književnosti« u rangu časnika, »za visoku kvalitetu umjetničkog stvaralaštva«. Ken Loach će nagradu primiti na svečanom otvorenju Festivala 19. srpnja, dok će Paskaljeviću nagrada biti uručena 24. srpnja, dan uoči zatvaranja festivala.

Ruska kinematografija u Motovunu

Motovunski filmski festival (MFF), koji će biti održan od 28. srpnja do 1. kolovoza, obilježava deset godina postojanja, piše Seecult.org. Tu je obljetnicu odlučio spojiti s ruskom – stotom godišnjicom prvog ruskog filma. Rusija je tako zemlja-partner 10. MFF, a dio programa vidjet će početkom srpnja i publika u Zagrebu. Uoči MFF u Zagrebu će biti priređen Tjedan ruskog filma, a u programu će se naći isključivo filmovi koji nisu imali distribuciju u Hrvatskoj, među ostalima i filmovi *Alekseja Balabanova*, *Sergeja Bodrova* i *Aleksandra Rogozkina*. Nakon zagrebačke uvertire, prava proslava sprema se u Motovunu – kratku povijest ruskog filma, od samih početaka do pada željezne zavjese pripremili su *Tanja Vrvilo* i povjesničar *Valerij Bosenko*. Program je sastavljen od antologijskih naslova slabije poznatih domaćoj publici, a posebnu atrakciju programa čine pet kratkih filmova *Džige Vertova*. Filmski program pratit će i glazbeni, u kojem će također biti izvođača iz Rusije.

Đurđici Stuhldreiter uručena nagrada »Mato Lovrak«

Ove je godine na Lovrakovim danima dodijeljena je i nagrada za najbolji dječji roman na hrvatskom jeziku. Književnom nagradom »Mato Lovrak«, za najbolji roman za djecu i mladež objavljen u 2007. godini, nagrađena su dva romana – roman »Što mi se to događa« *Sanje Pilić* (Mozaik knjiga, 2007.) i roman »Juma« *Đurđice Stuhldreiter* (Naklada Bošković, 2007.). Odlučilo je tako stručno povjerenstvo Lovrakovih dana kulture izabравši između petnaest naslova dva, koji svaki na svoj način govore o problemima djece rastavljenih i često problematičnih roditelja. »Priča koju je istaknula autorica u tolikoj je mjeri životozbiljski utemeljena da djeluje gotovo dokumentaristički. Istodobno, autorica naglašava superiornost čista i brižna dječjeg srca spram roditelja, te je to roman koji uvjerljivo i dojmljivo afirmira suvremeni hrvatski dječji roman. Spomenutim odlikama sukladna je i autoričina naracija pored pregledna fabularnog tijeka, bez zamornih introspekcija ili možebitna dociranja, a osobito se stilskom vrijednošću nameću dijaloške dionice – jednostavne, psihološki iznijansirane, formulirane upravo prema dječjoj receptivnoj razini«, stoji između ostalog u obrazloženju nagrade za roman »Juma« Đurđice Stuhldreiter.

Program »Etnofesta« za vikend

U okviru Festivala kulture svijeta »Etnofest 2008.«, koji se održava u Subotici, večeras (petak, 20. lipnja) na Ljetnoj pozornici na Paliću, od 21 sat, nastupit će ciparski sastav Savvas Houvartas Ethnic Jazz Ensemble, domaći reggae sastav Del Arno Band te subotički sastavi B-terv i Bateria Sambass showcase. Istodobno će se u vremenu od 21 do 24 sata održati vašar rukotvorina i slatkiša.

Sutra (subota, 21. lipnja) na istom mjestu, od 21 sat, nastupit će srpsko-nizozemski sastav Balkanopolis te potom *Vlatko Stefanovski* Trio iz Makedonije. Nakon njih nastupit će subotički DJ Pau Scrowa i plesači Studija »Larisa«, koji će izvesti koreografsku minijaturu »Preplitanje«. Festival kulture svijeta »Etnofest« je multinacionalni projekt koji okuplja umjetnike iz raznih krajeva svijeta s namjerom predstaviti njihovo kulturno naslijeđe, ali i nove glazbene i umjetničke forme koje se razvijaju inspirirane najraznovrsnijom kulturnom baštinom koja nas okružuje.

The Streets na Exit-u

Namjesto pjevačice M.I.A. koja je nedavno otkazala ne samo svoj nastup na ovogodišnjem Exitu nego i čitavu europsku turneju – prvoga dana Exit08 (10. srpnja) nastupit će engleska hip-hop atrakcija The Streets. Najavljuje se kako će *Mike Skinner*, koji stoji iza ovoga pseudonima, na Petrovaradinskoj tvrđavi nastupiti s čak petoricom pratećih glazbenika. The Streets je zasad objavio tri veoma uspješna albuma – Original Pirate Material (2002), A Grand Don't Come For Free (2004) i The Hardest Way To Make An Easy Living (2006). Budući album »Everything Is Borrowed« trenutačno je u fazi postprodukcije.

Novi stalni postav Muzeja grada Novog Sada na Petrovaradinskoj tvrđavi

Louvre na Dunavu

U Muzeju grada Novog Sada na Petrovaradinskoj tvrđavi otvoren je postav »Louvre na Dunavu 24 sata« na kojem su po prvi put prikazani eksponati, koji zbog nedostatka prostora do sada nisu bili izlagani.

Prema riječima ravnatelja Muzeja grada *Milana Paroškog*, ovaj je postav dvostruko veći od Vojvodanskog muzeja i Narodnog muzeja u Beogradu, a prema njegovim očekivanjima, i sadržajno najatraktivniji muzej u gradu. Na sam dan otvorenja muzej je, kako i sam naziv kaže, posjetiteljima svoja vrata otvorio 24 sata, jer im je, prema riječima organizatora, potreban čitav jedan dan da obidu raznolik i bogat program ovog muzeja novog sadržaja.

TEMATSKE IZLOŽBE: »Louvre na Dunavu« posjetiteljima nudi Rittersku dvoranu, Arheološki atrij,

te izložbe - Numizmatika, Povijest školstva u Novom Sadu, Papirni teatar, Građanski kostimi i odore visokog sveštenstva u Novom Sadu, kao i Građanski Novi Sad od 18. do 20. stoljeća. Zainteresirani će imati prigodu vidjeti i suvremenu likovnu umjetnost Novog Sada 20. i početka 21. stoljeća, s oko 200 ulja na platnu, skulptura i tapiserija, izložbu Novi Sad stara varoš 7000 godina, Petrovaradinska tvrđava u prošlosti, Seoska soba i kuhinja, kao i postavke koji se tiču starih zanata. Među starim zanatima predstavljen je pribor koji su nekada koristili obučari, a posebno su rijedak eksponat »klijesta za istezanje kože na mjestu žulja«, tu je i čuvena »singerica«, razni »demode šeširi«, preše za tisak i zbirka brijačkog pribora. Ono što posebno privlači pozornost jest postav starog namještaja, koji pri-

kazuje raskoš i način života nekadašnjih imućnih obitelji, a osobito je atraktivan onaj iz epohe »bidermajer«. Tu imamo prigodu vidjeti kako su nekada izgledale blagovonice, kitnjasta zrcala, instrumenti iz toga doba, kao i razni predmeti, koji su se tada koristili, poput samovara za čaj.

PRASTARA KUĆA: Na samom ulazu u muzej, u svojoj pravoj veličini prikazana je kuća u kojoj su na ovim prostorima živjeli ljudi 5000 godina prije nove ere, ukopana u zemlju, prekrivena drvetom i trskom. Odmah nakon nje prikazan je izgled čamca iz toga doba. Riječ je o ogromnom šupljem drvetu,

izbušenom po sredini i zaobljenom na krajevima, koji je korišten kao prijevozno sredstvo na vodi.

Na sam dan svečanog otvorenja u Atriju muzeja mogli su se pogledati filmovi »Božić u Muzeju grada Novog Sada«, »Sjećanje na Živka Markovića« i drugi, a upriličena je i promocija knjige *Franca Šamsa* »Povijest Srijema i Petrovaradina«. Bio je organiziran i obilazak podzemnih vojnih galerija.

Radno vrijeme muzeja je od 9 do 17 sati, a cijena ulaznice je 100 dinara za odrasle i 50 za djecu.

Dijana Prčić

Arheološki atrij

Posebna novina je Arheološki atrij, koji se još uređuje. Atrij će predstavljati pravi prikaz arheološkog nalazišta, jer će posjetitelji moći vidjeti prave iskopine, budući da se sada kopa ispod razine muzeja, koji je i sagrađen na ranijim ostacima naseobina na Petrovaradinskoj tvrđavi. Očekuje se kako će se naći tragovi iz paleolitskog razdoblja, što će zasigurno biti veoma zanimljivo posjetiteljima.

U Novom Sadu predstavljena knjiga »Nedovršena demokracija« Zlatka Kramarića

Tanka nit liberalizma u Hrvatskoj

Promocija knjige političara i pisca iz Osijeka Zlatka Kramarića »Nedovršena demokracija« održana je prošle srijede 11. lipnja u novosadskom Radio Cafeu. Promociju je organizirao Centar za regionalizam, a o knjizi su govorili urednik izdanja osječkog ogranaka Maticе hrvatske Josip Cvenić, direktor Centra za regionalizam Aleksandar Popov, publicist Tomislav Žigmanov, književni kritičar Dejan Petrović, kao i sam autor.

Zlatko Kramarić bio je 15 godina gradonačelnik Osijeka. Višegodišnji je profesor teorije književnosti i novije hrvatske književnosti na Filozofskom fakultetu u Osijeku. Autor je desetak stručnih i popularnih knjiga, a 1997. dobio je i američku mirovnu nagradu.

»U Novom Sadu se ne osjećam kao gost, jer ovo je grad za koji sam emocionalno vezan. Ovdje sam doktorirao prije 23 godine«, rekao je Kramarić, dodavši kako je iz tih razloga ovaj grad izabrao za promociju svoje knjige. Prema riječima autora, tekstovi skupljeni u ovoj knjizi, koju je prošle godine objavila Matica hrvatska, pokušaj su demonstriranja pogrešnih uvida u hrvatsku svakodnevicu. Riječ je o zbirci kolumni o političkim i drugim stranama u Hrvatskoj sa stajališta liberala kakav je Kramarić. »Knjiga 'Nedovršena demokracija' pisana je sa sviješću da je pisanje povijesti moguće iz pozicije neposrednog svjedoka ili, još bolje, aktivnog sudionika opisanih događaja. Naime, nikako nisam mogao pristati na koncepciju pisanja povijesti koja smatra da je udaljenost od nekog događaja upravo razmjerna njegovom razumijevanju, što će reći da onaj koji nije bio tamo zna bolje od onoga tko jest!«, piše Kramarić na poleđini svoje knjige.

Direktor Centra za regionalizam Aleksandar Popov podsjetio je na posljedice rata, ali i na činjenicu da su nakon tih događaja Osijek, Tuzla i Novi Sad smogli snage potpisati trilateralni Sporazum o međuetničkoj toleranciji. Prema njegovim riječima, još uvijek se pamti činjenica da je Osijek bio izložen napadima Novosadskog korpusa, te kako je barijere nakon tih događaja trebalo savladavati i nalaziti načina za novu suradnju. Zlatko Kramarić je, prema njegovim riječima, u velikoj mjeri pridonio obnovi te suradnje.

Tomislav Žigmanov, Dejan Petrović, Zlatko Kramarić, Aleksandar Popov i Josip Cvenić

Ispred nakladnika Josip Cvetić ističe: »Osijek je, nakon Zagreba, četvrti grad po veličini u Hrvatskoj, a po broju objavljenih knjiga odmah je nakon Zagreba. Matica hrvatska ima problema s lokalnim fondovima, što govori o tome koliko je političarima stalo do knjige.«

Publicist Tomislav Žigmanov kaže kako Kramarić u ovoj zbirci pokušava oplemeniti liberalnu političku teoriju. »Zlatko misli da je demokracija u Hrvatskoj nedovršena. On je osoba koja snažno reflektira zbilju, što je simbol dosljednosti. U svojoj knjizi reflektira probleme, teze, pojave i piše o tome kako manjka demokracije u Hrvatskoj. Svaki liberal nudi određenu crticu rješenja anomalije i svakom od problema može se naći rješenje. Ovo nisu velike naracije, ali će se teorija iskušavati«, rekao je Žigmanov, te zaključio: »Knjiga predstavlja tanku nit liberalizma u Hrvatskoj, koja nije duga, ali je ipak postojana. To je poučak slučaja koji može biti bitan i za našu zbilju u Srbiji.«

Dijana Prčić

Festival »Cinema City« u Novom Sadu

Cijeli grad je kino

Premijerom filma »Nije kraj« hrvatsko-srpske koprodukcije u režiji Vinka Brešana u subotu 14. lipnja u Novom Sadu je otvoren međunarodni festival filma i novih medija »Cinema City«, u organizaciji udruge Exit. Službenom otvorenju u Srpskom narodnom pozorištu nazočio je veliki broj stranih i domaćih glumaca, redatelja, producenata i novinara, koji će tijekom osam dana biti gosti festivala.

Novi film Vinka Brešana ljubavna je priča s primjesama crnog humora, koju nam predstavlja glumac iz srpskih pornofilmova – Đuro. Kako bi pronašao Desu, odlazi u Beograd, otkupljuje je od njezina makroa i odvodi u Zagreb. Između njih počinje se razvijati čudna ljubavna priča puna nesporazuma...

Na festivalu, koji će trajati do sutra (subota, 21. lipnja) na nekoliko lokacija u centru grada bit će prikazano 135 filmova u 14 programskih selekcija, od kojih su tri natjecateljske. Peteročlani međunarodni žiri odlučivat će o nagradama za ostvarenja u selekciji »Nacionalna klasa«, koja je posvećena domaćoj kinematografiji, kao i za filmove u inozemnom programu »Exit point«.

Novi Sad u ovom razdoblju grad je kina. Na svakom koraku u samom središtu grada projektirane su kino dvorane na otvorenom gdje se svakog dana prikazuje nekoliko novih filmova.

Osim filmskih projekcija, »Cinema City« predstavlja i bogat akademski program s preko 30 panela, sa sudionicima iz više od 10 zemalja. Zamišljen je kao interaktivna radionica, a gosti programa, strani redatelji i brojni eminentni stručnjaci iz svijeta filma govore o atraktivnim temama iz područja filmske umjetnosti i industrije filma. Cilj programa je, u okviru kreativnih radionica, diskusija i seminara, mladim autorima pružiti nova saznanja iz ovih područja.

D. P.

Mirko Kovač, »Grad u zrcalu«, Fraktura, Zaprešić, 2007.

Sjećanje na mnogo toga

Grad koji se zrcali u romanu, iako geografski prepoznatljiv, lišen je oštrote točnosti i patetike stvarnosti, pretvarajući se u mjesto u kojem bi se svatko od nas mogao suočiti sa vlastitim proživljenim životom

Piše: Đurđica Stuhlreiter

Mirko Kovač rođen je u Petrovićima u Hercegovini, 26. kolovoza 1938. Studirao je dramaturgiju na Akademiji za kazalište, film i televiziju u Beogradu. Svojim bogatim opusom dao je obilje motiva za iščitavanje, a životnim stavovima često izazivao kontroverzne stavove. Objavio je brojne romane (»Gubilište«, »Uvod u drugi život«, »Vrata od utrobe«), zbirke pripovijedaka (»Rane Luke Meštrovića« i »Nebeski zaručnici«) zbirke eseja (»Europska trulež«) te scenarije za nekoliko filmova. Dobitnik je uglednih književnih nagrada, a djela su mu prevedena na brojne svjetske jezike.

Dvanaest godina nakon izlaska njegova posljednjeg romana »Kristalne rešetke«, Mirko Kovač objavio je novi romaneskni naslov »Grad u zrcalu«. Inače, to je već osma knjiga u sklopu Frakturine edicije sabranih djela ovog autora, o kojoj se kritika vrlo pohvalno izrazila. Tako je rečeno da je to »magnum opus Mirka Kovača, krunski biser u nizu njegovih djela, roman koji je vrijedilo čekati jer u njemu se u cijelosti ostvaruje misao da je naš život ono čega se sjećamo, a ne ono što smo proživjeli.« **BLAGOST MOTRIŠTA:** Roman je to koji evidentira događaje i vremena u kraju u kojem je pisac odrastao pa na taj način Kovač postaje kroničarom nečega što će oživjeti do sposobnosti da se zrcali u životima mnogih. Slike ljudi što će odigrati presudnu ulogu u odrastanju dječaka, u isto će vrijeme obasjati grad u kojem žive, zrcaleći u njegovoj često lažnoj glatkoći svoje vlastite sudbine. Činjenica da je svoj roman »podnaslovio« kao »Obiteljski noćturno« govori mnogo te oblikuje razinu čitateljeva očekivanja, upućujući ga na čitanje priče o zavičaju – »surovim i predivnim kraju na razmeđu Mediterana i Balkana«, ali i sudbinama njegovih stanovnika.

Svoje pripovjedačko iskustvo Mirko Kovač u ovom romanu koristi na poseban, osebujan način. Ono sublimira mnoge odrednice koje smo prepoznavali u njegovim ranijim djelima, ali je u isto vrijeme lišen određene prepoznatljivosti njegova stila. Kritika je primijetila da je u ovom djelu erotika, ranije česta u Kovačevim djelima, znatno ublažena i prisutna tek u blagim naznakama. Uopće je blagost motrišta, s kojeg pripovjedač zrcali svoj grad, temeljna odlike djela. Pisac se u njemu prepustio sjećanjima na mnogo

Mirko Kovač

toga. U prvom je redu to sjećanje na oca, za čiji život u trenutku koji mu je donijelo životno i ino iskustvo, ima daleko više razumijevanja. Doživljaj oca temeljno će obilježje, definirano »kao novo srodstvo«, doživjeti tek na njegovu samom kraju, »kad je čak i za svijecu kasno«. Posljednja scena posjeta ocu u sanatoriju naročito je dojmljiva, a činjenica da svoj boravak u lječilištu nije doživljavao kao liječenje, nego »vježbom da se umre bez žaljenja«, otkriva njegovu sinu istinu koje do tada nije bio svjestan – da se polako pretvara u očeva dvojnika.

POSLEDNJI ODRAZ: Važnost koji ovaj roman ima u opusu Mirka Kovača izražen je i u mišljenju kritike: »Romanom 'Grad u zrcalu' Kovač zaključuje ciklus proza posvećenih zavičaju, naglašavajući u izjavama za medije kako je taj roman zrcalo njegovih prijašnjih knjiga, odnosno njihov posljednji odraz u tom zrcalu. Roman je ispričovijedan iz pozicije prvoga lica jednine, od strane lika koji je i sam književnik, čime se sugerira autobiografičnost teksta.«

Ipak pogriješno bi bilo ovaj roman iščitavati samo kao autobiografski. Grad koji se zrcali u njegovu romanu, iako geografski prepoznatljiv, lišen je oštrote točnosti i patetike stvarnosti, pretvarajući se u mjesto u kojem bi se svatko od nas mogao suočiti sa vlastitim proživljenim životom. Upečatljivi likovi često nadilaze bitnost postojanja na jednom tlu i u jednom prolaznom životu. U romanu Mirka Kovača moglo bi se nastaniti ljudskih sudbina daleko više no što je stalo na stranice ove obimne knjige, pa će stoga svaki čitatelj biti itekako nagrađen za lutanje ulicama koje ona nudi.

Prigodom predavljanja romana rečeno je i kako je Grad u zrcalu »maestralan krešendo svih dosadašnjih proza Mirka Kovača.« Već i poradi toga vrijedi ga pročitati, ali još više radi činjenice da nam predstavlja autora koji se i sam, na njemu svojstven način, zrcali u priči koju vješto uokviruje svojim prepoznatljivim stilom i potom velikodušno prepušta da se u njoj zrcale i svi oni koji to žele. U kolikoj ćemo mjeri u njemu pronaći vlastite dvojnike ili ustuknuti pred slikom kojom će nam uzvratiti, ovisi od mnogo toga. »Grad u zrcalu« još će jednom uvjerljivo potvrditi i »predjele djetinjstva kao nepreusušno vrelo umjetničkoga stvaranja«.

Muke s priložima i prijedlozima

Piše: Miranda Glavaš-Kul

U petome razredu osnovne škole učimo vrste riječi. Tada naučimo da postoji deset različitih vrsta riječi; pet promjenjivih i isto toliko nepromjenjivih. Nepromjenjive vrste riječi su: prilozi, prijedlozi, veznici, uzvici i čestice. Peti razred, kao i cjelokupno obrazovanje, brzo prođe, a naučeno se lako zaboravi pa tako nastanu problemi s uporabom priloga i prijedloga. Kako bismo obnovili svoje davno stečeno znanje, reći ćemo ponešto o ovim dvjema, mnogima sličnim i lako zamjenjivim, vrstama riječi. Prilozi su riječi koje se najčešće prilažu glagolima određujući okolnosti vršenja glagolske radnje. Razlikujemo: mjesne, vremenske, načinske, količinske, uzročne i druge priloge. Prijedlozi stoje uz imenice i označuju odnose među riječima.

Npr.

- Šetam *sa* sestrom.

- Idem *k* baki.

Posebnu pozornost treba posvetiti pisanju prijedloga *s*/sa. Ovaj prijedlog rabimo ispred imenice koja označuje društvo. Nije svejedno hoćemo li uporabiti oblik *s* ili *sa*. Prošireni oblik *sa* rabimo samo kada sljedeća riječ počinje suglasnicima *z, s, ž, š* ili suglasničkim skupovima *ps, ks*. Tako ćemo reći:

- Prijateljujem *sa* Ksenijom.

- Na ljetovanje idem *sa* sestrom.

Prijedlog *s/sa* ne rabimo uz imenice kojima označujemo sredstvo. Stoga valja reći:

- Na more putujem vlakom.

- Napisala sam razglednicu naliveperom.

Podjednako oprezno trebamo rabiti priloge jer ćemo njihovom pogrešnom uporabom krivo izreći svoju misao.

Često čujem ovakav razgovor:

- Gdje ideš?

- Idem kod bake.

U ovom primjeru imamo dvije pogreške, jedna je u pitanju, a druga u odgovoru.

Pitanje *gdje?* postavljamo kada nas zanima mjesto gdje netko ili nešto jest, a ukoliko nas zanima cilj kretanja valja nam postaviti pitanje: *kamo?*

- Kamo ideš?

Druga je pogreška u uporabi prijedloga *k* i kod. Prijedlog *k* ili prošireni oblik *ka* (ukoliko sljedeća riječ započinje suglasnicima *k* ili *g*) upotrijebit ćemo kad imenica znači cilj kretanja (Idem *k* baki.), a prijedlog *kod* kada glagol ne označava kretanje (Živim kod bake.).

Kuda ideš? Ovuda. Kroz Učku. (pravac)

Kamo ideš? Idem u grad. Na more. (smjer, cilj kretanja)

Gdje si? Ovdje. Na brdu. (mjesto)

Upamtite!

Svako ljetovanje idem u Split. (kamo, u koje mjesto?)

Svako ljetovanje ljetujem u Splitu. (gdje, na kojem mjestu?)

No ni to nije sve što bismo trebali upamtiti. Muče nas i prilozi kojima označujemo mjesto na kojem se što nalazi ili radi, a to su: ovdje, tu i ondje.

Prilog *ovdje* pokazuje da je nešto blizu osobe koja govori – govornika. Stoga, kada vas na sastanku ili u školi prozovu valja reći:

– Ovdje sam.

Nije dobro reći: – *Tu sam* jer prilog *tu* pokazuje da je nešto blizu sugovorne osobe što bi značilo: – *Tu negdje, u blizini*. Prijedlogom *ondje* kazujemo da je nešto udaljeno od govornika i sugovornika.

I za kraj ćemo ponoviti po čemu razlikujemo priloge od prijedloga. Prijedlozi stoje uz imenske riječi i uz njih možemo postaviti padežno pitanje, stoga iza prijedloga uvijek mora stajati riječ u nekom od kosih padeža (genitivu, dativu, akuzativu, lokativu ili instrumentalu). Za razliku od prijedloga, prilozi uvijek stoje uz glagole koji im otvaraju mjesto. Prilozi odgovaraju na pitanja: kako, kada, dokad, otkad, zašto, kako...

Radar festival u Varaždinu

Mrmljanje Boba Dylana

Varaždin je u prošloga petka imao priliku ugostiti jednu od najvećih živih glazbenih legendi. Naravno, pričamo o nastupu *Bob Dylana* na »Radar festivalu«. Dojam je da je ovaj jednodnevni festival bio organiziran zbog ovog velikana jer se tako postiže niža festivalska cijena, a i činjenica da je koncert u gradu od 50.000 stanovnika, također je utjecala na smanjenje troškova. Naravno ostali izvođači, među kojima su najveća imena Majke i Manic Street Preachers, nisu ni približne klase kao Dylan ni po umijeću, bez obzira na godine, ni po statusu. Inače, na festivalu su još nastupila i dvojica kantautora – *Drago Mlinarec* te *Vlado Kreslin*.

Nažalost, čini se da Varaždin nije uspio adekvatno odgovoriti na priliku koja mu se pružila. Gradski stadion je bio »praznjikav« iako su dolazili konvoji autobusa iz Zagreba, ostalih dijelova Hrvatske, ali u velikom broju iz Slovenije i Srbije (tri autobusa samo iz Beograda). Lošem ozračju, pokraj ne baš najboljeg ozvučenja, pridonijela je i stalna meteorološka neizvesnost – hoće li će se na publiku sručiti kiša, koja je padala nekoliko prethodnih dana. Ipak, Dylan je i pored neadekvatne atmosfere i problema s glasom uspio u nekoliko navrata podići publiku na noge ali samo zahvaljujući tome što su u njegovom »mrmljanju« prepoznali neke od najvećih hitova rock glazbe. Nakon koncerta nastala je

Rock ikona u Varaždinu: Bob Dylan

gužva u lokalnom Mac-u gde je red bio na ulici jer je to bilo jedino mjesto u kojem se tada moglo jesti. Tako je Varaždin još jednom »pao« kao domaćin. Ukratko, zaključak bi bio sljedeći: prepuštimo organizaciju velikih koncerata velikim gradovima.

M. Šokčić

Promocija Radio Marije u Đurđinu

Na misi u Đurđinu u nedjelju, 15. lipnja, gost je bila novosadska redakcija Radio Marije. Zahvaljujući dobroti župnika *Lazara Novakovića* i župljana, prenošena je misa, a nakon nje je ispred župne crkve Sv. Josipa radnika postavljen štand na kome su se nalazili promotivni materijali s logom Radio Marije, a dijeljen je i posljednji broj časopisa Radio Marije Srbije.

Radio Marija je u svom radu posvećena donošenju evanđelja u svaki dom, kako je tom prilikom naglasio promoter *Marko Tucakov*. No, tom specifičnom radiju, kome je dragocjen svaki slušatelj, potrebni su svi ljudi da budu, svako u svojoj sredini, promoteri među ljudima koji za RM još nisu čuli. Tucakov je prenio župljanima i pozdrave glavnog urednika patera *Tadeja Vojnovića*, ali i veliku želju redakcije da i u ovoj župi, u kojoj RM ima svoje slušatelje, poraste broj volontera i redovnih donatora. Rekao je i da opstanak ovog radija u našoj zemlji i nesmetan rad svih odašiljača, zavisi isključivo od dobrote malih i običnih ljudi vjernih Isusu i njegovom evanđelju.

Prenos mise su realizirali *Tanja Pavlić* i *Marko Tucakov*, a volonterke *Ilonka Kučera* i *Izabela Ifju* su ispred crkve dežurale za štandom, dijelile reklamne materijale i razgovarale sa župljanima.

M. T.

Proslava Svetog Antuna u samostanu sv. Marije u Baču

Svetac svega svijeta

U petak, 13. lipnja, u bačkoj franjevačkoj crkvi i samostanu sv. Marije svečanom sv. misom, procesijom i blagoslovom djece proslavljen je blagdan Svetog Antuna Padovanskog. Iako se toga dana slavi misa gotovo u svakom mjestu bačkog dekanata, vjernici vole doći u Bač i u franjevačkoj crkvi iskazati štovanje ovom svecu i otkriti mu svoju dušu. Mnogi će se iznenaditi nazočnošću brojnih vjernika različitih nacija i konfesija. Ovdje će se naći, pokraj katolika, i znatan broj pravoslavaca, muslimana i pripadnika drugih vjerskih zajednica. Zato nije čudo što je sv. Antun dobio epitet – svetac svega svijeta i što o njemu ima mnogo predaja i čudesa. Vjerojatno sv. Antun pomaže svakom kome je potrebno, ali, nemojmo zaboraviti, da to, ustvari, čini Bog preko ovog sveca do kraja ispunjenog Kristom.

Toga dana slavljen su mise na slovačkom, mađarskom i hrvatskom jeziku, a prigoda za svetu ispovijed bila je svima omogućena. Sv. misu na hrvatskom jeziku predslavio je p. *Karlo Harmat*, koji je u Baču bio prije 28 godina. S njim su suslavili svećenici bačkog dekanata: vlč. *Josip Štefković*, bački i plavanjski župnik, vlč. *Josip Kujundžić*, župnik u Vajskoj i Bođanima, bački dekan *Marijan Dej* iz Selenče, odžačko-apatinski dekan *Jakob Pfeifer* te župnik iz Sonte vlč. *Dominik Ralbovsky*, koji je doveo sa sobom veću skupinu svojih župljana iz Sonte.

Otac *Karlo Harmat* u svojoj propovijedi dosta je govorio o životopisu sv. Antuna, jer nam on svojim životom može biti uzorom u tome kako se približiti Kristu. Sv. Antun nije bio oduševljen svojim bogatstvom, nego Bogom i vjerom. Oduvijek je htio biti redovnik te je i postao prvim profesorom teologije franjevačkog reda. Sv. Antun je shvatio da nije dovoljno samo intelektualno doživjeti Krista, nego to treba ostvarivati suživotom s Kristom i ljudima. Znao je da Bog ima svoje planove i da intervenira samo onda kada je to čovjeku doista potrebno. Pater *Karlo* govorio je i o potrebi slušanja drugog čovjeka i njegovih problema, a spomenuo je i predaju da je sv. Antun znao napamet cijeli Stari i Novi zavjet i da je bio veliki govornik. Svoju svetost Antun je postigao poniznošću i dobroćinstvom, što danas mnogima nedostaje.

Nakon sv. mise i andeoskog pozdrava uslijedila je procesija i blagoslov ljliljana i djece. Ljliljan je znak čistoće, a sv. Antun je i zaštitnik djece. Zbog lošeg vremena ovi obredi obavljani su unutar samostana, što je možda i bolje, jer je to bio više duhovni doživljaj nego što bismo to doživjeli u uličnom bučnom ambijentu. Pučki župni zbor lijepo je pjevao, a misno slavlje uveličali su svojim pjevanjem i drugi nazočni vjernici. Osobitu radost činio nam je i posjet skupine župljana iz Sonte pod vodstvom njihovog župnika *Dominika Ralbovskog* i katehistice *Kristine*, a mnogima je osobitu radost činila i mogućnost nabave vjerske literature, među kojom se našla i nova knjiga našega fra *Josipa Špehera* OFM »Zlato kojim se nebo kupuje«, izreke o molitvi i duhovnom životu.

Zvonimir Pelajić

Piše:

mons. dr. Andrija Kopilović

Ostaviti svijetle tragove iza sebe

Gospodine, kud da krenem?

Ne možemo niti sve shvatiti, niti se uputiti određenim putem bez poticaja iznutra i izvana. Poticaji izvana su obično ljudi, koji nam postaju ideal. Ovih dana mnogi se oprštaaju od srednje škole – osnovne škole – ili vrtića. Polaze novim stazama. Čekaju ih nove zadaće, ali i novi problemi. Treba im napor. Koga treba slijediti kao ideal? Svakako ne od ideala stvoriti idola. Idoli su opasni. To mogu biti ljudi, pa i stvari. Opasnost mladih je upravo stvaranje idola, što bi se religijskim jezikom nazvalo – kumiri, kojima se onda ne samo zavodi, nego i klanja. Tako se gubi odgovornost sadašnjeg trenutka, a uništava budućnost. Crkva ima milenijsku praksu da mladima postavi za ideal, a ne idol, likove svetaca. Njihovo štovanje je poticaj i primjer. Upravo ovih dana slavimo jednog takvog zaštitnika mladih – svetog Alojzija Gonzagu. Njega je Pio XII. proglasio zaštitnikom mladeži. Kako ga nasljedovati? Razmišljajući o ovom pitanju, podijelit ću s vama više odlomaka iz jedne poučne knjige prof. *Ivančića*.

Ima ljudi koji su rano sazreli. Jedni su to morali jer su ih roditelji prepustili njima samima, te su se morali brinuti za sebe. No, postoje drugi, koji su odrasli slobodno. To su ljudi koji su već rano, izlazeći iz djetinjstva, prepoznali da se u životu isplati samo ono što ostaje, samo biti onakav kakav se ne umire, samo činiti dobro. Postoje ljudi koji su imali čast da brzo bude prosvjetljen njihov razum, te da njihova vizija života brzo nadraсте njihove male, sitne horizonte. Ima ljudi u kojima je unutarnja vrijednost i neka velika misao postala veća od njihova života. Ima ljudi kojima je odricanje od svega što je požudno postalo lako, a ulaganje napora u ono što je duhovno i humano postalo radosno. Ima ljudi koji nisu čekali da ih sreća slučajno susretne, nego su je oni ponijeli, izvadili iz srca i počeli na njoj raditi.

GDJE JE UZROK VELIKIH DJELA: Prva Crkva poznaje djevojčice koje su pošle u smrt radije nego da se odreknu vjere u Isusa iz Nazareta. Ima dječaka poput *Petra Barbarića*, *Dominika Savia* i svetog Alojzija, koji su u ranim djetinjim godinama postali glasoviti, kreposti, ljudi vrlina i odlučnosti, te stoga sveti. Je li to neki izvanredni dar s neba ili je to njihova odlučnost? Nema sumnje da sve što imamo dobivamo. Ali također nema sumnje da uspjeh života zavisi o tome koliko surađujemo s onim što dobivamo. Iskustvo pokazuje da svatko od nas može postati sveti. Dosadašnja povijest jasno nam očitava istinu kako je moguće da svatko od nas bude glasovit, da ostavi svijetle tragove iza sebe i velika djela, te hvalu u ljudskim srcima. Gdje je uzrok velikih djela, ili koji je razlog tome da ljudi ne postanu veliki?

Svakome od nas prije ili kasnije dođe neko unutarnje svjetlo, u kojem vidi kako treba raditi. Svaki od nas doživi da ga neka riječ pogodi, otvori mu horizonte, rasvijetli mrak i tad vidimo kako do sada nismo pravo živjeli te ugledamo put kojim bi trebalo ići. Svaki od nas pročita neku knjigu i onda mu ostane nešto svjetlo u srcu, nešto toplo, drago, što ga zove da krene. Neka propovijed zna

Postoje ljudi koji su

imali čast da brzo

bude prosvjetljen

njihov razum, te da

njihova vizija života

brzo nadraсте njihove

male, sitne horizonte.

Ima ljudi u kojima je

unutarnja vrijednost i

neka velika misao po-

stala veća od njihova

života. Ima ljudi ko-

jima je odricanje od

svega što je požudno

postalo lako, a ulaga-

nje napora u ono što

je duhovno i humano

postalo radosno. Ima

ljudi koji nisu čekali

da ih sreća slučajno

susretne, nego su je

oni ponijeli, izvadili iz

srca i počeli na njoj

raditi

nas povući visoko i tad stvaramo odluke. Koliko je ljudi prošlo neku vrstu duhovnih obnova, raznih seminara, duhovnih vježbi, različitih susreta po kojima su doživjeli da ih je iznutra preplavilo novo svjetlo i da imaju snagu živjeti drugačije. Oni su sebe vidjeli kao nadišle same sebe i da njihov život ide novim tijekom. No, gdje je onda zastalo?

Put do pakla, kaže narod, popločen je dobrim odlukama. »U svojoj postojanosti spasit ćete svoje duše« – kaže Isus iz Nazareta. »Tko ustraje, taj će se spasiti« – kaže Isus. Uspjeh se ne postiže jednim udarcem, nego laganim udarcima svaki dan iznova. Ni jedna biljka, ni jedan cvijet ne izraste odmah čim ga zasadimo ili posijemo, nego treba dane, mjesece i godine da bi donijeli rod. Ali važno je bilo zasaditi i ustrajno zalijevati.

BITI ISTRAJAN: Neki se zaustave odmah na početku. Njima bljesne u srcu i povuče ih jedna nova ideja, nova životna odluka, ali se brzo ugasi poput munje koja je sijevnula. Oni su poput auta, koji je krenuo, a onda je nestalo benzina. No, postoje drugi koji su čuli taj glas i koji su odlučili stvoriti nešto novo. Ta odluka je trajala u njima nekoliko dana, kao slast u srcu, kao nešto toplo i nježno što je htjelo izniknuti. Ali, oni nisu stvorili odluku, nego su samo ostali na dobrom raspoloženju. To je raspoloženje bilo kao vatra koja je bila zapaljena, a onda kad su izgorjela drva, ugasila se vatra. Treći su bili potaknuti nekom riječju ili slikom i odlučili su krenuti tim putem. Ali, tjeskobne brige zemaljske, razni termini, društvo, ljudi, svagdanja briga, spavanje i posao prigušili su, a onda i ugušili tu klicu. Oni su zaboravili da je potrebno da se neka odluka obnavlja svako jutro, kao što cvijeće i vrt treba svaki dan zalijevati. Oni su zaboravili da nije dosta zalijevati već da treba i oplijeviti vrt kad u njemu izraste kukolj. Oni su odlučili, oni su pošli naprijed, a onda je neki grijeh ušao u njihovu dušu i slomio biljku. Neka svađa, ljutnja ili lijenost ih je zahvatila, malodušnost ili neka uvreda, i oni su stali.

Ima onih koji su osjetili gdje je njihov put, svaki dan su molili, razmišljali, gledali, radovali se, jer su disciplinirano ustajali, napravili ono što je potrebno da hrani tu njihovu ideju, radili svaki dan i gledali kako u njima nešto veliko raste. Ubrzo su to vidjeli i drugi oko njih te su oni tako postali glasoviti. Jedni su išli tim putem sve do kraja i postali tako veliki da ih je Crkva proglasila svetima ili državama herojima. Sveti Alojzije je u svojim dvadesetim godinama spašavao i njegovao bolesne od kuge. Sam je podlegao bolesti, ali je iz njegove tjelesne smrti izrasla klica koja oduševljava bezbrojne mlade ljude danas širom Crkve i svijeta. Oduševljenje je dobro, ali samo onda kad je hranjeno trijeznošću, disciplinom, odricanjem, stalnim radom i molitvom.

Ponovno se vraćamo trajnoj tvrdnji da se rasti može od kolijevke do groba samo radom, redom i molitvom. O tom poretku vrijednosti trebaju voditi brigu roditelji, odgojitelji, Crkva i cijelo društvo. ■

Stare građevinarske tehnike

I od blata ravno

*Nabijenu i pokrivenu kuću trebalo je i dotjerati kako bi se zidovi očuvali od osipanja * Tek izradom stropa sobe su dobijale konačnu formu **

Materijala za zidare bilo je u izobilju u okolici sela

Piše: Ivan Andrašić

Pokrivanjem kuće, odnosno izradom krova, kakav god on bio, kod domaćina se gubio strah od kiša, koje bi mogle natopiti svježe nabijene zidove. Preostali poslovi radili su se pod krovom, u suhom. Po redosljedu, na redu su bili - strop, *mazanje* zidova iznutra i izvana i ugradnja osnova za vrata i prozore.

Ukoliko domaćin iz svoje siroćine nije bio u stanju osigurati plaćanje majstora za ove poslove odmah nakon postavljanja krova, moglo se pričekati do iduće godine, ili s majstorom »pogoditi posov«, kojega bi domaćin platio dogodi-ne. Razumljivo, i ovoga majstora se moglo platiti ili novcem, ili naturalno - što je bila češća pojava.

U pravilu, »posov bi se pogodijo džuture«, odnosno, dogovorila bi se cijena za sveukupan zidarski dio posla.

IZRADA STROPOVA: Prva etapa bila je izrada stropova. Na već postavljene grede i vitle nabacivale bi se grudžve - smjesa zemlje, vode i slame, debljine dvadesetak centimetara pa naviše. Ova smjesa pravila bi se na lokaciji na periferiji sela, umjetnoj depresiji zvanoj »Krečana«. Tu je zemljište glinasto, pogodno za pravljenje potrebne smjese, a kako je Krečana bila u podnožju uzvisine na kojoj je selo izgrađeno, bila je i jako pogodna za kopanje. Za dan kad bi se »bacale grudžve« domaćin bi sazivao mobu. Grudžve bi se pripremale na »Krečani«. Mobaši bi zaprežnim kolima odvezli dovolj-

gradilišta, a onda isto tako iz kola vilama bacale na tavan, gdje ih je »gornja« ekipa po uputama majstora raspoređivala na podlogu od greda i vitli.

TAVANICA: Ovisno o potrebama domaćina, majstor bi nivelirao debljinu tavanice, u pravilu od 20 cm pa naviše. U prošlosti, puno toga se čuvalo na tavanima, čak i poprilične težine, pa je i tavanica često morala biti dovoljno izdržljiva. U tom slučaju njezina debljina bila bi i do pola metra. Morao se planirati i ulaz na tavan. Obično se otvor za ulaz ostavljao u »vojatu«, odnosno velikoj ostavi. Između dviju greda uz zid, u duljini oko 2 metra, nisu se postavljale vitle, nego se preko uzdužnih greda učvršćivala jedna kratka, poprečna, na koju bi se kasnije naslanjale ljestve. Otvor je morao biti te duljine, jer su na tavan često nošene vreće sa žitom. Na vojatu je tavanica u pravilu bila najdeblja, jer je i podnosila najviše tereta. Majstor bi radio i finalnu obradu, trudeći se da gornja površina bude što ravnija.

Kad bi ovako nabacane i obrađene grudžve otvrdnule, tavanica nije bila ništa neravnija i ništa manje čvrsta od današnjih, koje se u pravilu prave od betona. Razlika je u tome što su one stare, zemljane, a razliku od betonskih, bile idealni termo izolatori. Drugi dio radova majstor bi obavio s donje strane tavanice. Ravnao bi strop, »zama-

nu količinu slame, istovarili je na već nakopanu zemlju, osigurao bi se dotok dovoljne količine vode, koje je u depresiji uvijek bilo, i od tih sastojaka pravila bi se smjesa. Za njezino miješanje nije bilo drugoga načina, nego bi se tjerali konji kroz blato. Što bi bilo više konja, blato bi se bolje umijesilo i bilo je kvalitetnije. Nije smjelo biti rijetko, ali ni presuho. O količini vode u njemu, odnosno o gustoći, odlučivao je majstor. Grudžve bi bile još kvalitetnije ukoliko bi prenoćile, pa se sutra, razumljivo opet uz pomoć konja, premiješalo. Tako pripremljene, grudžve bi se vilama tovarile na kola, vozile do

zivo« bi blato koje je probilo između vitli, a po potrebi, dodavao bi pomalo smjese. U tom dijelu posla morao bi se dobro pokazati, jer je konkurencija bila jako velika, a kako »posov vuče posov«, strop, koji je izložen izravnom pogledu svakoga tko uđe u kuću, morao je biti što ravniji, kako bi privukao nove mušterije. Ravnanjem stropa, prva faza zidarskih radova bila bi dovršena i time bi prostorije dobile svoj konačni oblik, a druga faza zidarskih radova počinjala bi kroz nekoliko dana, kad bi nabacane i obrađene grudžve »povukle«, odnosno kad bi se malo prosušile. ■

Kreme za samozatamnjivanje

Umjetni način tamnjenja (II. dio)

Piše: dr. Marija Mandić

Gotovo da ne postoji osoba koja ne želi, na prve znake sunca i toplog vremena, imati lijepu, zdravu i preplanulu boju kože. S obzirom da smo u više navrata govorili o štetnosti sunca, ali i solarija, zbog mogućeg razvoja karcinoma kože, najzdravija je, izgleda, opcija za postizanje preplanulosti – »**ten iz tube ili bočice**«. Ali, ne treba se prerano radovati. I ova sredstva, kao i drugi preparati napravljeni u kemijskoj industriji, imaju svoje mane i nedostatke, ali svakako i pozitivne efekte o kojima ćemo govoriti u nastavku.

Što se tiče razvoja raka kože, ove su kreme daleko najbezopasnije. Dok ultraljubičaste zrake (bilo pod utjecajem sunca ili solarija) duboko prodiru u kožu i tamo mogu proizvoditi dugotrajna oštećenja, kreme za samozatamnjivanje proizvode samo kemijsku reakciju, koja se odigrava samo na gornjem sloju kože. Ovo je upravo razlog što je »boja iz tube« nepostojana i brže blijedi. Ona nestaje kako se gornje, obojene stanice, tijekom normalnog procesa obnavljanja kože, raspadaju. To je otprilike poslije tri do četiri dana. Dakle, ukoliko želite održati svoju boju, morate se kasnije ponovno namazati. Ovi preparati nastali su sasvim slučajno, davne 1920. godine, kada je nespretnom njemačkom znanstveniku komponenta DHA pala na

kožu. Poslije Drugog svjetskog rata koristili su se kao tretman za vitiligo (lokalizirano bljedilo kože), da bi na kraju Coppertone 1960. godine predstavio QT, prvi proizvod za samozatamnjivanje. Po svom sastavu proizvodi za tamnjenje sadrže DHA (dihydroxyacetone), koji bojom utječe na vanjski, mrtvi sloj kože. Ova je supstanca prije skoro 40 godina dodana na listu odobrenih kozmetičkih sredstava i potpuno je sigurna za uporabu. To ipak ne znači da se trudnice smiju, bez konzultacije s liječnikom, upustiti u »kućno crnjenje«. Također je opće poznato kako svaki preparat za samozatamnjivanje ima iznimno neugodan miris. Ovaj miris potječe od reakcije DHA sa stanicama kože. Konkretno, što više preparat sadrži DHA, to je ten tamniji, a miris namazane kože neugodniji. Stoga se u mnoge preparate dodaju miomirisna sredstva. Konačna boja ovisi o pH balansu vaše kože. Preporučuje se korištenje specijalne kreme za lice i posebnog losiona ili spreja za tijelo, budući da je boja za lice intenzivnija.

SAVRŠENA BOJA U TRINAST KORAKA

- prvo uradite temeljan piling kože tako što ćete ukloniti odumrle stanice; to će koži omogućiti da ravnomjerno upije sredstvo koje koristite, bez pravljenja fleka
- namažite se hidratantnim losio-

nom ili mlijekom za tijelo lagane strukture, kako bi se i sredstvo za tamnjenje moglo upiti

- nikako se ne mažite pred zatamnjivanje, već samo poslije tuširanja i pilinga, a nekoliko sati prije samozatamnjivanja
- prije samozatamnjivanja nanesite neku veoma masnu kremu uz liniju kose, obrva i zanoktica.
- birajte proizvode za blago i postupno zatamnjivanje – ne žudite za efektom »izgorjelosti«
- na šake i stopala nanosite samo blage zatamnjivače ili ih miješajte s hidratantnom kremom u odnosu 1:9 u korist kreme
- ako koristite jače zatamnjivače, koristite rukavice
- za teže dostupne dijelove tijela najbolje je koristiti sprej
- ruke detaljno operite poslije mazanja, osobito dio između prstiju i zanoktica

- nemojte se depilirati dan prije i dan poslije samozatamnjivanja
- proizvodi s AHA kiselinama i retinolom utječu na boju, pa ih ne nanosite istog dana kad i samozatamnjivače
- zatamnjivanju posvetite minimum pola sata
- pričekajte da koža upije sredstvo koje ste nanijeli, pa se tek tada obucite

Svakako se može zaključiti kako samozatamnjivanje krema i sprejevima predstavlja pravu vještinu kojoj se mora pristupiti s osobitom pažnjom, kako ne biste postali postidena vlasnica narančastih fleka, dlanova, koljena, laktova i kože neugodnog mirisa.

A ponekad se događaju i pogreške. To što vašoj prijateljici jedan proizvod odgovara, ne znači da će isti i vama odgovarati. Ukoliko ipak upotrijebite samozatamnjivač koji vam, kako se tek kasnije pokaže, nikako ne odgovara, ne očajavajte. Boju ćete skinuti kupanjem i trljanjem kože preparatima za piling u kombinaciji s limunovim sokom. Također pomaže i kupanje u bazenu s kloriranim vodom, naravno, u slučaju da vam odobre pristup bazenu zbog čudne boje kože.

Poštovani čitatelji,
U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici. Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na: hrvatskarijec@tippnet.rs

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

Misa zahvalnica

Povodom završetka školske godine u katedralnoj bazilici sv. Terezije Avilske mons. *Sjegan Beretić* je 14. lipnja održao misu, kojom su se djeca hrvatskih odjela zahvalila na protekloj školskoj godini. Velečasni je Beretić govorio kako je teško ići u školu, ali zato je u toj školi društvo s kojim rado provodiš dan, s nekima se i poslije škole veseliš, s nekima ideš i na tamburicu, folklor, na neki sport. Djeca nisu samo ukras svijeta, ona su tu da nas oraspolože i ukras su naše crkve. Kroz radošno pjevanje zahvaljujemo Bogu na dobrim ocjenama, društvu, životu, zdravom duhu i na pomoći, koju nam je uvijek pružio kad smo je zatražili. Ove godine su se po prvi put za proteklu školsku godinu zahvaljivale i učenice srednje škole, učenice iz gimnazije na hrvatskom jeziku. Sveta misa je završila zajedničkim pjevanjem pjesme »Ostani s nama«.

Zla

Zlatna harfa 2008

Zlatna harfa, 22. po redu, ove se godine održala u bazilici sv. Terezije Avilske u Subotici. Glavna organizatorica susreta mladih zborova, kao i uvijek, bila je sestra Mirjam Pandžić. Moto zbog kojeg su se sva djeca okupila bio je: »Pjevajte Bogu, slavite mu ime!« Ps.68,5. Program je započeo pozdravom subotičkog biskupa dr. Ivana Penzeša. Nakon njega nastupili su zborovi, koji su došli iz raznih župa i naselja kako bi slavili Gospodina. Došli su iz – Žednika, Vajske, Sombora, Plavne, Male Bosne, Đurđina, Palića, Svetozara Miletića te iz subotičkih župa. Diplome svim zborovima podijelio je domaćin mons. Stjepan Beretić. Susret zborova završio je zajedničkom pjesmom »Čuj nas majko«, poslije koje se sestra Mirjam zahvalila svećenicima, voditeljima i voditeljicama malih župnih zborova, te rekla kako je bit Zlatne harfe njegovanje liturgijskog pjevanja u našim crkvama i zaželjela svima obilje blagoslova od Gospodina.

A. Sudarević

Uređuje: Dražen Prčić

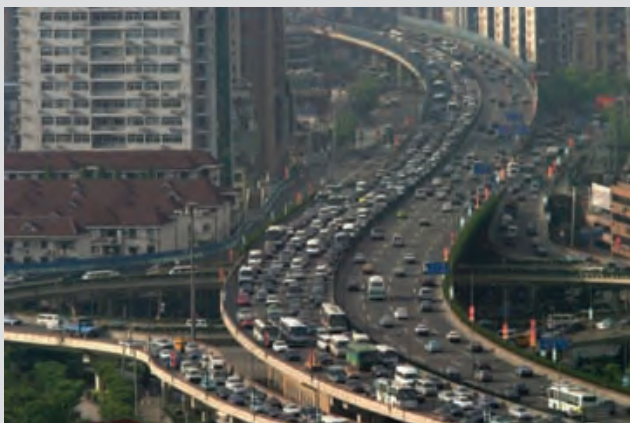
Aoyun

Na kineskom jeziku olimpijske igre kažu se aoyun, a buduće OI popularizirale su ovaj izraz kao potencijalno ime za novorođenčad koja se rađaju tijekom ove povijesne godine. Više od 4.000 djece dobilo je ovo ime u proteklih nekoliko godina otkad je poznat domaćin igara, ali iako ime pripada tzv. muškoj kategorizaciji i određeni postotak djevojčica nazvano je tako. Iako se ime čini pomalo čudnim, u najmnogoljudnijoj zemlji svijeta ima i čudnijih imena poput: Civilization, Space Travel, Defend China i sl.

Gužva

Ako se žalite na gužvu u prometu, evo jedne utješne fotografije. Na slici je prizor s jedne od prometnica u Šangaju

(Kina). I ne samo to, prema mjerenjima tijekom protekle 2007. godine izbacivanje ugljičnog dioksida u atmosferu u ovoj zemlji je bilo 14 posto više nego u SAD. Ukoliko želite izbjeći prometne čepove i želite smanjiti zagađenje životnog okoliša, vozite bicikl ili idite pješice.

Bajke

Patuljci

Nedavno je u Francuskoj uhićena osoba koja je optužena za višestruku krađu vrtnih patuljaka. Naime, 53-godišnji muškarac tereti se za krađu oko 170 simpatičnih ukrasnih detalja, a identifikaciju »otetih« patuljaka i njihovo vraćanje vlasnicima mogla bi otežati okolnost da ih je sve poфарbao u druge boje. U Francuskoj djeluje i organizacija pod imenom Garden Gnome Liberation Front (Fronta za oslobođenje vrtnih patuljaka), koja se često optužuje za ovakva djela, ali ovog puta se radi o pojedinačnom aktu.

Žaba

Posve slučajno, skupa s večerom koju mu je priredila njegova gazdarica, jedan psić je pojeo i žabu. No vijest ne bi bila zanimljiva da se nije dogodila nevjerojatna stvar. Nakon 40 minuta boravka u psećem želucu žaba je živa i zdrava izvađena van. I psić i žaba su dobro, no, kako je ona uspjela preživjeti - ostat će zauvijek nepoznato.

Patke

Prošlog tjedna na kanalu Opol u Poljskoj organizirana je humanitarna utrka gumenih pataka, koja je imala za cilj prikupljanje sredstava za izgradnju dječjih igrališta. U vodu je »pušteno« čak 10.000 žutih patkica,

svaka je imala svoj natjecateljski broj, koji se kupovao određenim novčanim iznosom, a vlasnik najbrže osvojio je lijepu nagradu – put u pariški Disneyland. Postojbina ove utrke je SAD u kojoj se ona organizira pod imenom Great American Duck Race, a prvi put je organizirana ove godine u Poljskoj.

Do 22. lipnja Ogulin, rodni grad velike hrvatske spisateljice Ivane Brlić-Mažuranić, bit će domaćin 3. ogulinskom festivalu bajke. Tijekom festivalskih dana predviđen je bogat i raznovrstan kulturni program tijekom kojeg će se, na zadovoljstvo mališana, ali i onih starijih, izvoditi brojni performansi i scenske igre, bit će glume, plesa, pjesme i radit će se sve ono što je u neposrednoj vezi sa svijetom bajki.

Važno upozorenje!

Nogomet i jelo

Navijanje uz prekomjerno uživanje u grickalicima i osvježavajućim napitcima moglo bi vas »koštati« viška kilograma nakon završetka EP-a

Piše: Dražen Prčić

Na jednoj strani dobiješ, na drugoj izgubiš - česti je balans na vagi životne ravnoteže. Ali na kućnoj vagi, po završetku nogometnog EP-a u Austriji i Švicarskoj, mogli bi dobiti hrvatski navijači. Jer navijački zanos i prekomjerna nervoza najbolje se »ublažava« kontinuiranim trpanjem »nečega« u želudac.

GRICKALICE: Staro je pravilo kako se pravi užitak gledanja nogometa ne može niti zamisliti bez nekih grickalica. Najpopularnije su, naravno, sjemenke suncokreta i bundeve, u golemim količinama, jer susret traje punih sat i pol, a treba se dobro snabdjeti. Jer, kako neuroza raste, osobito pred kraj susreta, najgore što se može dogoditi strastvenom gledatelju je da ostane bez »municije«. Na užas ženske populacije u domovima, osobito kućanica koje poslije

moraju pospremiti brojne otpatke koji se neugodno znaju razletjeti svuda po stanu. Na drugom mjestu, poslije spomenute tzv. »narodne zabave« i najjeftinije varijante, slijede one skuplje i ekskluzivnije grickalice poput - čipsa, kikirikija, slanin, štapića i pereca, indijskih oraščića, pistacija... Pozor, u pitanju su kalorijski »eksplozivi«, koji u sebi sadrže stotine i stotine kalorijske energije, osobito ako se u navijačkom zanosu unose u većim količinama. A tko ih može kontrolirati ukoliko je »drama« na televizijskom zaslonu u tijeku, a gol visi »u zraku«.

NAPITCI: Od prekomjernog unosa navedenih grickalica, koje su u najvećoj mjeri solidno zasoljene, jednostavno se ubrzo mora i ožednjati. Dodatno ukoliko se tijekom prijenosa više i glasno komentiraju zbivanja na travnjaku. Ovisno o osobnom afinitetu,

tijekom tekme se »tuče« po bezalkoholnom ili alkoholnom izboru osvježanja, ali uvjerljivo dominiraju cola i pivo. Već kako tko voli. I onda slijedi niz ispijenih plastičnih boca, limenki, staklenki u raznim gabaritima i veličinama, te osobnim kapacitetima ožednjenih navijača. Uz »gric-kalorije« (u velikim količinama), slijede nove »guc-kalorije« (ponovno goleme indeksne vrijednosti), koje se neugodno talože u višesatno sjedećem organizmu (najčešće naslonjač, ali postoje i brojne ležeće varijante). **SLASTICE:** Konac djelo krase, ali ovog puta to može biti kolač ili neka druga slastica, poput sladoleda, u ovo toplo ljetno vrijeme. Poslije slanog na redu je malo i slatkoga, osobito nakon uspješnog rezultatskog završetka tekme i pobjedničkog osjećaja. Jednostavno, to tako ide. Istina, u ovu varijantu se ne uklapaju

poklonici piva i alkoholnih napitaka, ali i oni pobjedu »zaslade« još kojim dodatnim »napitkom«. I niz kalorijske »zmije« nastavlja svoj gojazni ples. U samo nekoliko sati trajanja jedne nogometne predstave. A na prvenstvu ih ima 24 po skupinama, zatim četiri u četvrtfinalu, dvije u polufinalu i potom veliko finale, gdje se sve navedeno jednostavno mora duplirati. Zbog finala.

UMJESTO KOMENTARA: Ukoliko vaša momčad pobjeđuje, koji kilogram viška neće vas pretjerano rastužiti. No, ukoliko rezultatski uspjeh ne bude u povoljnom odnosu s kilogramskim neuspjehom, onda će vaš životni balans biti neugodno poremećen. Srećom, veliki sportski spektakli nisu baš tako često. Pardon, ove godine jesu. U kolovozu nas očekuje Olimpijada u Peking... ■

Košarkaški turnir veteranki Pobjeda prijateljstva

Po 11. put ŽKK Spartak iz Subotice u Dvorani sportova organizirao je tradicionalni košarkaški turnir veteranki na kojemu je ove godine sudjelovalo 9 ekipa iz Srbije, Hrvatske, BiH, Slovenije i Mađarske. U tri

natjecateljska dana, počevši od petka 13. lipnja, veteranke su ponovno pokazale dio svog nekadašnjeg igračkog »repertoara«, ali je ipak iznad igre i rezultata bilo veliko prijateljstvo koje i nakon toliko godina još uvijek čvrsto povezuje nekadašnje protivnice na parketu. Finalni susret izborile su »Šizike« iz Beograda i »Kornjače« iz Subotice, a bolje su bile gošće i pobjedom 45-35 zasluženo osvojile naslov najboljih veteranki turnira. Ove godine, po prvi put, organiziran je i muški veteranski turnir na kojemu je sudjelovalo 6 momčadi, a najbolji su bili »Golubovi« iz Subotice.

Uzastopna 28. pobjeda I opet Blanka

Najbolja svjetska visašica Blanka Vlašić jednostavno je nepobjediva na visinama preko 2 metra. Novu, uzastopnu 28. pobjedu na atletskim natjecanjima zabilježila je na Znamenskom memorijalu u Moskvi, postavivši i novi rekord s preskočena 203 cm. Zahvaljujući fantastičnim rezultatima, Vlašić je trenutačno prva na svjetskim atletičarskim tablicama.

Ždrijeb za OI Hrvatska u skupini A

Članovi rukometne reprezentacije Hrvatske, branitelji olimpijskog naslova, doznali su svoje protivnike na olimpijskom turniru u Peking. Izabranici Line Červara igrat će u A kvalifikacijskoj skupini protiv reprezentacija Španjolske, Francuske, Poljske, Brazila i Kine. Nastavak natjecanja i plasman u četvrtfinale izborit će četiri prvoplasirane momčadi. U skupini B natjecat će se: Njemačka, Danska, Rusija, Island, Južna Koreja i Egipat.

Pripreme za Wimbledon Hertogenbosch i Nottingham

Najbolji hrvatski tenisači ovoga tjedna nastupaju na ATP turnirima u nizozemskom Hertogenboschu i engleskom Nottinghamu, bruseći formu pred nastup na najpoznatijem svjetskom turniru Wimbledonu. Sezona je igre na travi, a zanimljivo je kako su u posljednje tri godine naslov u Hertogenboschu osvajala dva hrvatska tenisača, Mario Ančić (2005.-06.) i Ivan Ljubičić (2007.), koji će i ove godine pokušati nastaviti

uspješan niz hrvatskog tenisa na nizozemskoj travi. U Nottinghamu, pak, naslov brani Ivo Karlović, uz kojeg se natječe i Marin Čilić, najmlađi od četiriju hrvatskih teniskih mušketira.

Najbolji u Europi Hrvatski navijači

Jedno je sigurno. Hrvatska je prvak Europe u navijanju. Vjernije navijače nema niti jedna reprezentacija koja nastupa na Europskom nogometnom prvenstvu u Austriji i Švicarskoj. Gradovi u kojima

nastupaju »Vatreni« crvene se od »kockica«, a navijači stižu iz svih krajeva Hrvatske i njezine dijaspore. Najbolji primjer bio je susret protiv Njemačke u Klagenfurtu, na koji je stiglo nevjerovatnih 80.000 Hrvata i u tom su trenutku ovaj austrijski grad pretvorili u malu Hrvatsku. Ne zaboravimo kako stadion Worthersee prima samo 30.000 navijača, ali to uopće nije važno. Važno je bilo biti dijelom tog fantastičnog ozračja.

Četvrtfinale Europskog nogometnog prvenstva

Hrvatska – Turska

Večeras, 20. lipnja, u 20.45 sati, »Vatreni« u Beču igraju susret za prolaz u polufinale

Piše: Dražen Prčić

Današnji petak mogao bi postati još jedan povijesni datum hrvatskog reprezentativnog nogometa. Pobjeda protiv momčadi Turske vodi Hrvatsku među četiri najbolje reprezentacije našeg kontinenta. A prema prikazanim igrama na ovom »Euru«, momci izbornika *Slavena Bilića* to zasigurno zaslužuju.

SKUPINA B: Prije početka EP-a, osobito nakon ždrijeba i saznanja da se reprezentacija Hrvatske u skupini B nalazi s momčadima Njemačke, Poljske i domaćina Austrije, rađene su brojne spekulacije glede potencijalnog plasmana u četvrtfinale. Spekuliralo se pogotovu nakon premijernog nastupa na otvaranju protiv Austrije i minimalne pobjede (1-0), kada su brojni »stručnjaci« otvoreno kritizirali cjelokupni učinak reprezentacije. Ali, demanti je ubrzo stigao, već poslije samo četiri dana i velike pobjede nad favoriziranom momčadi

Njemačke (2-1), koju su već mnogi unaprijed proglasili pobjednikom skupine i jednim od glavnih favorita za osvajanje naslova. Da ne bude baš tako pobrinuli su se svojim golovima *Srna* i *Olić*, uz svesrdnu pomoć svih reprezentativaca koji su nastupili u tom nezaboravnom susretu na Werthersee stadionu u Klagenfurtu. Impresivnom pobjedom, uz remi Austrije i Poljske u drugom susretu 2. kola, ostvaren je automatski plasman u četvrtfinale i osigurana pozicija broj jedan na tablici skupine B. Poslije samo dvije odigrane utakmice, u inat svim skepticima!

U posljednjem susretu skupine, protiv Poljske, koji za Hrvatsku nije imao nikakvog rezultatskog značaja, izbornik Bilić je odlučio odmoriti gotovo cijelu momčad i pružiti priliku za nastup pričuvinim reprezentativcima. Oni su mu se odužili na najbolji mogući način i zabilježili treću uzastopnu pobjedu (1-0, *Klasnić*) i maksimalnim bodovnim učinkom završili nastup u natjecanju po skupinama. Hrvatska: *Runje, Šimić (kapetan), Vejić, Knežević (Čorluka), Pranjić, Leko, Vukojević, Pokrivač, Rakitić, Petrić (Kranjčar), Klasnić (Kalinić)*

ČETVRTFINALE: Večerašnji susret protiv Turske predstavljat će vjerojatno (dosad) najveći ispit ove generacije koju predvodi Slaven Bilić. Momčad koja ima iskustva u velikim susretima (Brazil i Argentina u prijateljskim susretima, Engleska u kvalifikacijama za EP,

Strijelci

Uprva tri susreta na prvenstvu reprezentacija Hrvatske postigla je 4 pogotka, a strijelci za »Vatrene« bili su: Modrić (protiv Austrije), Srna i Olić (Njemačka) i Klasnić (Poljska), uz samo jedan primljeni gol (Njemačka).

Njemačka na EP-u) imat će protiv turskih nogometaša svojevrsnu »malu maturu«, a nakon uspjeha koji svi priželjkujemo, i priliku za onu »veliku« u polufinalnom ogledu.

Protivnik na stadionu Ernst Happel bit će neugodna momčad predvođena glasovitim izbornikom *Fatihom Terimom* i izvrsnim kapetanom *Nihatom*, junakom senzacionalne pobjede protiv Češke u odlučujućem susretu skupine A. Podsjetimo i upozorimo, do 74. minute Turska je gubila s 2-0, potom je smanjila na 2-1, a u posljednjih nekoliko minuta susreta uspjela zabiti dva pogotka i posve nevjerojatno preokrenuti ukupni rezultat u svoju konačnu pobjedu. Ipak, ova generacija hrvatskih reprezentativaca ima kvalitetu za još jednu veliku nogometnu predstavu, na radost svih navijača diljem Hrvatske i njezine dijasporu, kvalitetu koja bi trebala rezultirati još jednom pobjedom i nastavkom pobjedničkog niza započetog još 8. lipnja, upravo na stadionu Ernst Happel u Beču.

Svi igrali

Uz maksimalni broj osvojenih bodova i prikazanu odličnu igru, Hrvatska je jedina reprezentacija za koju su nastupili svi prijavljeni igrači. Točnije, svi izuzev trećeg vratara Galinovića.

www.kvlskola.hr

...the ... of ...

3/15/2014 11:14 AM

Juha od koprive

HRVATSKARIJEČ

GASTRONOMSKI KUTAK

Sastojci:

kopriva
ulje
sol

Priprava:

U šumi nabrati koprive. Isjeckati ih i pirjati na ulju uz dolijevanje vode. Nakon pirjanja doliti vodu, posoliti i kuhati juhu. Pri kraju u hladnoj vodi umutiti brašno i dodati juhi. Može se

dodati i kiselo vrhnje kao i ocat već tko što više voli. (Zašto u šumi? Zato što šuma još uvijek svojim olisanim granama štiti svoje stanovnike od zagađivača. Ukoliko niste blizu šume mladu koprivu brati na mjestima udaljenim od cesta. Paziti jer kopriva zna ožariti i izazvati alergijske reakcije na koži. Rukavice su spas.)

FOTO KUTAK

More, more...

- U zatvorenim društvima dobivaju se otvorena pisma.
- Pametne stvari zapisujemo, a glupe pamtimo.

Dujizmi

- Iz zatvora se može najbolje opisati život na slobodi.
- Pošto smo ostali bez budućnosti, ponudili su nam svjetlu prošlost.

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine, tvrtke, kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje transporta
- Osiguranje nezgoda, obvezna i sva imovinska osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike obitelji "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D. Beograd - Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406
E-mail: mios@tippnet.co.yu
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

**PETAK
20.6.2008.**

06.40 - Najava programa
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - Čarolija, serija
10.00 - Vijesti
10.15 - Iza pročelja - Bečki vijenac, dokumentarni film
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Strast, telenovela
13.20 - Domaća dramska serija - antologija: Prosjaci i sinovi
14.15 - Jelovnici izgubljenog vremena
14.40 - Vijesti
14.55 - Ubojstvo, napisala je 9., - serija
15.45 - Hrvatsko podmorje 4.: Od Savudrije do Prevlake - Savudrija
16.20 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.25 - Hrvatska uživo
17.50 - Danas na Zagrebačkoj burzi
18.00 - Luda kuća 1., TV serija
18.40 - Idemo na Zapad
19.30 - Dnevnik
20.15 - Čarolija, serija
21.10 - Medicine Man, film
23.00 - Vijesti
23.15 - Poslovne vijesti
23.30 - Filmski maraton: When Trumpets Fade (Kad trube utihnu), američki film
01.00 - Filmski maraton: Lies Mother Told Me, film
02.30 - Reprizni program
03.55 - Hrvatsko podmorje 4.: Od Savudrije do Prevlake - Savudrija
04.25 - Oprah show
05.10 - Strast, telenovela
05.55 - McLeodove kćeri 5.

07.00 - TV vodič
07.45 - Najava programa
07.50 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
08.15 - Zlurad, crtana serija
08.40 - Žutokljunac
09.10 - Silvester i Čiči
09.35 - Školarci obavještajci, serija za djecu i mlade
10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
13.30 - Ružna Betty, serija
14.15 - Direkt

14.45 - Na rubu znanosti: Alkemija
15.55 - Prijatelji 6., serija
16.15 - Dva i pol muškarca 3., humoristična serija
16.40 - Zvezdane staze: Nova generacija 5., serija
17.30 - McLeodove kćeri 5.
18.20 - Vijesti na Drugom
18.35 - Dokuteka
19.10 - Volim nogomet - EURO 2008.
20.35 - Beč: EURO 2008. - 1/4finale: WB - RA, 1. poluvrijeme
21.45 - Beč: EURO 2008. - 1/4finale: WB - RA, 2. poluvrijeme
22.35 - Volim nogomet - EURO 2008.
23.20 - Vijesti na Drugom
23.35 - Dr.House 3., serija
00.20 - CSI: Las Vegas 7.
01.05 - TV raspored

06.20 Inspektor Gadget i pomoćnici, crtana serija
06.45 Jagodica Bobica
07.35 Šaljivi kućni video
08.00 Nova lova, TV igra
10.00 Ružna ljepotica, serija
11.00 Cosby show, serija
11.25 Naša mala klinika, serija
12.15 Zauvijek susjedi, serija
12.55 Vijesti
13.10 Naši najbolji dani, serija
14.00 Skandal, igrani film
15.40 Osveta prevarene žene, igrani film
17.20 Vijesti
17.35 Naša mala klinika, serija
18.30 Zauvijek susjedi, serija
19.15 Dnevnik Nove TV
19.50 10 do 8, informativna emisija
20.00 Nevjerna, igrani film
22.20 More ljubavi, igrani film
00.20 Vijesti
00.35 Smrt u zraku, igrani film
02.05 Virtuoznost, igrani film
03.45 Kocka, igrani film
05.10 Kraj programa

05.55 Magnum, serija (R)
06.45 Za istim stolom, (R)
07.35 Krava i pilić
08.00 SpužvaBob Skockani
08.25 Kunolovac, kviz
09.25 Sam svoj majstor, serija
09.50 Korak po korak, (R)
10.20 Puna kuća, serija (R)
10.45 Malcolm u sredini, (R)
11.10 Dadilja, serija (R)
11.40 Rat u kući, humoristična serija (R)
12.10 Vijesti

12.15 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
12.45 Eksploziv, magazin (R)
13.00 K.T.2 - Pravda na zadatku, serija (R)
13.25 Za istim stolom, serija
14.20 Magnum, akcijska serija
15.15 Cobra 11, serija
16.10 Korak po korak, serija
16.35 Puna kuća, serija
17.05 Malcolm u sredini, serija
17.30 Dadilja, serija
18.00 Rat u kući, serija
18.30 Vijesti
18.55 Eksploziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 K.T.2 - Pravda na zadatku, serija
20.00 Vražji vjetar, igrani film
21.35 Ubojica pod kontrolom, igrani film, znanstveno-fantastični triler
23.35 Vijesti
23.45 Duhovi marsa, igrani film, akcijski horor
01.25 Kunolovac, kviz

**SUBOTA
21.6.2008.**

07.40 - Najava programa
08.00 - Vijesti
08.10 - Kinoteka - ciklus Howarda Hawksa: Lice s ožiljkom, američki film
10.00 - Vijesti
10.20 - Kućni ljubimci
10.55 - Fotografija u Hrvatskoj
11.10 - Terra X: Komet u Krimskom okrugu - Sudnji dan u Keltskom carstvu, dokumentarna serija
12.00 - Dnevnik
12.30 - Strast, telenovela
13.20 - Potrošački kod
13.55 - Prizma, multinacionalni magazin
14.40 - Duhovni izazovi
15.05 - Velegradnja, dokumentarna serija
16.00 - Euromagazin
16.35 - Vijesti
16.50 - Sumorna kuća, serija
17.40 - Praskozorje, serija
18.35 - TV Bingo show
19.15 - Loto 7/39
19.30 - Dnevnik
20.15 - Kontesa Dora, dramska serija
21.15 - Revolver, britansko-francuski film
23.10 - Vijesti
23.30 - Filmski klub: Jagode i krv, američki film
01.35 - Filmski maraton: Zabriske Point, američki film

03.25 - Filmski maraton: Očevi i sinovi, američki film
05.05 - Strast, telenovela
05.50 - Praskozorje, serija
06.45 - Potrošački kod
07.15 - Euromagazin

07.00 - TV vodič
08.05 - Dobre namjere, serija
08.50 - Christine's Garden 1., dokumentarna serija
09.20 - Žutokljunac
09.55 - Disneyjevi crtići: Miki i prijatelji
10.15 - Disneyjevi crtići: Kuzco - careva nova škola
10.45 - Dr. Who 1., serija
11.35 - Briljanteen
12.25 - Mijenjam svijet
13.00 - Pirodni svijet: Saved by Dolphins, dokumentarna serija
13.55 - Magny-Cours: Formula 1, VN Francuske - prijenos kvalifikacijske utrke
15.15 - Filmski klasici: Posejdonova avantura, američki film
17.15 - Sportski program
17.30 - Plivanje, Miting Zlatni Medvjed, Zagreb
19.10 - Volim nogomet - EURO 2008.
20.35 - Basel: EURO 2008. - 1/4finale: WC - RD, 1. poluvrijeme
21.45 - Basel: EURO 2008. - 1/4finale: WC - RD, 2. poluvrijeme
22.35 - Volim nogomet - EURO 2008.
23.20 - Koncert zabavne glazbe
00.20 - Zvezdane staze: Nova generacija 5., serija
01.05 - Zvezdane staze: Nova generacija 5., serija
01.50 - Zvezdane staze: Nova generacija 5., serija
02.35 - Zvezdane staze: Nova generacija 5., serija
03.20 - Zvezdane staze: Nova generacija 5., serija
04.05 - TV raspored

06.20 Šaljivi kućni video
06.45 Power Rangers Mystic Force, serija za djecu
07.10 Tomica i prijatelji
07.35 Winx, crtana serija
08.00 Nova lova, TV igra
10.00 Novac, business magazin
10.30 Točka nestajanja, film
12.30 Smrt u zraku, igrani film
14.20 Večernja škola - EU

15:20 Lud, zbunjen, normalan
16:00 Farna Zoom, reality show
17:05 Vijesti
17:10 Kod Ane, kulinarški show
17:50 Nad lipom 35, hum.-glazbeni show
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Zavodnica, igrani film
21:40 Divlja igra 3, igrani film
23:05 Zamisli Claire, film
0:40 Izborni dani, igrani film
2:20 Kocka na kvadrat, film
3:50 Tajna operacija Manhattan, igrani film
5:55 Kraj programa

06.00 Žuta minuta, zabavna emisija (R)
06.30 Salto, zabavna emisija
07.20 Dan D, humoristična serija
07.45 Ulica Sezame
08.45 Di-gata, crtana serija
09.05 Jednom lopov, serija
10.05 Ritam srca, dramska serija
10.55 Robin i Mirian, igrani film, drama
13.00 Vijesti uz ručak
13.10 Romeo i Julia, igrani film, drama
15.30 Detektiv i dama, igrani film, kriminalistički
17.25 Zvijezde Ekstra: Matt & Ben, zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.05 Eksploziv vikend, magazin
19.30 Žuta minuta, zabavna emisija
20.00 Poruka u boci, film, ljubavna drama
22.30 James Bond 007: Octopussy, film, akcijski
01.00 Astronautova žena, film
02.50 Kunolovac, kviz

**NEDJELJA
22.6.2008.**

07.40 - Najava programa
08.00 - Vijesti
08.10 - Koncert klasične glazbe: Dobro za dva
09.30 - Hrvatska kulturna baština
10.00 - Vijesti
10.15 - Gospodica Marple 3., serija
12.00 - Dnevnik
12.27 - Mali savjeti za poljoprivrednike
12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Split: More

14.00 - Nedjeljom u dva
15.10 - Mir i dobro
15.45 - Brezovicja:
Obilježavanja
Dana antifašističke
borbe - snimka
16.40 - Vijesti
16.55 - Otkad si otišla 1., serija
17.30 - Bowfinger - kralj
Hollywooda, film
19.05 - Crtani film
19.15 - Loto 6/45
19.30 - Dnevnik
20.15 - Kontesa Dora, serija
21.15 - Stipe u gostima, serija
22.00 - Hitler: Konačan pad,
njemački film
01.05 - Vijesti
01.25 - Ciklus europskog filma:
Francoise doit voter,
francuski film
02.50 - Reprizni program
05.20 - Plodovi zemlje
06.10 - Split: More

08.10 - Lilo i Stitch
08.35 - Lilo i Stitch
09.05 - Dinosapien, serija
09.35 - Pustolovine Sare Jane,
serija za djecu
10.05 - Dječje filmsko jutro:
Kanjon opasnih igara, serija
10.40 - Biblija
10.50 - Portret Crkve i mjesta:
Špišić Bukovica
11.00 - Špišić Bukovica: Misa
- izravni prijenos
12.05 - Međunarodni dječji
festival Šibenik - svečano
otvorenje, snimka
13.25 - Studio F1
13.50 - Monte Carlo: Formula
1, VN Monaka - prijenos
15.50 - Studio F1
16.20 - Savršena katastrofa:
Megapoplava,
dokumentarna serija
17.30 - Plivanje, Miting Zlatni
Medvjed, Zagreb
19.10 - Volim nogomet -
EURO 2008.
20.35 - Beč: EURO 2008. -
1/4finale: WD - RC,
1. poluvrijeme
21.45 - Beč: EURO 2008. -
1/4finale: WD - RC,
2. poluvrijeme
22.35 - Volim nogomet -
EURO 2008.
23.20 - Vitezovi uzaludnog
truda, humoristična serija
23.40 - Urednica tabloida
00.25 - Deadwood 1., serija
01.10 - TV raspored

06:45 Šaljivi kućni video
07:10 Power rangers Mystic
Force, serija
07:35 Tomica i prijatelji
08:00 Winx, crtana serija
08:45 Automotiv,
auto-moto magazin
09:15 U sedmom nebu, serija
10:05 Smallville, serija
11:00 Čarobnice, serija
12:00 Kućanice iz visokog
društva, serija
13:00 Kod Ane,
kulinarski show
13:45 Izborni dani, igrani film
15:35 Napojnica od dva
milijuna dolara, film
17:25 Vijesti
17:30 Alibi za ubojstvo, film
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Nad lipom 35, show
21:10 Gospodin Magoo, film
22:50 Red carpet,
showbiz magazin
0:10 Svi mrže Chrisa, serija
0:40 Alibi za ubojstvo, film
02:10 Mali princ, igrani film
03:40 Red carpet,
showbiz magazin
04:45 Svi mrže Chrisa, serija
05:10 Kraj programa

05.40 Ritam srca, serija (R)
06.25 Blizanke,
humoristična serija
06.50 Ulica Sezam
07.50 Di-gata, crtana serija (R)
08.50 Final Fantasy, igrani
film, animirani
10.00 Red Bull Air Race,
sportsko-dokumentarna
emisija
10.30 Mjenjam ženu,
dokumentarna sapunica (R)
11.35 Bibin svijet, serija (R)
13.00 Vijesti
13.05 Gle tko to govori 2, film,
romantična komedija
14:45 Varena lisica, igrani film
17.05 Odred za čistoću,
zabavna emisija
17.40 Ekkluziv, magazin
18.30 Vijesti
19.00 Salto, zabavna emisija
20.00 Zakon braće,
kriminalistička serija
20.55 Izgubljeno-nađeno, igrani
film, romantična komedija
22.35 Kongo,
igrani film, akcijski
00.25 Noć pokera, show
01.20 Kunolovac, kviz

**PONEDJELJAK
23.6.2008.**

06.40 - Najava programa
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - Čarolija 9., serija
10.00 - Vijesti
10.15 - Skica za portret
10.20 - Energija za život -
Feng Shui na provjeri
u svakodnevi,
dokumentarni film
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Strast, telenovela
13.20 - Domaća dramska serija
- antologija: Prosjaci i sinovi

14.15 - Jelovnici izgubljenog
vremena
14.40 - Vijesti
14.55 - Ubojstvo, napisala
je 9., - serija
15.45 - Normalan život -
emisija o osobama
s invaliditetom
16.35 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.40 - Hrvatska uživo
17.50 - Danas na Zagrebačkoj
burzi
18.00 - Luda kuća 1., TV serija
18.40 - Idemo na Zapad
19.30 - Dnevnik
20.15 - Čarolija 9., serija
21.10 - Diana: Tajne snimke,
dokumentarni film
22.00 - Vijesti
22.20 - Otvoreno
23.05 - Poslovne vijesti
23.20 - I Love Huckabees,
američko-njemački film
01.05 - Sestre 2., serija
01.50 - Sestre 3., serija
02.35 - Sudac John Deed 4.
04.05 - Jelovnici izgubljenog
vremena
04.25 - Diana: Tajne snimke,
dokumentarni film
05.10 - Strast, telenovela
05.55 - McLeodove kćeri 5.

08.00 - Pustolovine Marka i
Goge, crtana serija
08.25 - Zlurad, crtana serija
08.50 - Žutokljunac
09.20 - Silvester i Čiči
09.45 - Školarci obavještajci,
serija za djecu i mlade
10.10 - Veliki odmor
11.00 - Sudac John Deed 4.
12.35 - Tree Hill 3., serija
13.25 - Ružna Betty, serija
14.10 - Direkt
14.45 - Na rubu znanosti:
Michael Cremona,
Zabranjena arheologija
15.45 - Prijatelji 6.,
humoristična serija

16.05 - Dva i pol muškarca 3.,
humoristična serija
16.40 - Zvezdane staze: Nova
generacija 5., serija
17.30 - McLeodove kćeri 5.
18.20 - Vijesti na Drugom
18.35 - Ludi rimski carevi:
Kaligula, znanstveno-
obrazovna serija
19.10 - Beverly Hills 3., serija
19.55 - Crtani film
20.05 - Volim nogomet -
EURO 2008.
22.10 - Dr.House 3., serija
23.05 - Vijesti na Drugom
23.20 - Kineska plaža, serija
00.10 - CSI: Las Vegas 7., serija
00.55 - TV raspored

06:20 Šaljivi kućni video
06:45 Inspektor Gadget i
pomoćnici, crtana serija
07:10 Jagodica Bobica,
crtana serija
08:00 Nova lova, TV igra
10:00 Ružna ljepotica, serija
11:00 Cosby show, serija
11:35 Naša mala klinika, serija
12:30 Zauvijek susjedi, serija
13:10 Vijesti
13:25 Naši najbolji dani, serija
14:15 Varalica dobrog srca,
igrani film
16:00 Kralj Queensa, serija
16:25 Cosby show, serija
16:55 Svi vole Raymonda,
serija
17:20 Vijesti
17:35 Naša mala klinika, serija
18:30 Zauvijek susjedi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
19:50 10 do 8,
informativna emisija
20:00 Superman 4, igrani film
21:40 Zakon brojeva, serija
22:40 Heroji, serija
23:40 Vijesti
23:55 Navy CIS, serija
01:40 Zakon brojeva, serija
02:25 Potamnjeni sjaj,
igrani film
04:10 Kraj programa

05.20 Magnum,
akcijska serija (R)
06.05 Za istim stolom,
dramska serija (R)
07.00 Krava i pilić,
crtana serija
07.25 SpužvaBob Skockani,
crtana serija
07.50 Sam svoj majstor,
humoristična serija
08.15 Korak po korak,
humoristična serija (R)

08.40 Puna kuća,
humoristična serija (R)
09.25 Kunolovac, kviz
10.10 Malcolm u sredini,
humoristična serija (R)
10.35 Dadija,
humoristična serija (R)
11.05 Rat u kući,
humoristična serija (R)
11.35 Vijesti
11.40 Večera za 5,
lifestyle emisija (R)
12.10 Ekkluziv, magazin
12.55 K.T.2 - Pravda na
zadatku,
kriminalistička serija (R)
13.15 Za istim stolom,
dramska serija
14.10 Magnum, akcijska serija
15.05 Cobra 11,
kriminalistička serija
16.00 Korak po korak,
humoristična serija
16.30 Puna kuća,
humoristična serija
17.00 Malcolm u sredini,
humoristična serija
17.30 Dadija,
humoristična serija
18.00 Rat u kući,
humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Exploziv, magazin
19.05 Večera za 5,
lifestyle emisija
19.35 K.T.2 - Pravda na
zadatku, serija
20.00 CSI
20:55 Gas do daske 2, igrani
film, akcijska komedija
22.35 Minolovci, igrani film,
akcijski
00.30 Vijesti
00.45 Kunolovac, kviz

**UTORAK
24.6.2008.**

07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.05 - Čarolija 9., serija
10.00 - Vijesti
10.15 - Psi u Tokiju,
dokumentarni film
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Strast, telenovela
13.20 - Domaća dramska serija
- antologija: Prosjaci
i sinovi
14.30 - Vijesti
14.45 - Ubojstvo, napisala
je 9., - serija
15.35 - Hrvatsko podmorje 4.:
Od Savudrije do
Prevlake - Krapanj

16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.35 - Hrvatska uživo - Vijesti
 17.40 - Danas na Zagrebačkoj burzi
 17.50 - Luda kuća 1., TV serija
 18.35 - Idemo na Sjever
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Čarolija 9., serija
 21.10 - Dobre namjere, serija
 22.00 - Vijesti
 22.20 - Otvoreno
 23.05 - Poslovne vijesti
 23.20 - Bait, američko-kanadski film
 01.15 - Sestre 3., serija
 02.00 - Sestre 3., serija
 02.45 - Reprizni program
 03.50 - Hrvatsko podmorje 4.: Od Savudrije do Prevlake - Krk
 04.20 - Oprah show
 05.05 - Strast, telenovela
 05.50 - Domaća dokumentarna serija - putopis

07.55 - Najava programa
 08.00 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
 08.25 - Zlurad, crtana serija
 08.50 - Žutokljunac
 09.20 - Silvester i Čiči
 09.45 - Školarci obavještajci, serija za djecu i mlade
 10.10 - Veliki odmor
 11.00 - TV film
 12.35 - Tree Hill 3., serija
 13.25 - Ružna Betty, serija
 14.10 - Direkt
 14.40 - Na rubu znanosti: Sibirska eksplozija
 15.45 - Prijatelji 6., serija
 16.05 - Dva i pol muškarca 3., humoristična serija
 16.40 - Zvezdane staze: Nova generacija 5., serija
 17.30 - McLeodove kćeri 5.
 18.20 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Ludi rimski carevi: Neron, znanstveno-obrazovna serija
 19.10 - Beverly Hills 3., serija
 19.55 - Crtani film
 20.05 - Volim nogomet - EURO 2008.
 22.10 - Dr.House 3., serija
 23.05 - Vijesti na Drugom
 23.20 - Kineska plaža, serija
 00.10 - CSI: Las Vegas 7.
 00.55 - TV raspored

06:20 Šaljivi kućni video
 06:45 Inspektor Gadget i pomoćnici, crtana serija
 07:10 Jagodica Bobica
 08:00 Nova lova, TV igra

10:00 Ružna ljepotica, serija
 11:00 Cosby show, serija
 11:25 Kralj Queensa, serija
 11:50 Naša mala klinika, serija
 12:40 Zauvijek susjedi, serija
 13:20 Vijesti
 13:35 Naši najbolji dani, serija
 14:25 Superman 4, igrani film
 16:00 Kralj Queensa, serija
 16:25 Cosby show, serija
 16:55 Svi vole Raymonda
 17:20 Vijesti
 17:35 Naša mala klinika, serija
 18:30 Zauvijek susjedi, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 19:50 10 do 8, informativna emisija
 20:00 Farma Zoom, reality show
 21:00 Djevojke iz Coyote Bara, igrani film
 22:55 Pod nož, dok. serija
 23:55 Vijesti
 00:10 Navy CIS, serija
 02:00 Heroji, serija
 02:45 Projekt budućnosti, film
 04:10 Kraj programa

05.45 Magnum, serija (R)
 06.35 Za istim stolom, (R)
 07.25 Krava i pilić
 07.50 SpužvaBob Skockani
 08.15 Sam svoj majstor, humoristična serija
 08.45 Korak po korak, humoristična serija (R)
 09.10 Puna kuća, humoristična serija (R)
 09.55 Kunolovac, kviz
 10.40 Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
 11.05 Dadija, humoristična serija (R)
 11.30 Rat u kući, humoristična serija (R)
 12.05 Vijesti
 12.10 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 12.40 Eksploziv, magazin (R)
 12.55 K.T.2 – Pravda na zadatku, serija (R)
 13.15 Za istim stolom, serija
 14.10 Magnum, akcijska serija
 15.05 Cobra 11, serija
 16.00 Korak po korak, humoristična serija
 16.30 Puna kuća, humoristična serija
 17.00 Malcolm u sredini, humoristična serija
 17.30 Dadija, humoristična serija
 17.55 Rat u kući, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Eksploziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 K.T.2 – Pravda na zadatku, serija

20.00 Bibin svijet, humoristična serija (dvije epizode)
 21.20 Dani slave, igrani film, komedija
 23.05 Urnebesna pljačka, igrani film, akcijska komedija
 00.50 Vijesti
 01.05 Kunolovac, kviz

**SRIJEDA
25.6.2008.**

07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - Čarolija 9., serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Legendarni kamamber, dokumentarni film
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Strast, telenovela
 13.20 - Domaća dramska serija - antologija: Prosjaci i sinovi
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Ubojstvo, napisala je 9., - serija
 15.35 - Hrvatsko podmorje 4.: Od Savudrije do Prevlake - Šolta
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.40 - Danas na Zagrebačkoj burzi
 17.50 - Luda kuća 1., TV serija
 18.30 - Idemo na Sjever
 19.15 - Loto 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Domaći dokumentarni film (tematski)
 20.45 - Čarolija 9., serija
 21.40 - Brodfest 2008., snimka
 23.20 - Vijesti
 23.35 - Poslovne vijesti
 23.50 - Urota, američki film
 02.00 - Sestre 3., serija
 02.45 - Sestre 3., serija
 03.30 - Reprizni program
 03.50 - Novi Australci, dokumentarna serija
 04.20 - Oprah show
 05.05 - Strast, telenovela
 05.50 - Domaća dokumentarna serija - putopis

07.00 - TV vodič
 07.40 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
 08.05 - Zlurad, crtana serija
 08.30 - Žutokljunac
 09.00 - Zagreb: Dan državnosti - misa, prijenos
 10.35 - TV film

12.35 - Tree Hill 3., serija
 13.25 - Ružna Betty, serija
 14.10 - Direkt
 14.40 - Na rubu znanosti: Iskustva bliska smrti
 15.45 - Prijatelji 6., serija
 16.05 - Dva i pol muškarca 3.
 16.40 - Zvezdane staze: Nova generacija 5., serija
 17.30 - McLeodove kćeri 5.
 18.20 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Ludi rimski carevi: Komod, znanstveno-obrazovna serija
 19.10 - Volim nogomet - EURO 2008.
 20.35 - Basel: EURO 2008. - 1/2finale: W25 - W26, 1. poluvrijeme
 21.45 - Basel: EURO 2008. - 1/finale: W25 - W26, 2. poluvrijeme
 22.35 - Volim nogomet - EURO 2008.
 23.20 - Vijesti na Drugom
 23.35 - Dr.House 3., serija
 00.25 - Kineska plaža, serija
 01.10 - CSI: Las Vegas 7.

06:20 Šaljivi kućni video
 06:45 Inspektor Gadget i pomoćnici, crtana serija
 07:10 Jagodica Bobica
 08:00 Nova lova, TV igra
 10:00 Ružna ljepotica, serija
 11:00 Cosby show, serija
 11:25 Kralj Queensa, serija
 11:45 Naša mala klinika, serija
 12:35 Zauvijek susjedi, serija
 13:15 Vijesti
 13:30 Naši najbolji dani, serija
 14:25 Apollo 11, igrani film
 16:00 Kralj Queensa, serija
 16:25 Cosby show, serija
 16:55 Svi vole Raymonda
 17:20 Vijesti
 17:35 Naša mala klinika
 18:30 Zauvijek susjedi
 19:15 Dnevnik Nove TV
 19:50 10 do 8, informativna emisija
 20:00 Večernja škola - EU
 21:00 Lud, zbunjen, normalan
 21:35 Skrivena istina, film
 23:25 Vijesti
 23:40 Navy CIS, serija
 01:25 Dadija, igrani film
 02:50 Skrivena istina, film
 04:25 Kraj programa

05.45 Magnum, serija (R)
 06.35 Za istim stolom, (R)
 07.25 Krava i pilić
 07.50 SpužvaBob Skockani
 08.15 Sam svoj majstor, serija
 08.45 Korak po korak, (R)

09.10 Puna kuća, serija (R)
 09.55 Kunolovac, kviz
 10.40 Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
 11.05 Dadija, serija (R)
 11.30 Rat u kući, serija (R)
 12.05 Vijesti
 12.10 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 12.40 Eksploziv, magazin (R)
 12.55 K.T.2 – Pravda na zadatku, serija (R)
 13.15 Za istim stolom, dramska serija
 14.10 Magnum, akcijska serija
 15.05 Cobra 11, kriminalistička serija
 16.00 Korak po korak, humoristična serija
 16.30 Puna kuća, humoristična serija
 17.00 Malcolm u sredini, humoristična serija
 17.30 Dadija, humoristična serija
 17.55 Rat u kući, humoristična serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Eksploziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 K.T.2 – Pravda na zadatku, serija
 20.00 CSI: New York, kriminalistička serija
 20.55 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 21.55 Ženski klan, kriminalistička serija
 22.50 Reži me, dramska serija
 23.55 Vijesti
 00.10 Noć pokera, show
 01.10 Kunolovac, kviz

**ČETVRTAK
26.6.2008.**

07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 09.05 - Čarolija 9., serija
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Oblutak - Od litice do čovjeka, dok. film
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Strast, telenovela
 13.20 - Domaća dramska serija - antologija: Prosjaci i sinovi
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Ubojstvo, napisala je 9., - serija
 15.35 - Hrvatsko podmorje 4.: Od Savudrije do Prevlake - Brač
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti

16.15 - Hrvatska uživo
 17.40 - Danas na Zagrebačkoj burzi
 17.50 - Luda kuća 1., TV serija
 18.35 - Idemo na Sjever
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Čarolija 9., serija
 21.10 - Kratki susreti
 21.45 - Znanstvene vijesti
 22.00 - Vijesti
 22.20 - Otvoreno
 23.05 - Poslovne vijesti
 23.20 - Rangoon - iza vatrene linije, film
 00.55 - Sestre 3., serija
 01.40 - Sestre 3., serija
 02.25 - Reprizni program
 03.20 - Kratki susreti
 03.50 - Alkemičari s kraja svijeta, dokumentarni film
 04.20 - Oprah show
 05.05 - Strast, telenovela
 05.50 - Domaća dokumentarna serija - putopis

08.00 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
 08.25 - Zlurad, crtana serija
 08.50 - Žutokljunac
 09.20 - Silvester i Čiči
 09.45 - Školarci obavještajci, serija za djecu i mlade
 10.10 - Veliki odmor
 11.00 - TV film
 12.35 - Tree Hill 3., serija
 13.25 - Ružna Betty, serija
 14.10 - Direkt
 14.40 - Na rubu znanosti: Transport budućnosti
 15.45 - Prijatelji 6., serija
 16.05 - Dva i pol muškarca 3.
 16.40 - Zvezdane staze: Nova generacija 5., serija
 17.30 - McLeodove kćeri 5.
 18.20 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Ludi rimski carevi: Elagabal, znanstveno-obrazovna serija
 19.10 - Volim nogomet - EURO 2008.
 20.35 - Beč: EURO 2008. - 1/2finale: W27 - W28, 1. poluvrijeme
 21.45 - Beč: EURO 2008. - 1/2finale: W27 - W28, 2. poluvrijeme
 22.35 - Volim nogomet - EURO 2008.
 23.35 - Dr.House 3., serija
 00.25 - Kineska plaža, serija
 01.10 - CSI: Las Vegas 7.

06:20 Šaljivi kućni video
 06:45 Inspektor Gadget i pomoćnici, crtana serija
 07:10 Jagodica Bobica

08:00 Nova Iova, TV igra
 10:00 Ružna ljepotica, serija
 11:00 Cosby show, serija
 11:25 Kralj Queensa, serija
 11:45 Naša mala klinika, serija
 12:35 Zauvijek susjedi, serija
 13:15 Vijesti
 13:30 Naši najbolji dani, serija
 14:25 Novi početak, igrani film
 16:00 Kralj Queensa, serija
 16:25 Cosby show, serija
 16:55 Svi vole Raymonda
 17:20 Vijesti
 17:35 Naša mala klinika, serija
 18:30 Zauvijek susjedi, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 19:50 10 do 8, informativna emisija
 20:00 Istraga, magazin
 21:40 Provjereno, informativni magazin
 22:35 Sekunde do katastrofe, dokumentarna serija
 23:30 Vijesti
 23:45 Navy CIS, serija
 01:25 Kratki rezovi, ilm
 03:25 Provjereno, informativni magazin
 04:10 Kraj programa

05.45 Magnum, serija (R)
 06.35 Za istim stolom, (R)
 07.25 Krava i pilić
 07.50 SpužvaBob Skockani
 08.15 Sam svoj majstor, serija
 08.45 Korak po korak, (R)
 09.10 Puna kuća, serija (R)
 09.55 Kunolovac, kviz
 10.40 Malcolm u sredini, (R)
 11.05 Dadilja, serija (R)
 11.30 Rat u kući, serija (R)
 12.05 Vijesti
 12.10 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 12.40 Eksploziv, magazin (R)
 12.55 K.T.2 - Pravda na zadatku, serija (R)
 13.15 Za istim stolom, serija
 14.10 Magnum, akcijska serija
 15.05 Cobra 11, serija
 16.00 Korak po korak, serija
 16.30 Puna kuća, serija
 17.00 Malcolm u sredini, serija
 17.30 Dadilja, serija
 17.55 Rat u kući, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Eksploziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 K.T.2 - Pravda na zadatku, serija
 20.00 Mjenjam ženu, sapunica
 21.10 Uvod u anatomiju, serija (dvije epizode)
 23.00 Trava, humorna serija (dvije epizode)
 00.20 Vijesti
 00.35 Ubojiti nagon, serija
 01.20 Kunolovac, kviz

GLAS DOMOVINE

Emisija o hrvatskim manjinama i iseljeništvu »Glas domovine«, emitira se petkom na programu HRT1, u terminu od 14 i 45 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA KRONIKA

Program o hrvatskoj nacionalnoj manjini u Mađarskoj na hrvatskom jeziku uz mađarski prijevod emitira se srijedom s početkom u 12 i 30 sati na programu MTV 1.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

PROGRAMSKA SHEMA ZA RADNE DANE:

104,4 Mhz

18,00 – 19,00

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- 'Bolja Srbija'
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Kronologija
- Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 – 19,30

- Poetski predah
- 'Popularne melodije' – zabavna glazba (ponedjeljkom)
- 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' – narodna glazba (utorkom)
- 'Veliki majstori glazbe' – ozbiljna glazba (srijedom)
- 'Rock vremeplov' (četvrtkom)
- 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 – 20,00

- 'Europa danas i sutra' – magazina Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom)
- 'Kulturna povijest' (utorkom)
- 'Putokazi' (srijedom)
- 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom)
- 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 – 20,30

- 'Aktualije' (ponedjeljkom)
- 'Gospodarski magazin' (utorkom)
- 'Otvoreni studio' (srijedom)
- 'Kultur cafe' – magazin Radija Deutsche Welle (četvrtkom)
- 'U društvu s mladima' (petkom)

20,30 – 21,00

- Narodna glazba, izvanredne emisije (specijali, reportaže)
- Blic vijesti i odjava programa

PROGRAMSKA SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Kronologija, zabavna glazba
- 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
- 20,00 'Razgovor s povodom', narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Nedjelja

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana
- 18,10 'Nedjeljni mozaik' (Kronologija, 'Čovjekov svijet' – magazin Radija Deutsche Welle, moda)
- 19,30 'Priča za laku noć' – dječja emisija
- 20,00 'Ljudi nizine'
- 20,30 Narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Mali oglasi

Prodajem tri lanca zemlje prve klase, u Šandorskom ataru kod »Agrokombinata«. Tel.: 024/522-677

Prodajem kuću u Rovinju 160 m², P+1, plac 660 m², 50 m od obale, sva infrastruktura. Tel.: +381/24/527-213

Tražim u Zagrebu praznu garsonijeru ili jednosoban stan u novogradnji. Tel.: +381/24/527-213

Izdajem apartmane na najljepšem dijelu Čiova, Trogir, Hrvatska. Tel.: 063/7161-760 ili +385/91/5823-775

Izdajem namještenu sobu s kuhinjom i kupaticom za učenicu ili radnicu, isključivo nepušača, blizu Medicinske škole, KTC-a i IDEA-e. Centralno grijanje i kablovska TV. Telefon: 024/566-898

Prodajem crpku – dvoklipnu 30 atm i prikolicu za moto-kultivator »IMT-506-DELUXE« i peć »KREKA VESO« 12T. Informacije od 17 sati na broj telefona 022/591-264.

Prodajem staru kuću u Cabuni kod Virovitice (Hrvatska), zemlju za malu industriju i šumu. Zvati na telefon: +385/33/673-076 i 063/766-8808. Boris

Izdajem uhodan poslovni prostor od 110 m u centru Subotice, pogodan za sve namjene. Tel: 024/555-072 ili 063/518-218.

Prodaje se očuvana ležea kada, umivaonik sa slavinom, toalet školjka s poklopcem, velika plafonjerka i tegle za med. Cijena po dogovoru. Zvati na 064/587-9790

Prodajem 3s stan, stara gradnja, ekstra lokacija, pogodan i za uredske prostorije, 115 m². Telefon: 024/526-243
Anica Lulić, Subotica, Aleja M. Tita 26/V.

Izdajem namještenu sobu na Radijalcu učenič/ku ili studentici/u, s CG, s upotrebom kuhinje i kupaoice, za nepušače. Tel: 024/558-227 ili 063/597-021

Ing. elektrotehnike daje sate fizike i matematike učenicima osnovnih i srednjih škola. Telefoni: 064/292-1043 ili 024/524-701

Izdajem objekt, skladište na čantavirskom putu, idealna lokacija oko 100 m². Tel: 024/530-107 ili 064/261-8022

Hitno potrebno 10 konobara na otoku Cresu. Potrebno je imati hrvatsku putovnicu. Starosna granica je do 35 godina. Javiti se na telefon: 063/110-7751.

Prodajem tijekom cijele godine šarplanince, štenad šampionskog podrijetla i odrasle ženke i mužjake izuzetnog izgleda i karaktera. Karan. Tel: 025/830-475 i 063/717-4888.

Prodajem staru kuću u Čačincima kod Slavonske Orahovice, pet jutara zemlje i jedno jutro šume kod Vočina (sve u Hrvatskoj), ili sve to mijenjamo za Vojvodinu (Irig, Ruma, Srijemska Kamenica...). Zvati na telefon: 063/714-6545 ili +385/33/673-076.

Prenočište na Paliću. Dvokrevetne sobe sa zasebnom kupaticom. Kanjiški put 58/b Tel 024/754-543

Nama je dovoljno
da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Raspored sprovoda i umrlice na Internetu:

www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon koji ćemo objavljivati u svakom broju »Hrvatske riječi«. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKARIJEČ

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavlja cijene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE
"URNA"
A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PODUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PRIJVOZ I CEREMONIJAL
POKOPA

Tel.: 024-558-011

Cyjećara:
Tel.: 024/557-130